

Liikuntatoimi tilastojen valossa

Perustilastot vuodelta 2007

Opetusministeriön julkaisuja 2009:6

Liikuntatoimi tilastojen valossa

- Perustilastot vuodelta 2007

Opetusministeriön julkaisuja 2009:6

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto /
Kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelningen
PL / PB 29, 00023 Valtioneuvosto / Statsrådet
<http://www.minedu.fi>
<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut>

Taitto / Ombrytning: Erja Kankala
Kansikuva / Omslagsbild: Tero Sivula, www.rodeo.fi

Yliopistopaino / Universitetstryckeriet 2009

ISBN 978-952-485-646-1 (nid.)

ISBN 978-952-485-657-7 (PDF)

ISSN 1458-8110 (painettu)

ISSN 1797-9501 (verkkojulkaisu)

Opetusministeriön julkaisuja / Undervisningsministeriets publikationer 2009:6

Sisältö

Lukijalle	5
Luettelo taulukoista ja kuvioista	6
1 Veikkausvoittovarat	9
2 Valtion liikuntamäärärahat	11
2.1 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys 1998–2007	12
2.2 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2007	14
2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2008	14
3 Kuntien liikuntatoimi	18
3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen ja harkinnanvaraiset valtionavustukset	18
3.2 Kuntien liikuntatoimen käyttötalous vuonna 2006	19
3.3 Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin	20
4 Liikuntapaikkarakentaminen	22
4.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet	22
4.2 Liikuntapaikkarakentamiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta	24
5 Liikunnan koulutuskeskukset	26
5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	26
5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	28
5.3 Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät	31
6 Liikunnan kansalaistoiminta	35
6.1 Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset	35
6.2 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset vuonna 2007	43
6.3 Liikuntajärjestöille myönnetyt erityisavustukset vuonna 2007	43
7 Liikuntatiede	61
7.1 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit	61
7.2 Liikuntatieteelliset yhteisöt	63
8 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta	67
8.1 Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö	67
8.2 Yhteistyö Euroopan Unionissa	68
8.3 Valtionavustukset kansainvälisille liikuntatieteellisille ja muille kongresseille	68
8.4 Valtionavustukset kansainvälisille lajiliitoille, kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksiin ja hallinnollisiin kuluihin	70

9	Huippu-urheilu	71
9.1	Urheilijoiden ja valmentajien apurahat	73
9.2	Antidopingtyö	73
10	Terveyttä edistävä liikunta	76
11	Lasten ja nuorten liikunta	78
12	Erityisliikunta	80
	Lähteet	82

Lukijalle

Liikuntatoimi tilastojen valossa 2007 on kokoelma liikuntayksikön toimialaan kuuluvista perustilastoista vuodelta 2007. Käsiteltäviä asiakokonaisuuksia ovat mm. veikkausvoittovarot, valtion tuki urheiluun ja liikuntakasvatustyöhön, kuntien liikuntatoimi, liikuntapaikkarakentaminen, valtakunnalliset ja alueelliset liikunnan koulutuskeskukset, valtakunnalliset liikuntajärjestöt sekä liikunnan palvelujärjestöt, liikuntatiede ja liikunta-alan kansainvälinen toiminta. Lisäksi mukaan on otettu tarkastelualueina mm. huippu-urheilu, sisältäen urheilijoiden ja valmentajien apurahat ja antidopingtyön. Esitetyt tiedot ovat määräraha-, kustannus- ja suoritetietoja. Tiedot esitetään pääasiassa taulukkomuodossa. Monia tilastoja on havainnollistettu myös kuvioin, joita tekstiosuudet täydentävät.

Lähdeviittaukset on merkitty tekstin lisäksi taulukoiden ja kuvioiden yhteyteen. Julkaisun tiedoista tilastot ennen vuotta 2007 ovat peräisin aiemmin ilmestyneestä Liikuntatoimi tilastojen valossa -julkaisusta. Muuten korjauksia lukuihin on tehty ainoastaan havaittujen virheiden yhteydessä. Luvut ovat voineet muuttua myös indeksikorjausten seurauksena.

Tilastojulkaisun määräraha- ja kustannustiedot on yhdenmukaistettu taulukoissa mainituin Tilastokeskuksesta saaduin indekseihin, joista käytetyimmät ovat julkisten menojen hintaindeksi ja rakennuskustannusindeksi.

Julkaisun teksteissä tavoitteena on ollut kirjata mahdollisimman tarkasti taulukoissa mahdollisesti esiintyvät epäselvyydet. Tekstit avaavat lukijalle julkaisun tekijän tekemiä valintoja. Julkaisussa on kuitenkin pyritty jatkuvuuteen, jotta vertailu aikaisempiin vuosiin olisi mahdollinen. Kehitys ei ole kuitenkaan mahdollinen ilman muutosta.

Tilastojulkaisun on laatinut liikuntatieteiden yo Anna-Mari Hämäläinen kesän ja syksyn 2008 aikana. Työn koordinoijana on toiminut ylitarkastaja Timo Oravainen. Tilastojulkaisusta saa tarvittaessa tarkempia aineistoja opetusministeriön liikuntayksiköstä. Otamme mielellämme vastaan julkaisua koskevia kehitys- ja parannusehdotuksia.

Helsingissä marraskuun 28. päivänä 2008

Timo Oravainen
ylitarkastaja
Opetusministeriö

Luettelo taulukoista ja kuvioista

1 Veikkausvoittovarot

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista 1998–2007 (milj. €), indeksikorjaamaton

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuksien kehitys veikkausvoittovaroista 1998–2007

2 Valtion liikuntamäärärahat

Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys 1998–2007 (€), indeksikorjattu JMHI 1995=100

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin käytetyt budjettivarat 1998–2007 (milj. €), indeksikorjattu JMHI 1995=100

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen 1998–2007 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100

Taulukko 5. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2007

Taulukko 6. Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2008

Kuvio 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Kuvio 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys 1998–2007 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100

Kuvio 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2007

Kuvio 5. Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2008

3 Kuntien liikuntatoimi

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit 1997–2006 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin vuosina 1997–2006 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 1995=100

Kuvio 6. Kuntien liikuntatoimen menojen jakautuminen vuonna 2006

Kuvio 7. Kuntien liikuntatoimen tulojen jakautuminen vuonna 2006

4 Liikuntapaikkarakentaminen

Taulukko 9. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnetyt avustukset vuosina 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100

Taulukko 10. Valtionavustukset liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin vuosina 2006 ja 2007 (1000 €), indeksikorjaamaton

Taulukko 11. Liikuntapaikkojen perustamishankkeita koskevien hakemusten ja myönnettyjen avustusten määrät vuosina 2006 ja 2007

Taulukko 12. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden hakemuksissa useimmin esiintyvät liikuntapaikkatypit vuosina 2003–2007

Kuvio 8. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen avustusten kehitys vuosina 1998–2007, indeksikorjattu RKI 1995=100

5 Liikunnan koulutuskeskukset

- Taulukko 13. Valtionosuus valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannuksiin ja opiskelijavuorokaudet vuosina 1998–2007
- Taulukko 14. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeisiin myönnetty avustukset vuosina 1998–2007, indeksikorjattu RKI 1995=100
- Taulukko 15. Liikunnan koulutuskeskusten kehittämisavustukset vuosina 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100
- Taulukko 16. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2007
- Taulukko 17. Valtionosuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijapäivät vuosina 1998–2007
- Taulukko 18. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2007
- Taulukko 19. Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2007
- Taulukko 20. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2007
- Taulukko 21. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin 2007
- Kuvio 9. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 1998–2007
- Kuvio 10. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamisavustusten kehitys vuosina 1998–2007, indeksikorjattu RKI 1995=100
- Kuvio 11. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 1998–2007
- Kuvio 12. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2007
- Kuvio 13. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2007

6 Liikunnan kansalaistoiminta

- Taulukko 22. Liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset 1998–2007 (€), indeksikorjattu JMHI 1995=100 (ei sisällä SLU:n ja Olympiakomitean avustuksia)
- Taulukko 23. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin vuosina 2006 ja 2007, indeksikorjaamaton
- Taulukko 24. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 1998–2007
- Taulukko 25. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2006 ja 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot
- Taulukko 26. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2006 ja 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt
- Taulukko 27. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2006 ja 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt
- Taulukko 28. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2006 ja 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, CIF, Suomen Latu, SUH
- Taulukko 29. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2006 ja 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt
- Taulukko 30. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2006 ja 2007. Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset liikuntajärjestöt
- Taulukko 31. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2006 ja 2007. Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset liikuntajärjestöt
- Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot
- Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt
- Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt
- Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, CIF, Suomen Latu, SUH
- Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt
- Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset liikuntajärjestöt

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Liikunnan palvelujärjestöt:

Alueelliset liikuntajärjestöt

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä 2007

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämät varat prosenttiosuuksina toiminnanaloittain vuonna 2007

Taulukko 41. Liikuntajärjestöille myönnetty erityisavustukset vuonna 2007

Kuvio 14. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin 2007

7 Liikuntatiede

Taulukko 42. Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit teemoittain vuosina 2004–2007, indeksikorjaamaton

Taulukko 43. Valtionavustukset liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuonna 2007

Taulukko 44. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuonna 2007

Kuvio 15. Valtionavun jakautuminen liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja yhteisöille (toiminta-avustus) 2007

Kuvio 16. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja liikuntatieteellisille yhteisöille myönnetty avustukset vuosina 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Kuvio 17. Avustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien määrät vuosina 2000–2008

Kuvio 18. Liikuntalääketieteellisille yhteisöille osoitettujen valtionavustusten kehitys vuosina 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

8 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta

Taulukko 45. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestetyille kansainvälisille kongresseille 2003–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Taulukko 46. Kansainväliset lajiliitot, kansainvälisten järjestöjen puheenjohtajuudet, hallinnolliset kulut 2006–2007

Kuvio 19. EU- ja monenkeskisen yhteistyön kehitys vuosina 1998–2007

9 Huippu-urheilu

Taulukko 47. Opetusministeriön huippu-urheilun tukemiseen käyttämät varat vuosina 1998–2007 (€), indeksikorjattu JMHI 1995=100

Kuvio 20. Huippu-urheilun valtionavustusten kehitys 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Kuvio 21. Urheilijoiden apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2007.

Kuvio 22. Antidopingtoimintaan myönnetty määrärahat 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

10 Terveyttä edistävä liikunta

Taulukko 48. Kunnossa Kaiken Ikää -projektin hankkeet vuonna 2007

Taulukko 49. Terveyttä edistävän liikunnan hankkeet vuonna 2007

Kuvio 23. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnetty määrärahat 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

11 Lasten ja nuorten liikunta

Kuvio 24. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnetty avustukset 1999–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

12 Erityisliikunta

Kuvio 25. Erityisliikunnan kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2000–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Taulukko 50. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimus ja muut rahoituskohteet vuosina 2003–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

1 Veikkausvoittovarot

Veikkaus Oy:n tuotoista kertyvät veikkausvoittovarot muodostavat merkittävän osan suomalaisen taiteen, urheilun, tieteen ja nuorisotyön tuesta. Veikkausvoittovarot jaetaan valtion talousarvion kautta opetusministeriön toimialalle. Vuonna 2007 opetusministeriö jakoi yhteensä 404,5 miljoonaa euroa veikkausvoittovaroja. Liikunnan ja urheilun alalla opetusministeriö jakaa tukea liikunnan kansalaisjärjestöille, urheilutapahtumiin, liikunnan koulutukseen ja tutkimukseen, liikuntapaikkarakentamiseen, urheilija-apurahoihin ja valmennukseen, kuntien liikuntatoimen valtionosuuksiin, liikunnan kansainväliseen yhteistyöhön ja muihin toimintoihin.

Urheilu ja liikuntakasvatus ovat alkuperäiset veikkausvoittovarojen saajat vuodelta 1940. Vuoden 1956 veikkausvoittovarojen käyttöä määrittelevän asetuksen muutoksella säädettiin, että liikunta saa varoista 60 prosenttia ja loput 40 prosenttia jaetaan tieteen, taiteen ja nuorisotyön kesken. Vuonna 1982 annetulla asetuksella raha- arpa- ja veikkauspeliä ylijäämän käyttämisestä (725/1982) urheilun ja liikuntakasvatuksen osuudeksi määriteltiin 36,6 prosenttia. Asetusta muutettiin vuonna 1992 poistamalla määräykset urheilun ja liikuntakasvatuksen prosenttiosuudesta. Tämän seurauksena liikunnan osuus pieneni vähitellen siten, että vuonna 2001 se oli enää noin 21 prosenttia veikkausvoittovaroista.

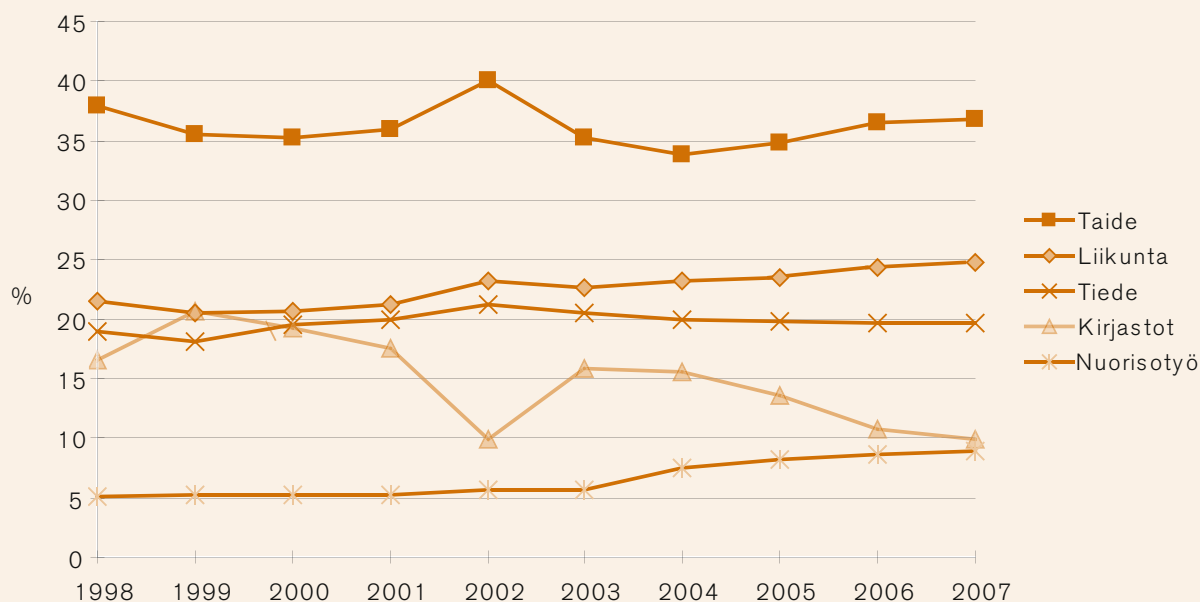
Vuonna 2002 voimaan astuneen arpajaislain (1047/2001) mukaan veikkausvoittovarot käytetään urheilun ja liikuntakasvatukseen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön edistämiseen. Uusi arpajaislaki sisältää keskeiset säännökset arpajaisten toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilitämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen valvonnasta. Arpajaislain säätämisen yhteydessä säädettiin myös laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipeliä tuoton käyttämisestä (1054/2001), nk. jakosuhdelaki. Sen mukaan tuotoista 25 prosenttia käytetään urheilun ja liikuntakasvatukseen edistämiseen, 9 prosenttia nuorisotyön edistämiseen, 17,5 prosenttia tieteen edistämiseen ja 38,5 prosenttia taiteen edistämiseen. Jäljelle jäävä 10 prosenttia jaetaan samoille edunsaajille valtion talousarviossa vuosittain tarkemmin päätettävällä tavalla. Prosenttiosuuksien noudattamiseen on siirrytty asteittain vuodesta 2003 alkaen.

Vuonna 2007 liikunnan osuus oli 24,7 prosenttia, joka on 0,3 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisellä vuonna. Taiteen osuus oli 36,8 prosenttia, tieteen 19,7 prosenttia ja nuorisotyön 8,9 prosenttia. Lisäksi kirjastoja osuus oli 9,9 prosenttia. Edunsaajille vuosina 1998–2007 jaetut määrärahat veikkausvoittovaroista on esitetty taulukossa 1 ja edunsaajien määrärahojen prosenttiosuuksien kehitys on kuvattu kuviossa 1.

Vuosi	Kirjastot	Tiede	Taide	Liikunta	Nuorisotyö	Yhteensä
1998	59,2	67,2	134,9	76,3	18,1	355,8
1999	76,3	67,0	131,4	76,0	19,4	370,2
2000	73,8	74,5	135,0	79,0	19,9	382,2
2001	67,2	75,9	137,3	80,7	20,3	381,4
2002	35,5	76,2	144,2	83,3	20,3	359,5
2003	58,6	75,8	130,1	83,9	20,7	369,1
2004	59,3	75,7	128,2	88,1	28,5	379,8
2005	51,9	75,7	133,4	89,9	31,6	382,6
2006	43,4	79,5	147,0	97,8	35,2	402,8
2007	40,0	79,6	148,8	100,1	36,0	404,5

Taulukko 1. Edunsaajien määrärahat veikkausvoittovaroista 1998–2007 (milj.€), indeksikorjaamaton

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Kuvio 1. Edunsaajien määrärahojen %-osuuksien kehitys veikkausvoittovaroista 1998–2007

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Kunnallista kirjastotoimintaa on tuettu veikkausvoittovaroilla vuodesta 1996, jota ennen valtionosuus rahoitettiin suoraan yleisistä budjettivaroista. Jakosuhtelain mukaan vuoden 2009 jälkeen veikkausvoittovaroja ei kuitenkaan enää käytetä kirjastojen toimintaan. Vuosina 2003–2009 noudatetaan siirtymäaikaa, jonka aikana kirjastotoimen osuus pienenee vähitellen siten, että niiden osuus veikkausvoittovaroista on esimerkiksi vuonna 2007 enintään 33 prosenttia ja 11 prosenttia vuonna 2009. Siirtymäkauden vuosittaiset prosenttiosuudet on määritelty laissa.

Lähteitä:

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito.

Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori.

Saatavilla: <http://www.netra.fi>.

Opetusministeriö. Linjaukset ja rahoitus.

Veikkausvoittovarat. Saatavilla: http://www.minedu.fi/OPM/Linjaukset_ja_rahoitus/veikkausvoittovarat/?lang=fi.

Arpajaislaki 23.11.2001/1047. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011047>.

Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä 23.11.2001/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011054>.

2 Valtion liikuntamäärärahat

Valtion liikuntamäärärahat osoitetaan veikkaus- ja raha-arpajaispeliin voittovaroista sekä valtion budjettivaroista. Veikkausvoittovarat kattavat pääosan liikuntamäärärahoista, jotka vuonna 2007 olivat yhteensä 101,4 miljoonaa euroa. Näistä 1,3 miljoonaa euroa katettiin budjettivaroilla, jotka kohdistettiin liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksiin. Taulukossa 2 esitetään valtion liikuntamäärärahojen kehitys vuosina 1998–2007 ja taulukossa 3 liikuntamäärärahoihin käytetyt budjettivarat vuosina 1998–2007.

Tässä luvussa esitetyt tiedot valtion liikuntamäärärahoista käsittävät talousarvio- ja tilinpäätöstietoja. Viimeksi mainittuihin sisältyvät talousarviomäärärahojen lisäksi lisätalousarviossa mahdollisesti myönnetty määrärahat sekä säästövaroista irrotetut määrärahat. Vuosien 1998–2006 määrärahat on muutettu vuoden 2007 rahan arvoon julkisten menojen hintaindeksin 1995=100 mukaan. Valtion liikuntamäärärahojen indeksikorjattu kehitys vuosina 1998–2007 on esitetty kuviossa 2.

Vuosi	Talousarvio	Tilinpäätös	Indeksikorjatut määrärahat
1998	77 866 973	83 506 622	104 145 141
1999	77 002 992	78 277 783	95 981 730
2000	80 089 072	79 894 392	95 033 039
2001	81 691 062	81 621 752	94 019 085
2002	84 559 000	84 374 309	96 009 621
2003	85 857 000	85 745 351	94 615 560
2004	86 389 000	90 043 195	96 833 337
2005	91 291 000	93 007 237	96 999 598
2006	96 385 000	99 062 492	100 440 486
2007	101 550 000	101 441 297	101 441 297

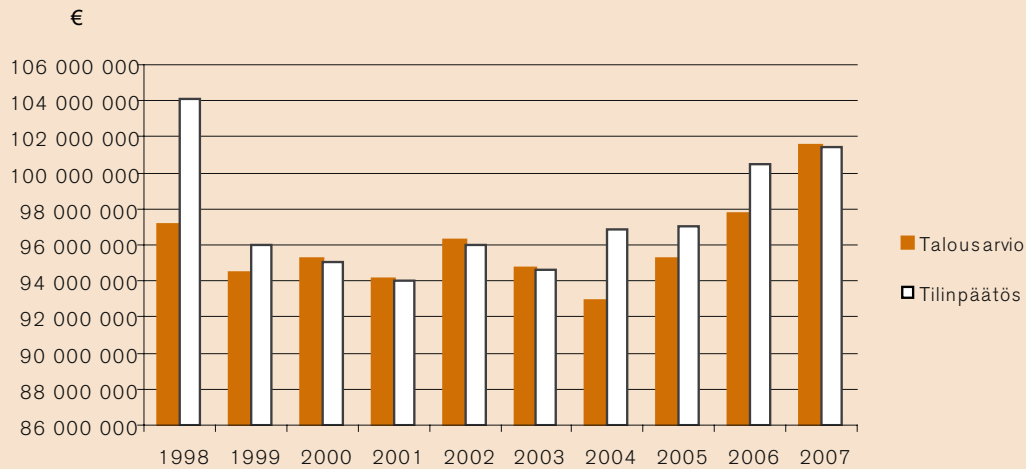
Taulukko 2. Taulukko 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys 1998–2007 (€), indeksikorjattu JMHI 1995=100

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito, Valtion talousarvioesitys 2007

Vuosi	Budjettivarat	Indeksikorjatut budjettivarat	Osuus liikuntamäärärahoista
1998	7,2	9,0	8,6 %
1999	2,2	2,7	2,8 %
2000	0,9	1,1	1,1 %
2001	0,9	1,0	1,1 %
2002	1,0	1,1	1,2 %
2003	1,9	2,1	2,2 %
2004	1,9	2,0	2,1 %
2005	3,1	3,2	3,4 %
2006	1,3	1,3	1,3 %
2007	1,3	1,3	1,3 %

Taulukko 3. Liikuntamäärärahoihin käytetyt budjettivarat 1998–2007 (milj.€), indeksikorjattu JMHI 1995=100

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Kuvio 2. Valtion liikuntamäärärahojen kehitys 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

2.1 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys 1998–2007

Liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys vuosina 1998–2007 on esitetty kuviossa 3 ja taulukossa 4. Taulukon 4 indeksikorjaukset on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100, paitsi liikuntapaikkarakentamisen sekä liikunnan koulutuskeskusten rakentamisavustusten osalta, jotka on korjattu käyttäen rakennuskustannusindeksiä 1995=100.

Liikuntajärjestöt-rivi sisältää liikuntajärjestöille myönnetty toiminta-avustukset, avustukset arvokilpailu- ja Euro-cup -matkoihin sekä liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset poislukien Olympiakomitean osuuden, joka on esitetty taulukossa omana kohtanaan. Liikuntapaikkarakentaminen-kohtaan on sisällytetty liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin sekä liikuntapaikkarakentamisen tutkimukseen myönnetty avustukset.

Liikunnan koulutuskeskusten alle on eritelty valtakunnallisille ja alueellisille koulutuskeskuksille veikkausvoittovaroista jaetut valtionosuudet vapaan sivistystyön koulutukseen sekä koulutuskeskusten saamat rakentamisavustukset ja kehittämisavustukset. Vuotta 2007 edeltävältä ajalta kehittämisavustukset on sisällytetty kohtaan valtionosuus toimintaan. Myös budjettivaroista jaettava valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille on tässä kohdassa huomioitu, mikä

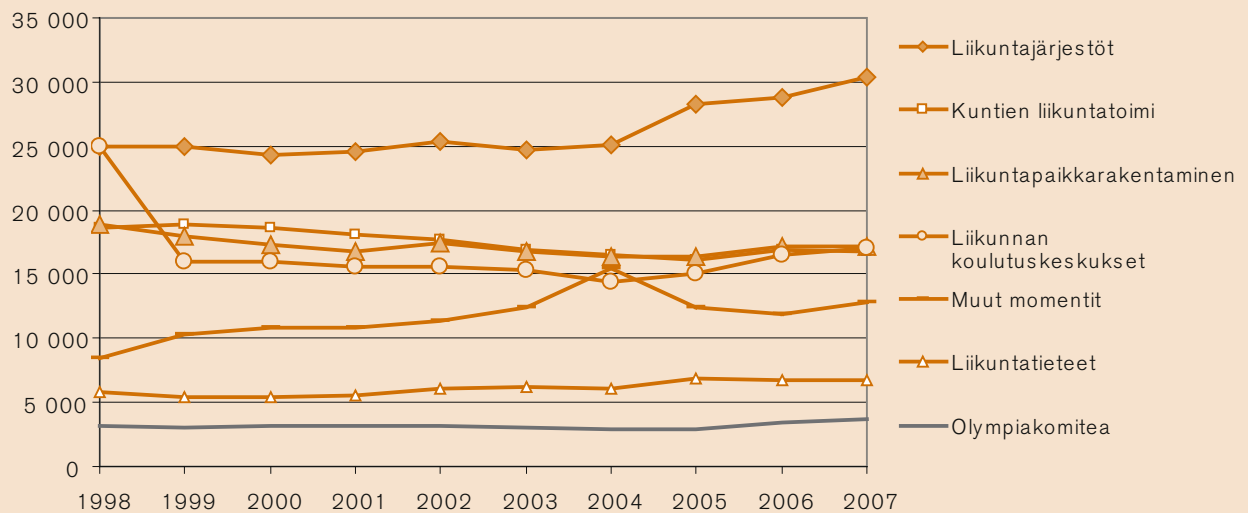
poikkeaa aiempien vuosien esitystavasta, jolloin se oli sisällytetty kohtaan muut momentit.

Kuntien liikuntatoimen osalta taulukkoon on sisällytetty kuntien valtionosuus, sen sijaan tunnustuspalkinto kunnille sukupuolten tasa-arvotoiminnasta tai monikulttuurisuuden edistämisestä liikunnassa on kirjattu kohtaan muut momentit. Liikuntatieteet-kohtaan on otettu liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja liikuntatieteellisille yhteisöille myönnettyjen avustusten lisäksi määrärahat antidopingtoimintaan, Suomen Urheilumuseosäätiölle, Suomen Urheiluilmailuopistolle sekä Urheilijoiden ammatinedistämssäätiölle.

Kohtaan muut momentit kuuluvat seuraavat momentit: tunnustuspalkinto kunnille sukupuolten tasa-arvotoiminnasta tai monikulttuurisuuden edistämisestä liikunnassa, valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittäminen, lasten ja nuoren liikunnan kehittäminen, terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen, urheilijoiden apurahat ja valmentajien tuki, joukkuepalloilu-projekti, kansainväliset kongressit, liikunnan tunnustuspalkinnot, kansainvälinen yhteistyö, valtion liikuntaneuvosto, opetusministeriön käytettäväksi osoitettu osuus sekä läänien liikuntatoimi, joiden määrärahat on tarkoitettu liikuntalain ja tulossopimuksen toteuttamisesta aiheutuviin liikuntatoimen menoihin.

Määrärahojen jakautuminen	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Liikuntajärjestöt	24 898	24 912	24 267	24 597	25 376	24 755	25 050	28 227	28 782	30 363
Olympiakomitea	3 146	3 093	3 201	3 177	3 138	3 043	2 966	2 876	3 447	3 658
Liikuntapaikkarakentaminen	18 862	17 904	17 350	16 817	17 404	16 790	16 371	16 408	17 112	17 122
Liikunnan koulutuskeskukset	25 012	15 959	16 023	15 618	15 643	15 263	14 418	15 040	16 539	17 016
- valtionosuus toimintaan	21 338	13 485	13 346	13 593	12 732	12 171	12 971	12 942	13 288	12 574
- rakentamisavustukset	3 794	2 562	2 774	2 105	2 444	3 270	2 535	2 099	3 251	2 385
- kehittämisavustukset										715
- valtionosuus budjetti-varoista										1 342
Kuntien liikuntatoimi	18 571	18 895	18 600	18 094	17 691	16 952	16 556	16 097	16 944	16 772
Liikuntatieteet	5 850	5 465	5 423	5 505	6 081	6 251	6 049	6 879	6 672	6 739
Muut momentit	8 398	10 361	10 781	10 852	11 423	12 477	15 423	12 414	11 822	12 871
Yhteensä	104 738	96 590	95 644	94 659	96 756	95 531	96 833	97 942	101 318	104 541

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen 1998–2007 (1 000 €), indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100
Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Kuvio 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys 1998–2007 (1 000 €), indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

2.2 Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2007

Kuviossa 4 ja taulukossa 5 valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen on esitetty vuoden 2007 tilijaotteen mukaisesti. Suurimmat osuudet saavat liikunnan kansalaistoiminta, jonka osuus on kolmasosa, sekä kuntien liikuntatoimi, liikuntapaikkarakentaminen ja liikunnan koulutuskeskukset, joiden osuudet jäävät noin 17 prosenttiin kukin. Liikunnan koulutus, tutkimus ja tiedonvälitys saa 7,2 prosentin osuuden määrärahoista muiden kohtien jäädessä kolmeen prosenttiin tai sen alle.

2.3 Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2008

Liikuntatoimen määrärahat vuonna 2008 olivat 106 818 000 euroa, joista budjettivarojen osuus oli 2 573 000 euroa. Kasvua vuodesta 2007 oli noin 5,3 miljoonaa euroa. Kuviossa 5 ja taulukossa 6 esitetään määrärahat momenteittain valtion talousarvion tilijaotteen 2008 mukaisesti.

Liikunnan kansalaistoiminnan osuus on kolmannes kaikista määrärahoista eli 34,9 miljoonaa euroa. Kansalaistoiminta-momentti jakautuu lajiliitoille ja muille liikuntajärjestöille kohdistettaviin määrärahoihin sekä liikuntajärjestöjen kehittämisavustuksiin.

Liikunnan koulutuskeskuksille on osoitettu 18,6 miljoonaa euroa, joka on noin 17 prosenttia kaikista liikuntatoimen määrärahoista. Tälle momentille kuuluvat veikkausvoittovaroista maksettavat valtionosuudet valtakunnallisten ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten toimintaan sekä liikunnan koulutuskeskusten kehittämisavustukset ja rakentamisavustukset. Myös valtion budjettivaroista liikuntaan kohdistettavat määrärahat on sisällytetty tähän kohtaan.

Liikuntapaikkarakentamisen osuus määrärahoista on noin 17 prosenttia. Valtaosa liikuntapaikkarakentamisen 17,8 miljoonasta eurosta menee liikuntapaikkarakentamisen avustamiseen, mutta myös liikuntapaikkarakentamisen tutkimuksen määräraha on sisällytetty lukuun.

Valtionosuudet kuntien liikuntatoimintaan ovat 17 miljoonaa euroa, eli noin 16 prosenttia liikuntatoimen

määrärahoista. Loput 17 prosenttia määrärahoista on kohdistettu liikunnan koulutukseen, tutkimukseen ja tiedonvälitykseen (5,5 miljoonaa euroa), lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen (3,5 miljoonaa euroa), huippu-urheilun kehittämiseen (3 miljoonaa euroa), terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen (2,2 miljoonaa euroa) sekä muille momenteille (4,5 miljoonaa euroa).

Näistä liikunnan koulutus, tutkimus ja tiedonvälitys sisältää alamomentit valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittäminen, liikuntatieteelliset tutkimusprojektit, Suomen Akatemian tutkimushankkeet, liikuntatieteelliset yhteisöt, kansainväliset kongressit, Suomen Urheilumuseosäätiön määräraha sekä Suomen Urheiluilmailuopiston määräraha. Huippu-urheilun kehittämisen alla ovat momentit urheilijoiden ammatinedistämissäätiö, urheilijoiden apurahat ja valmentajien tuki, valmennustoiminnan kehittäminen sekä arvokisat ja tappiontakuu. Terveystta edistävän liikunnan kehittämiseen kuuluvat Kunnossa kaiken ikää -ohjelma sekä terveysliikunnan ohjelma.

Muita määrärahamomentteja ovat liikunnan antidopingtoiminta, kansainvälinen yhteistyö, läänien liikuntatoimi, valtion liikuntaneuvosto sekä määräraha opetusministeriön käytettäväksi, jonka alla on mainittu erikseen määräraha liikunnan tunnustuspalkinnoille. Näistä antidopingtoiminta oli sisällytetty vuoden 2007 talousarviossa kohtaan liikunnan koulutus, tutkimus ja tiedonvälitys.

Lähteitä:

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito.

Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori.

Saatavilla: <http://www.netra.fi>.

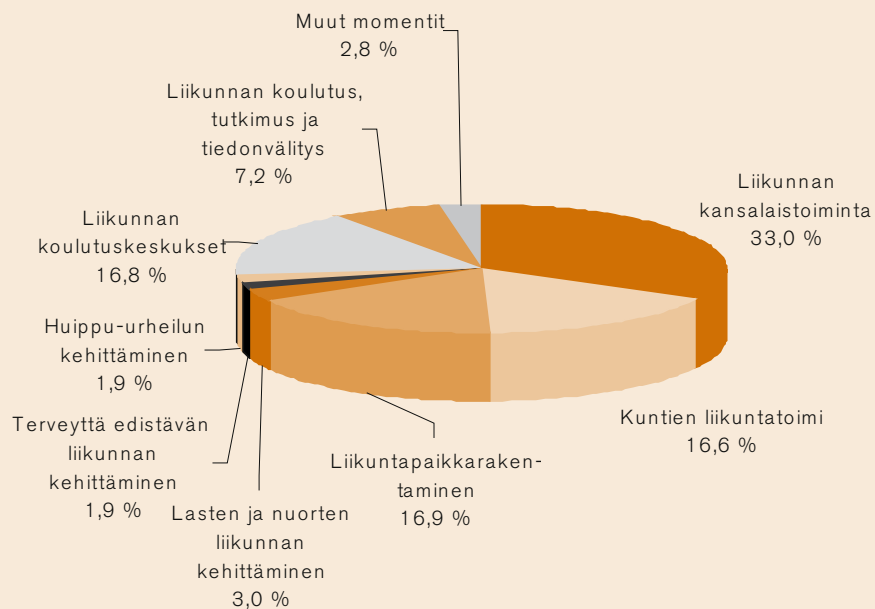
Valtion talousarvioesitys 2007. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2007. Saatavilla: http://budjetti.vm.fi/indox/tae/2007/he_2007.html.

Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2007.

Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.

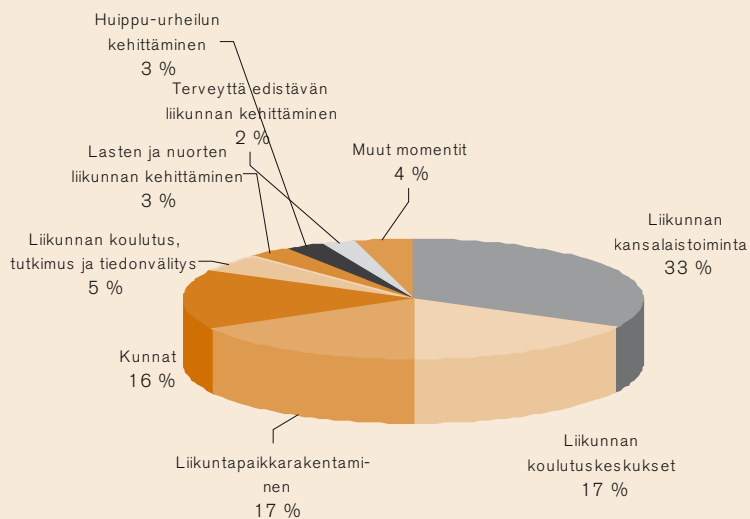
Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2008.

Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.

Kuvio 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2007

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

Kuvio 5. Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2008

Lähde: Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2008

	euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	33 462 000	33,0
Lajiliitot	16 120 000	
Muut liikuntajärjestöt	16 742 000	
Liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset	600 000	
Kuntien liikuntatoimi	16 831 957	16,6
Valtionosuudet	16 771 957	
Tunnustuspalkinto	60 000	
Liikuntapaikkarakentaminen	17 121 915	16,9
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	3 047 174	3,0
Terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen	1 900 000	1,9
Kunnossa kaiken ikää -ohjelma	1 450 000	
Terveysliikunnan ohjelma	450 000	
Huippu-urheilun kehittäminen	1 879 300	1,9
Urheilijoiden apurahat ja valmentajien tuki	860 000	
Arvokilpailumatkat, Euro-Cup ja tappiontakeut	559 300	
Joukkuepalloluprojekti	330 000	
Urheilijoiden ammatinedistämissäätiölle	130 000	
Liikunnan koulutuskeskukset	17 015 596	16,8
Valtionosuudet veikkausvoittovaroista	12 573 596	
Valtionosuudet budjettivaroista	1 342 000	
Kehittämisavustukset	715 000	
Rakentamisavustukset	2 385 000	
Liikunnan koulutus, tutkimus ja tiedonvälitys	7 301 668	7,2
Valmentaja- ja ohjaajakoulutuksen kehittäminen	350 000	
Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit	1 963 668	
Liikuntatieteelliset yhteisöt	2 725 000	
Kansainvälisiin kongresseihin	343 000	
Liikunnan antidoping-toiminta	1 400 000	
Suomen Urheilumuseosäätiö	350 000	
Suomen Urheiluilmailuopisto	170 000	
Muut momentit	2 881 687	2,8
Tunnustuspalkinnot	185 000	
Kansainvälinen yhteistyö	438 934	
Valtion liikuntaneuvosto	257 058	
Läänien liikuntatoimi	298 952	
Opetusministeriön käytettäväksi	1 701 743	
Yhteensä	101 441 297	100,0

Taulukko 5. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2007

Lähde: Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito

	euroa	%
Liikunnan kansalaistoiminta	34 900 000	33
Lajiliitot	16 840 000	
Muut liikuntajärjestöt	17 560 000	
Liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset	500 000	
Liikunnan koulutuskeskukset	18 574 000	17
Veikkausvoittovarot	15 821 000	
Budjettivarat	2 753 000	
Liikuntapaikkarakentaminen	17 750 000	17
Kunnat	16 996 000	16
Liikunnan koulutus, tutkimus ja tiedonvälitys	5 470 000	5
Lasten ja nuorten liikunnan kehittäminen	3 450 000	3
Huippu-urheilun kehittäminen	2 980 000	3
Terveystta edistävän liikunnan kehittäminen	2 150 000	2
Muut momentit	4 548 000	4
Yhteensä	106 818 000	100

Taulukko 6. Liikuntaan budjetoidut määrärahat 2008

Lähde: Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2008

3 Kuntien liikuntatoimi

Liikunta on peruspalvelu, jolle julkisen hallinnon, valtion ja kuntien, on luotava edellytyksiä. Kuntien tehtävät liikuntapalveluiden tuottamisessa on määritelty 1.1.1999 voimaan tullessa liikuntalaissa (1054/1998), jonka mukaan kuntien ”tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät”.

Kunnat saavat liikuntatoimen käyttökustannuksiin valtionosuutta, joka maksetaan veikkausvoittovaroista. Liikuntalain mukaan valtionosuus tulee käyttää laissa määriteltyyn toimintaan. Lisäksi opetusministeriö tukee harkinnanvaraisilla avustuksilla kuntien liikuntapaikkojen rakentamista ja peruskorjausta, joita käsitellään luvussa 4. Harkinnanvaraisia avustuksia voidaan myöntää myös kehittämistoimintaan ja hanketukiin. Vuonna 2006 jaettiin myös 50 000 euron arvoinen tunnustuspalkinto kunnille sukupuolten tasa-arvo toiminnasta tai monikulttuurisuuden edistämisestä liikunnassa. Palkinnon sai Oulun kaupunki.

Vuonna 2006 noin kolmannes valtion liikuntabudjetista osoitettiin kuntien liikuntatoimintaan valtionosuuksina ja erilaisina avustuksina. Valtionosuudet kattavat kuitenkin vain alle 4 prosenttia kuntien liikuntahallinnosta liikuntainvestointien valtionavustusten osuuden ollessa noin 11 prosenttia.

Kuntien tilinpäätöstietoja vuodelta 2007 ei ole vielä saatavilla tätä tilastoa tehdessä, joten tässä luvussa käsitellyt tiedot kuntien liikuntatoimesta ovat vuodelta 2006 muusta tilastosta poiketen. Lisäksi kuntien toi-

minnasta kerättyjä tietoja tarkasteltaessa on huomioitava, että kuntien tavat tuottaa palveluita voivat erota toisistaan paljonkin, jolloin keskiarvotietoja voidaan pitää vain suuntaa antavina. Tietoja kuntien liikuntatoimesta löytyy myös julkaisusta Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstöresurssit vuonna 2006, joka on ilmestynyt sarjassa opetusministeriön julkaisuja 2008:14. Kyseisen teoksen tiedot perustuvat kunnille tehtyyn kyselyyn eivätkä ne kata kaikkia kuntia, joten sen tietoja ei ole käytetty tässä tekstissä.

3.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimeen ja harkinnanvaraiset valtionavustukset

Kunnille myönnetään liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin valtionosuutta, joka määräytyy kunnan asukasmäärän ja valtion talousarviossa määritellyn asukaskohtaisen yksikköhinnan mukaisesti. Vuonna 2006 yksikköhinta oli 10,80 euroa. Vuonna 2007 se nostettiin 10,90 euroon. Valtionosuus on 29,70 prosenttia euromäärästä, joka saadaan, kun kunnan asukasmäärä kerrotaan yksikköhinnalla. Valtionosuuden perusteena on laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998).

Taulukossa 7 on esitetty kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit vuosina 1997–2006. Taulukon tiedot valtionosuuksista ja liikuntatoimen käyttökustannuksista on indeksikorjattu käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100. Investointeja koskevat sarakkeet on

indeksikorjattu käyttäen rakennuskustannusindeksiä 1995=100. Valtionosuusperusteena käytettävää euroa per asukas -saraketta ei ole indeksikorjattu.

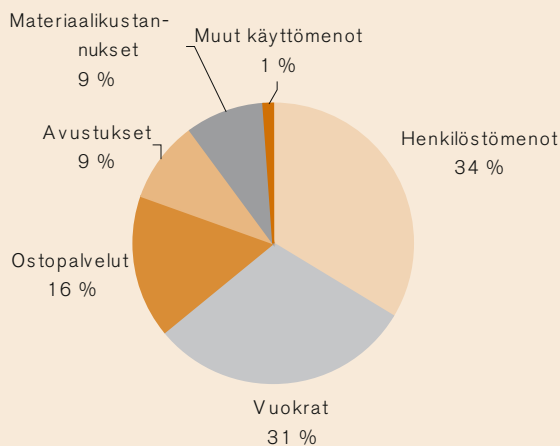
Valtionosuuksien lisäksi kunnille voidaan myöntää harkinnanvaraisia valtionavustuksia kehittämistoimintaan tai hankkeisiin. Kunnat saavat avustuksia muun muassa terveysliikunnan sekä lasten ja nuorten liikunnan hankkeisiin. Vuonna 2006 erityisavustuksia saivat muun muassa Heinolan kaupunki Kunnossa pienestä pitäen -hankkeeseen, Humppilan kunta henkilökohmainen liikuntasuunnitelma -hankkeeseen, Ikaalisten kaupunki Leevi-hankkeeseen, Jyväskylän kaupunki alueellisesti toteutettuun terveys- ja erityisliikuntaan, Keuruun kaupunki Liikuntaa erityisesti sinulle -hankkeeseen, Nastolan kunta terveysliikunnan kehittämishankkeeseen, Salon kaupunki ikääntyneiden terveysliikunnan kehittämishankkeeseen sekä Varkauden kaupunki terveyttä edistävän liikunnan projektiin. Lisäksi esimerkiksi opetusministeriön rahoittamat liikuntapaikkarakentamisen tutkimus ja Suomalaisen liikunnan tietopankki palvelevat kuntien liikuntatointa.

3.2 Kuntien liikuntatoimen käyttötalous vuonna 2006

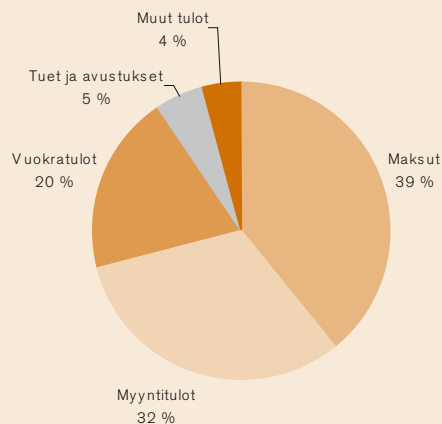
Kuviossa 6 on esitetty kuntien liikuntatoimen menojen jakaantuminen. Kuntien liikuntatoimen menot muodostuvat henkilöstömenoista kuten palkoista, palkkioista ja henkilösivukuluista, ulkoisista ja sisäisistä vuokrasta, asiakas- ja muiden palveluiden ostoista, avustuksista, materiaalikustannuksista sekä muista käyttömenoista. Vuonna 2006 näistä henkilöstömenojen osuus oli kolmannes, 146,5 miljoonaa euroa. Vuokrien osuus oli 133,0 miljoonaa euroa ja ostopalveluiden 71,3 miljoonaa euroa. Avustuksiin, 40,6 miljoonaa euroa, ja materiaalikustannuksiin, 39,2 miljoonaa euroa, kunnat käyttivät noin kymmenyksen menoistaan kumpaankin. Avustuksia jaettiin yhteensä 6 621 yhteisölle, missä laskua vuoteen 2005 verrattuna on 0,3 prosenttia. Muiden käyttökustannusten osuus oli 4,7 miljoonaa euroa. Yhteensä kuntien liikuntatoimen käyttötalouden menot vuonna 2006 olivat 484,7 miljoonaa euroa, johon on sisällytetty poistot ja arvonalentumiset sekä vyörytyserät, jotka eivät ilmene kuvioista 6.

Kuntien liikuntatoimi							
Vuosi	Vos-peruste €/as	Valtion- osuus	Liikunta- toimen käyttö- kustannukset	Vos:n osuus käyttö- kustan- nuksista	Investoinnit liikuntaan ja urheiluun	Valtionapu inves- tointeihin	Valtion- avustus inv. %
1997	10,1	19 300	541 632	4,5 %	119 557	14 116	9,5 %
1998	10,4	18 316	525 341	4,3 %	97 152	15 260	12,9 %
1999	10,8	18 636	525 652	4,3 %	93 054	13 170	11,8 %
2000	10,8	18 344	522 492	4,1 %	105 892	13 334	11 %
2001	10,8	17 856	514 766	3,94 %	111 886	12 797	10 %
2002	10,8	17 388	463 895	4,21 %	114 882	11 702	9,1%
2003	10,8	16 720	506 339	3,59 %	124 374	10 543	7,7%
2004	10,8	16 329	504 144	3,44 %	126 810	15 970	11,7%
2005	10,8	17 190	490 639	3,60 %	105 676	13 295	12,1%
2006	10,8	16 712	484 683	3,45 %	101 876	11 460	11,2%

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoimen käyttökustannukset, valtionosuudet sekä investoinnit 1997–2006 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100

Kuvio 6. Kuntien liikuntatoimen menojen jakautuminen vuonna 2006

Kuvio 7. Kuntien liikuntatoimen tulojen jakautuminen vuonna 2006

Kuviossa 7 on esitetty kuntien liikuntatoimen tulojen jakaantuminen. Kuntien liikuntatoimen tulot koostuvat maksuista, sisäisistä ja ulkoisista myyntituloista, sisäisistä ja ulkoisista vuokratuloista, tuista ja avustuksista sekä muista tuloista. Maksujen osuus vuonna 2006 oli suurin, 33,8 prosenttia. Myös myyntitulojen osuus oli merkittävä, 27,2 miljoonaa euroa. Vuokratuloja kunnille kertyi 16,9 miljoonaa euroa eli viidenneksen kokonaisuudesta, ja tukia ja avustuksia 4,4 miljoonaa euroa. Muiden tulojen osuus oli 3,7 miljoonaa euroa. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden tulot vuonna 2006 olivat yhteensä 89 miljoonaa euroa, mihin kuuluvat edellä mainittujen tulonlähteiden lisäksi valmistus omaan käyttöön ja vyörytyserät, jotka eivät sisälly kuvioon 7.

3.3 Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin

Tilastollinen kuntaryhmitys on Tilastokeskuksen käyttämä kaupunkimaisuuden kuvaaja, jonka mukaan kunnat jaetaan kaupunkimaisiin, taajaan asutuihin ja maaseutumaisiin kuntiin. Kaupunkimaiset ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 prosenttia asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000. Taajaan asuttuja kuntia ovat ne,

joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000. Maaseutumaisissa kunnissa väestöstä alle 60 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 prosenttia mutta alle 90 prosenttia asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4 000.

Vuonna 2006 Suomessa oli 431 kuntaa, joista kaupunkimaisia oli 66, taajaan asuttuja 74 ja maaseutumaisia 291 kuntaa. Kaupunkimaisissa kunnissa asui vuoden lopun tilanteen mukaan 3 316 564 henkeä, taajaan asutuissa 900 298 henkeä ja maaseutumaisissa kunnissa 1 060 093 henkeä.

Taulukossa 8 esitetään kuntien liikuntatoimen menojen, tulojen ja asukaskohtaisten nettokustannusten jakautuminen kuntaryhmittäin sekä asukaskohtaisten nettokustannusten prosentuaalinen muutos edellisvuoteen verrattuna. Liikuntatoimen menot ja tulot sekä nettokustannukset asukasta kohden ovat suurimmat kaupunkimaisissa kunnissa ja pienimmät maaseutumaisissa kunnissa - maaseutumaisten kuntien liikuntatoimen menot jäävät 17 prosenttiin ja tulot 13 prosenttiin asukaskohtaisten nettokustannusten ollessa 57 prosenttia kaupunkimaisten kuntien vastaavista luvuista.

Vuosi	Kaupunkimaiset kunnat				Taajaan asutut kunnat			
	Menot	Tulot	Nettokust. €/as	Muutos%	Menot	Tulot	Nettokust. €/as	Muutos%
1997	250 016	45 453	66,8	-3,9 %	43 634	6 374	43,6	-5,8 %
1998	250 525	45 222	66,4	-0,5 %	46 415	7 022	46,1	5,8 %
1999	261 024	46 545	68,6	3,3 %	46 778	6 900	46,8	1,5 %
2000	277 166	49 516	72,5	5,6 %	48 897	7 658	48,9	4,7 %
2001	292 095	51 246	75,0	3,5 %	54 493	7 829	52,0	6,2 %
2002	301 857	54 522	77,0	2,7 %	56 794	8 176	55,0	5,8 %
2003	313 576	58 346	79,0	2,6 %	57 526	8 912	55,0	0,0 %
2004	328 486	64 015	81,0	2,5 %	60 420	8 755	58,0	5,5 %
2005	340 209	63 490	85,0	4,9 %	63 509	9 361	59,0	1,7 %
2006	359 648	70 125	87,0	2,4 %	63 423	9 894	59,0	0,0 %
1997-2006				30,2 %				35,3 %

Vuosi	Maaseutumaiset kunnat				Yhteensä	
	Menot	Tulot	Nettokust. €/as	Muutos%	Indeksikorjatut	
					Menot	Tulot
1997	48 855	6 146	35,5	-7,0%	430 710	72 903
1998	50 279	6 089	37,2	4,7%	427 093	71 751
1999	51 614	6 624	37,7	1,4%	434 658	72 645
2000	53 569	7 040	39,2	4,0%	445 370	75 333
2001	52 243	6 272	42,0	7,2%	453 106	74 240
2002	53 732	6 607	42,0	0,0%	462 813	77 780
2003	56 398	7 535	45,0	7,1%	465 252	81 398
2004	59 226	8 130	47,0	4,4%	475 314	85 807
2005	60 001	8 522	48,0	2,1%	476 989	83 702
2006	61 612	8 969	50,0	4,2%	484 683	88 988
1997-2006				40,9 %		

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoimen käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin 1997–2006 (1000 €), indeksikorjattu JMHI 1995 = 100

Lähteitä:

Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito.
Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori.
Saatavilla: <http://www.netra.fi>.
HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten
valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta
21.8.1998/635. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980635>.
Liikuntalaki 18.12.1998/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981054>.

Opetusministeriö. Liikunta-sivut verkossa. Saatavilla:
<http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
Tilastokeskus 2008. Kuntien talous ja toiminta 2006.
Julkisen talous 2008. Helsinki.
Virtala M. 2007. Opetusministeriön rahoitus
kuntien liikuntatoimintaan vuosina 2000–
2006. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja
nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio
12.2.2007.

4 Liikuntapaikkarakentaminen

Suomessa on noin 30 000 liikuntapaikkaa, joista 75 prosenttia on kuntien rakentamia ja ylläpitämiä. Loppuistakin suuri osa on kuntien määräysvallassa olevia yhtymiä tai osakeyhtiöitä. Yksityisiä liikuntapaikkoja on lähinnä suurissa kaupungeissa ja taajamissa.

Opetusministeriö luo edellytyksiä liikunnan ja urheilun harrastamiseen ohjaamalla ja tukemalla liikuntapaikkarakentamista. Valtion talousarvioesitykseen otetaan vuosittain määräraha avustuksen myöntämiseksi liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatilojen perustamishankkeisiin, mukaan lukien liikuntapaikkojen rakentaminen, hankkiminen, peruskorjaaminen ja varustaminen. Avustusta voidaan myöntää ensisijaisesti kunnalle tai kuntayhtymälle sekä kunnan tai kuntayhtymän määräämisvallassa olevalle yhteisölle, mutta myös muille yhteisöille. Opetusministeriö avustaa myös tutkimus- ja kehittämishankkeita, joiden tavoitteena on lisätä liikuntapaikkarakentamisen laatua sekä liikuntapaikkojen turvallisuutta, esteettömyyttä ja monikäyttöisyyttä.

Vuonna 2007 liikuntapaikkarakentamista tuettiin valtion liikuntamäärärahoista yli 17 miljoonalla eurolla, mikä kattaa liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustusten lisäksi liikuntapaikkarakentamiseen myönnetyt kehittämis- ja tutkimusavustukset. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnetty avustukset vuosina 1998–2007 on esitetty taulukossa 9. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen avustuksen indeksikorjattu kehitys vuosina 1998–2007 on esitetty kuviossa

8. Indeksikorjaukset on tehty käyttäen rakennuskustannusindeksiä 1995=100.

Vuoden 2007 talousarvioesityksen mukaan liikuntapaikkarakentamisella luodaan olosuhteita väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ihmisen koko elinkaaren aikana. Etusijalla liikuntapaikkarakentamisessa ovat laajoja käyttäjäryhmiä palvelevat liikuntapaikat, erityisesti uimahallit, ulkoilureitit sekä lähiliikuntapaikat.

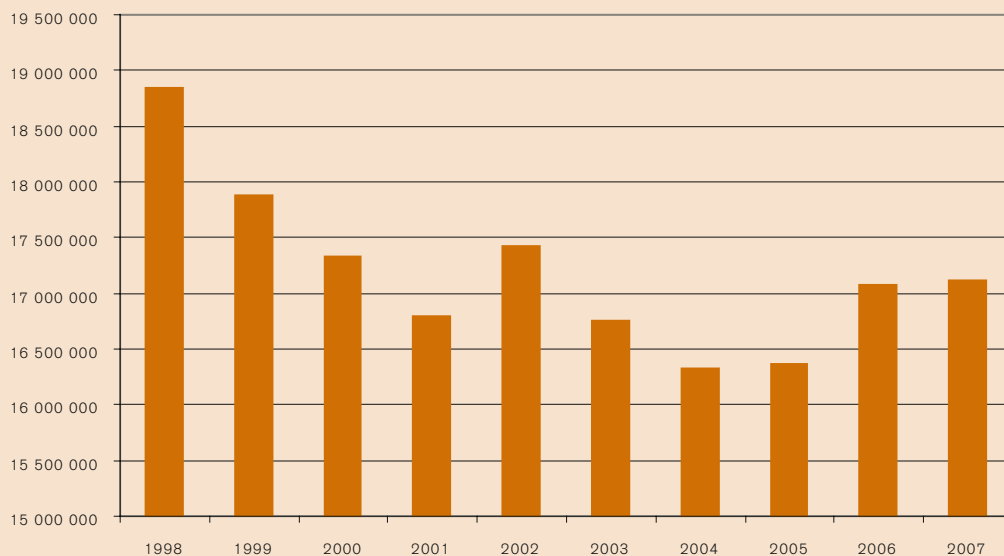
Vuosittain tarkistettavassa liikuntapaikkojen rahoitussuunnitelmassa nimetään ennakoivasti hankkeet, joita opetusministeriö varautuu avustamaan seuraavina neljänä vuotena edellyttäen, että rahoitus säilyy arvioitun suuruisena. Lisäksi valtion liikuntaneuvosto, sen rakentamisjaosto sekä asianomaiset lääninhallitukset antavat lausuntonsa avustettavista hankkeista. Valtionavustuksista perustamishankkeeseen on voimassa, mitä laissa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998) säädetään. Liikuntapaikkarakentamisen tavoitteita ja avustusperiaatteita kuvataan tarkemmin valtion liikuntaneuvoston laatimassa Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2007 -asiakirjassa.

4.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet

Vuonna 2007 liikuntapaikkojen perustamishankkeita tuettiin 16 450 000 eurolla. Ilman indeksikorjausta

Vuosi	Perustamis- hankkeet	Indeksikorjattu	Kehittämisen- ja tutkimustoiminta	Indeksikorjattu	Yhteensä (indeksikorjattu)
1998	14 279 000	18 386 280	370 013	461 461	18 847 741
1999	13 685 000	17 369 924	420 470	515 567	17 885 491
2000	13 589 000	16 753 906	483 540	575 163	17 329 068
2001	13 539 000	16 212 770	504 563	581 200	16 793 970
2002	14 076 000	16 735 636	604 000	687 292	17 422 929
2003	13 717 000	16 009 167	670 000	739 310	16 748 477
2004	13 701 000	15 608 142	670 000	720 525	16 328 666
2005	14 262 000	15 671 753	669 982	698 741	16 370 494
2006	15 450 000	16 370 373	700 000	709 737	17 080 111
2007	16 450 000	16 450 000	672 200	672 200	17 122 200

Taulukko 9. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyt avustukset vuosina 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100 ja RKI 1995=100

Kuvio 8. Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettyjen avustusten kehitys vuosina 1998–2007, indeksikorjattu RKI 1995=100

nousua vuoteen 2006 verrattuna on miljoona euroa. Taulukossa 10 on esitetty opetusministeriön ja lääninhallitusten jakamat valtionavustukset liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin vuosina 2006 ja 2007. Taulukon lukuja ei ole indeksikorjattu.

Opetusministeriö myöntää avustuksia liikuntapaikkarakentamisen perustamishankkeisiin, joiden kustannusarvio on yli 700 000 euroa. Alle 700 000 euron hankkeissa valtionapuviranomaisena toimivat lääninhallitukset. Vuonna 2007 läänien jakamien avustusten osuus opetusministeriön liikuntapaikkamäärärahoista oli 5,6 miljoonaa euroa. Valtaosa läänien myöntämistä avustuksista myönnettiin lähiliikuntapaikkojen tai niiden kaltaisten hankkeiden rakentamiseen ja peruskorjaukseen. Rahoitettavien liikuntapaikkojen perustamishankkeiden kustannusarvion tulee olla vähintään 15 000 euroa.

Taulukossa 11 on esitetty liikuntapaikkojen perustamishankkeita koskevien hakemusten ja myönnettyjen avustusten lukumäärät vuosina 2006 ja 2007. Lääniltä avustusta hakeneista keskimäärin 66 prosenttia sai myönteisen päätöksen. Opetusministeriön osalta avustusta myönnettiin 42 prosentille hakijoista.

Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden hakemuksissa yleisimmin esiintyviä liikuntapaikkoja ovat jäähallit, liikuntasalit, liikuntahallit, uimahallit ja uimalat sekä ulkokentät ja huoltorakennukset. Vuonna 2007 näitä liikuntapaikkoja koskevista hakemuksista peruskorjaushankkeita oli 29 prosenttia. Uimahallien osalta peruskorjausten osuus oli kuitenkin 70 prosenttia. Yleisimpien hakemuksissa esiintyvien liikuntapaikkatyyppien määrät ja peruskorjaushankkeiden osuudet vuosina 2003–2007 on esitetty taulukossa 12.

4.2 Liikuntapaikkarakentamiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta

Liikuntapaikkojen rakentamiseen, ylläpitoon tai käyttöön kohdistuvaa tutkimus- tai kehittämistyötä tehdään muun muassa alan tutkimuslaitoksissa ja korkeakouluissa. Vuonna 2007 liikuntapaikkarakentamiseen liittyvään tutkimukseen myönnettiin 672 200 euroa. Hakemuksia osoitettiin ministeriölle 47 kappaletta, joista 32 hyväksyttiin. Myönnetty avustussummat

vaihtelevat 3000 euron ja 84 900 euron välillä suurimman yksittäisen avustuksen kohdistuessa Jyväskylän yliopistolle suomalaisen liikunnan tietopankin ylläpitoon, markkinointiin ja koulutukseen.

Taulukossa 9 on esitetty liikuntapaikkarakentamiseen liittyvään kehittämis- ja tutkimustoimintaan myönnetty avustukset vuosina 1998–2007. Taulukon 9 kohdan perustamishankkeet indeksikorjaus on tehty käyttäen rakennuskustannusindeksiä 1995=100. Kehittämis- ja tutkimustoiminnan osalta korjaus on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Lähteitä:

Avustusesitykset liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin vuosina 2003–2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.

HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitteilyjärjestelmä.

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21.8.1998/635. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980635>.

Opetusministeriö. Liikunta-sivut verkossa. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Valtion liikuntaneuvosto 2005.

Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2007 -asiakirja. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.

Valtion talousarvioesitys 2007. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2007. Saatavilla: http://budjetti.vm.fi/indox/tae/2007/he_2007.html.

Lääni	Opetusministeriö Avustukset				Lääninhallitukset Avustukset				Yhteensä Avustukset			
	2006		2007		2006		2007		2006		2007	
	euroa	%	euroa	%	euroa	%	euroa	%	euroa	%	euroa	%
Etelä-Suomi	4 547	43,9	3 270	30,2	1 752	34,3	2 100	37,3	6 299	40,8	5 370	32,6
Länsi-Suomi	3 338	32,3	4 320	39,9	1 762	34,5	1 800	32,0	5 100	33,0	6 120	37,2
Itä-Suomi	500	4,8	1 370	12,7	530	10,4	640	11,4	1 030	6,7	2 010	12,2
Oulu	1 790	17,3	1 160	10,7	530	10,4	560	9,9	2 320	15,0	1 720	10,5
Lappi	171	1,7	700	6,5	530	10,4	530	9,4	701	4,5	1 230	7,5
Yhteensä	10 346	100	10 820	100	5 104	100	5 630	100	15 450	100	16 450	100

Taulukko 10. Valtionavustukset liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin vuosina 2006 ja 2007 (1000 €), indeksikorjaamaton

Lääni	2006				2007			
	Hakemuksia		Myöntöjä		Hakemuksia		Myöntöjä	
	Lääni	OPM	Lääni	OPM	Lääni	OPM	Lääni	OPM
Etelä-Suomi	82	25	44	12	77	26	47	9
Länsi-Suomi	86	13	61	9	78	18	52	8
Itä-Suomi	24	3	18	2	25	9	18	4
Oulu	27	4	17	4	28	7	17	4
Lappi	27	1	20	1	24	4	18	2
Yhteensä	246	46	160	28	232	64	152	27

Taulukko 11. Liikuntapaikkojen perustamishankkeita koskevien hakemusten ja myönnettyjen avustusten määrät vuosina 2006 ja 2007

Liikunta- paikkatyyppi	2003	joista peruskorj.	2004	joista peruskorj.	2005	joista peruskorj.	2006	joista peruskorj.	2007	joista peruskorj.
Jäähallit	13	1	9	4	8	3	23	4	14	3
Liikuntasalit	14	3	9	1	3	0	4	0	9	1
Liikuntahallit	12	2	11	1	18	4	12	3	13	3
Uimahallit ja uimalat	12	10	13	10	9	7	7	5	10	7
Ulkokentät, huolto- rakennukset	4	3	7	4	3	2	2	2	9	2
Yhteensä	55	19	49	20	41	16	48	14	55	16

Taulukko 12. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden hakemuksissa useimmin esiintyvät liikuntapaikkatyytit vuosina 2003–2007

5 Liikunnan koulutuskeskukset

Suomessa on 11 valtakunnallista ja kolme alueellista liikunnan koulutuskeskusta. Liikunnan koulutuskeskuksissa toteutetaan monipuolista koulutustoimintaa vapaan sivistystyön, ammatillisen peruskoulutuksen, ammatillisen lisäkoulutuksen sekä maksullisen palvelutoiminnan muodossa. Vapaan sivistystyön koulutuksessa liikunnan koulutuskeskukset järjestävät muun muassa urheilijoiden valmennukseen liittyvää koulutusta sekä urheiluseurojen ohjaajien, valmentajien ja seurahenkilöstön koulutusta yhteistyössä liikuntajärjestöjen kanssa. Samalla ne toimivat koko väestölle tarkoitettuina kunto- ja terveysliikunnan koulutuskeskuksina.

Liikunnan koulutuskeskukset saavat vapaan sivistystyön koulutustoimintaan suoriteperusteista valtionosuutta, joka rahoitetaan pääosin valtion liikuntabudjetin veikkausvoittovaroista. Tätä valtionosuutta säädellään vapaasta sivistystyöstä annetulla lailla (632/1998) ja asetuksella (805/1998). Lisäksi osa liikunnan valtakunnallisten koulutuskeskusten valtionosuuksista rahoitetaan yleisistä budjettivaroista. Koulutuskeskukset voivat saada myös valtionavustusta kokeilu- ja kehittämishankkeisiin sekä rakentamiseen.

Liikunnan koulutuskeskukset saavat koulutustehtävänsä perusteella valtion rahoitusta myös usean muun lain nojalla. Koulutusta ja sen rahoitusta ohjaavat laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998), ammattikorkeakoululaki (351/2003), laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (631/1998), laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998) sekä niihin liittyvät asetukset.

5.1 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset

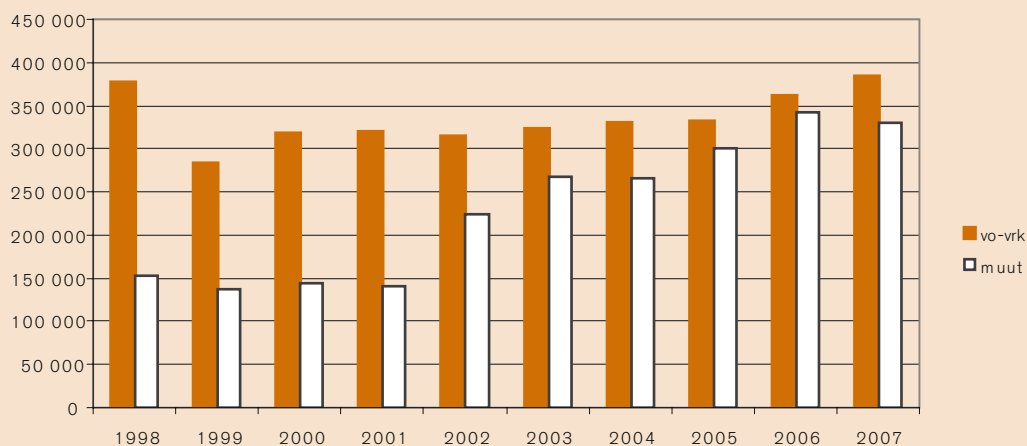
Vuonna 2007 valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille maksettiin vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä 13,2 miljoonaa euroa. Toteutuneiden vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausien määrä yhteensä oli 384 781, joka on 54 prosenttia kaikista opiskelijavuorokausista. Näin ollen yhtä valtionapukelpoista opiskelijavuorokautta tuettiin keskimäärin 34 eurolla, joka on kaksi euroa vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Taulukossa 13 esitetään valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten saama suoriteperusteinen valtionosuus, toteutuneet valtionosuusosuuskelpoiset opiskelijavuorokaudet sekä muut opiskelijavuorokaudet, valtionosuuskelpoisen opiskelijavuorokauden saama tuki sekä valtionosuuskelpoisten opiskelijavuorokausien osuus kaikista vuorokausista vuosina 1998–2007. Vuonna 1999 voimaan tulleen koulutuslainsäädännön uudistuksen seurauksena valtionosuuskelpoisiin opiskelijavuorokausiin sisältyvät vain vapaan sivistystyön vuorokaudet. Siten valtionosuuskelpoisiin opiskelijavuorokausiin ennen vuotta 1999 sisältyy myös muita kuin vapaan sivistystyön vuorokausia. Taulukossa 13 käytetään tästä syystä nimitystä valtionosuuskelpoiset opiskelijavuorokaudet vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausien sijaan.

Käyttökustannusten valtionosuuden perusteena käytetään suoritteiden määrää sekä suoritteille vahvistettavia keskimääräisiä yksikköhintoja. Valtakun-

Vuosi	Suoriteperusteinen valtionosuus		Toteutetut opiskelijavuorokaudet			Toteutetut vo-vrk		vo-vrk %-osuus kaikista
	Milj. €	Indeksi-korjattu	vo-vrk	Muut	Yht.	€/vo-vrk	Indeksi-korjattu	
1998	16,87	21,04	376 639	152 578	529 217	45	56	71
1999	10,75	13,18	284 028	137 869	421 897	38	46	67
2000	10,93	13,00	317 620	144 196	464 134	34	41	68
2001	11,31	13,03	319 947	140 320	460 267	35	41	70
2002	11,88	13,52	314 597	224 762	539 359	38	43	58
2003	11,99	13,23	323 331	268 115	591 446	37	41	55
2004	12,27	13,20	330 933	265 342	596 275	37	40	56
2005	12,88	13,43	332 307	301 382	633 689	39	40	52
2006	13,15	13,33	361 399	342 354	703 753	36	37	51
2007	13,20	13,20	384 781	329 427	714 208	34	34	54

Taulukko 13. Valtionosuus valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten käyttökustannuksiin ja opiskelijavuorokaudet vuosina 1998–2007

Kuvio 9. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 1998–2007

nallisten liikunnan koulutuskeskusten yksikköhinta lasketaan joka toinen vuosi jakamalla yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä kalenterivuonna niiden toiminnasta aiheutuneet käyttökustannukset saman kalenterivuoden toteutuneiden opiskelijavuorokausien määrällä. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten arvonlisäveroton yksikköhinta opiskelijavuorokautta kohden vuonna 2007 oli 76,50 euroa.

Vapaassa sivistystyössä opiskelijavuorokausi on valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena oleva suorite. Opiskelijavuorokaudella tarkoitetaan yhden opiskelijan vuorokauden mittaista opiskelujaksoa, jonka aikana hän on saanut ohjattua opetusta vähintään viisi tuntia. Opetusministeriö vahvistaa vuosittain kullekin oppilaitokselle valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävien opiskelijavuorokausien määrän. Vuodesta 2003 lähtien opiskelijavuorokausijakoa päätettäessä on koulutuksen määrän lisäksi otettu huomioon järjestetyn koulutuksen sisältö sekä opistojen erilaiset edellytykset määrän tuottamiseen. Lisäksi valtion talousarvioissa vahvistetaan vuosittain valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien enimmäismäärä, joka vuonna 2007 oli yhteensä 269 900.

Vuodesta 1993 alkaen lainsäädäntö on antanut liikunnan koulutuskeskuksille mahdollisuuden järjestää valtionosuuskelpoisen koulutuksen lisäksi maksullista palvelutoimintaa. Tähän kuuluvat esimerkiksi ammatikorkeakoulun ostama tutkintotavoitteinen koulutus, työvoimapoliittinen koulutus, oppisopimuskoulutus, työnantajien tilaama henkilöstökoulutus sekä urheilu-seurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus. Lisäksi koulutuskeskukset järjestävät ammatillista perus- ja lisäkoulutusta. Kuviossa 9 on esitetty valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuskelpoisten ja muiden opiskelijavuorokausien kehitys vuosina 1998–2007.

Liikunnan koulutuskeskukset voivat saada harkinnanvaraista valtionavustusta myös rakentamiseen sekä kokeilu- ja kehittämishankkeisiin. Rakentamisavustusta voidaan myöntää liikuntapaikkojen rakentamiseen, peruskorjaukseen, hankkimiseen ja varustamiseen. Vuonna 2007 liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeita tuettiin 2,4 miljoonalla eurolla. Kaikki avustukset myönnettiin valtakunnallisten koulutuskeskusten hankkeisiin, alueelliset liikunnan koulutuskeskukset eivät hakeneet rakentamisavustuksia. Taulukos-

sa 14 ja kuviossa 10 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeisiin myönnetty avustukset vuosina 1998–2007. Indeksikorjaus on tehty käyttäen rakennuskustannusindeksiä 1995=100.

Oppilaitoksen ylläpitäjälle voidaan myöntää valtionavustusta toiminnan kehittämiseksi järjestettävää kokeilua, toimintaan liittyviä tarpeellisia erityistehtäviä sekä toiminnan käynnistämistä varten tai koulutuksen monipuolisuuden tukemiseksi. Vuonna 2007 liikunnan koulutuskeskusten kehittämishankkeisiin myönnettiin 715 000 euroa, joista 663 000 euroa valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille. Kaikista hyväksytyistä hankkeista 20 oli koulutuksen yleiseen kehittämiseen tähtäviä hankkeita, 11 huippu-urheiluhankkeita ja kaksi koulutukselliseen tasa-arvoon liittyviä hankkeita. Taulukossa 15 on esitetty liikunnan koulutuskeskuksille myönnetty kehittämisavustukset vuosina 1998–2007. Indeksikorjaus on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten saama käyttökustannusten suoriteperusteinen valtionosuus, kehittämisavustukset ja rakentamisavustukset yhteenlaskettuna valtakunnallisia liikunnan koulutuskeskuksia tuettiin valtion liikuntabudjetista veikkausvoittovaroista yhteensä 15,8 miljoonalla eurolla vuonna 2007. Valtion kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa vuonna 2007 on esitetty taulukossa 16.

5.2 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset

Toisin kuin valtakunnallisten koulutuskeskusten kohdalla, alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksien laskentaperusteena käytetään opiskelijapäivää. Yksi opiskelijapäivä edellyttää vähintään neljän tunnin opiskelua päivää kohden. Vuonna 2007 toteutuneita opiskelijapäiviä alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa oli yhteensä 84 044.

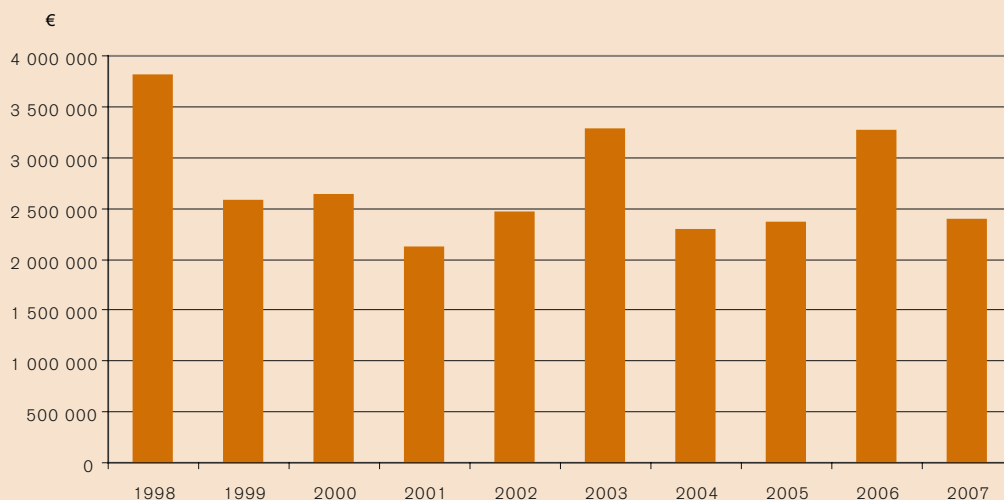
Opiskelijapäivän yksikköhinta määritetään vuosittain valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa. Vuonna 2007 yksikköhinta oli 16,60 euroa, joka on sama kuin edellisvuonna. Talousarviossa määritetään myös opiskelijapäivien enimmäismäärä, joka vuonna 2007 oli 51 000.

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
1998	2 946 316	3 793 809
1999	2 018 255	2 561 705
2000	2 132 623	2 629 315
2001	1 757 564	2 104 659
2002	2 056 640	2 445 239
2003	2 802 000	3 270 226
2004	2 000 000	2 278 395
2005	2 140 000	2 351 532
2006	3 068 000	3 250 764
2007	2 385 000	2 385 000

Taulukko 14. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamishankkeisiin myönnetyt avustukset vuosina 1998–2007, indeksikorjattu RKI 1995=100

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
1998	60 548	75 512
1999	336 376	412 454
2000	603 795	718 204
2001	462 517	532 768
2002	371 000	422 161
2003	370 000	408 276
2004	375 000	403 279
2005	889 000	927 161
2006	715 000	724 946
2007	715 000	715 000

Taulukko 15. Liikunnan koulutuskeskusten kehittämisavustukset vuosina 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Kuvio 10. Liikunnan koulutuskeskusten rakentamisavustusten kehitys vuosina 1998–2007, indeksikorjattu RKI 1995=100

Vuonna 2007 kolmelle alueelliselle liikunnan koulutuskeskukselle maksettiin vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä 550 290 euroa. Taulukossa 17 on esitetty alueellisten liikunnan koulutuskeskusten saama suoriteperusteinen valtionosuus, toteutuneet vapaan sivistystyön opiskelijapäivät ja muut opiskelijapäivät, vapaan sivistystyön opiskelijapäivien saama tuki sekä vapaan sivistystyön opiskelijapäivien osuus kaikista opiskelijapäivistä vuosina 1998–2007.

Kuviossa 11 on esitetty alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 1998–2007.

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten saamat suoriteperusteiset valtionosuudet ja kehittämisavustukset yhteenlaskettuna niitä tuettiin valtion liikuntabudjetista yhteensä 602 289 eurolla. Kehittämisavustuksia myönnettiin vuonna 2007 Virpiniemen liikuntaopistolle 25 000 euroa ja Norvall Idrottsinstitutille 25 000. Valtion

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonais-rahoitus (€) *	Opiskelijavuorokaudet						
		OPM:n päätös			Toteutetut			
		suoriteper. vos (€)	vs-vrk	€/vs-vrk	vs-vrk	€/vs-vrk	muut vrk	kaikki vrk
Eerikkilän Urheiluopisto	1 283 456	1 103 456	22 500	49	31 599,2	35	11 602	43 202
Kisakallion Urheiluopisto	1 595 919	938 919	19 145	49	32 989,6	28	25 418	58 407
Kuortaneen Urheiluopisto	1 755 207	1 577 207	32 160	49	50 048,5	32	30 460	80 509
Lapin Urheiluopisto	641 532	562 532	12 260	46	19 998,6	28	60 418	80 417
Liikuntakeskus Pajulahti	1 676 397	1 439 397	29 350	49	48 674,6	30	26 386	75 061
Solvalla Idrottsinstitut	322 006	307 006	6 260	49	10 014,5	31	22 415	32 430
Suomen Urheiluopisto	3 291 586	2 684 586	54 740	49	77 761,0	35	80 442	158 203
Tanhuvaaran Urheiluopisto	1 443 239	1 204 239	24 555	49	29 960,0	40	12 347	42 307
Urheiluopisto Kisakeskus	1 010 596	878 596	17 915	49	18 171,0	48	4 720	22 891
Varalan Urheiluopisto	1 081 529	1 048 529	21 380	49	27 999,4	37	31 443	59 442
Vuokatin Urheiluopisto	1 680 374	1 453 374	29 635	49	37 565,0	39	23 776	61 341
Yhteensä	15 781 841	13 197 841	269 900		384 781		329 427	714 208
Keskiarvo				49		35		

vs-vrk = vapaan sivistystyön vuorokausi

vos = valtionosuus

* sis. käyttökustannusten suoritusperusteinen valtionosuus, kehittämisavustukset ja rakentamisavustukset

Taulukko 16. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2007

Vuosi	Suoriteperusteinen valtionosuus		Toteutetut opiskelijapäivät			Toteutetut vs-pv		vs-pv %-osuus kaikista
	€	Indeksikorjattu	vs-pv *	Muut	Yhteensä	€/vs-pv	Indeksi-korjattu	
1998	234 168	292 042	44 828	14 624	59 452	5,2	6,5	75
1999	260 859	319 858	51 576	9 215	60 791	5,1	6,2	85
2000	283 240	336 910	45 700	10 688	56 388	6,2	7,4	81
2001	452 156	520 833	53 091	12 715	65 806	8,5	9,8	81
2002	452 140	514 491	58 253	16 385	74 638	7,8	8,8	78
2003	490 620	541 374	61 743	16 614	78 357	7,9	8,8	79
2004	491 000	528 026	78 734	17 129	95 863	6,2	6,7	82
2005	490 620	511 680	73 505	17 470	90 975	6,7	7,0	81
2006	550 290	557 945	75 431	19 757	95 188	7,3	7,4	79
2007	550 290	550 290	84 044	17 855	101 899	6,5	6,5	82

Taulukko 17. Valtionosuus alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin ja opiskelijapäivät vuosina 1998–2007

kokonaisrahoitus, suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa vuonna 2007 on esitetty taulukossa 18.

5.3 Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät

Liikunnan koulutuskeskukset järjestävät neljän tyypistä koulutusta: vapaan sivistystyön koulutusta, ammatillista peruskoulutusta, ammatillista lisäkoulutusta sekä maksullista palvelutoimintaa. Näistä vapaan sivistystyön koulutus muodostaa suurimman osan. Vuonna 2007 kaikista valtakunnallisten koulutuskeskusten järjestämään koulutukseen osallistuneista 56 prosenttia ja alueellisten koulutuskeskusten järjestämään koulutukseen osallistuneista 98 prosenttia opiskeli vapaan sivistystyön koulutuksissa. Eniten opiskelijoita oli lapsi- ja nuorisoliikunnan parissa. Taulukossa 19 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2007.

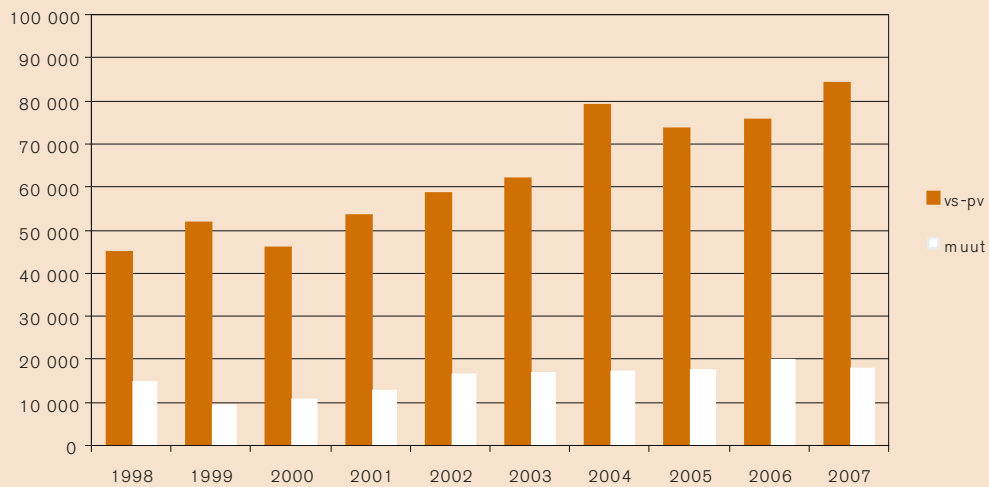
Maksullisen palvelutoiminnan osuus valtakunnallisten koulutuskeskusten järjestämän koulutuksen opiskelijamääristä on myös merkittävä, 43 prosenttia, kun taas alueellisissa koulutuskeskuksissa maksullisen palvelutoiminnan osuus jäi reiluun prosenttiin. Liikunnanohjauksen perustutkintoon johtavan ammatillisen peruskoulutuksen osuus opiskelijamääristä puolestaan on vain 0,3 prosenttia, mutta opiskelijavuorokausissa mitattaessa sen osuus on suurempi, noin 14 prosenttia. Liikunta-alan ammatilliseen lisäkoulutukseen kuuluvat liikunnan ammattitutkinto, liikuntapaikkojen hoitajan ammattitutkinto, valmentajan erikoisammattitutkinto ja liikuntapaikkamestarin erikoisammattitutkinto. Sen osuus opiskelijamääristä jää myös alle puoleen prosenttiin, mutta opiskelijavuorokausissa ja -päivissä sen osuus on suurempi: 6,6 prosenttia valtakunnallisissa koulutuskeskuksissa ja noin 16 prosenttia alueellisissa koulutuskeskuksissa.

Taulukoissa 20 ja 21 on esitetty liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin ja sukupuolittain. Sekä valtakunnallisissa että alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa miesopiskelijat muodostavat selvän enemmistön. Sekä valtakunnallisissa että alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa miesten osuus oli noin 57 prosenttia kaikista opiskelijoista.

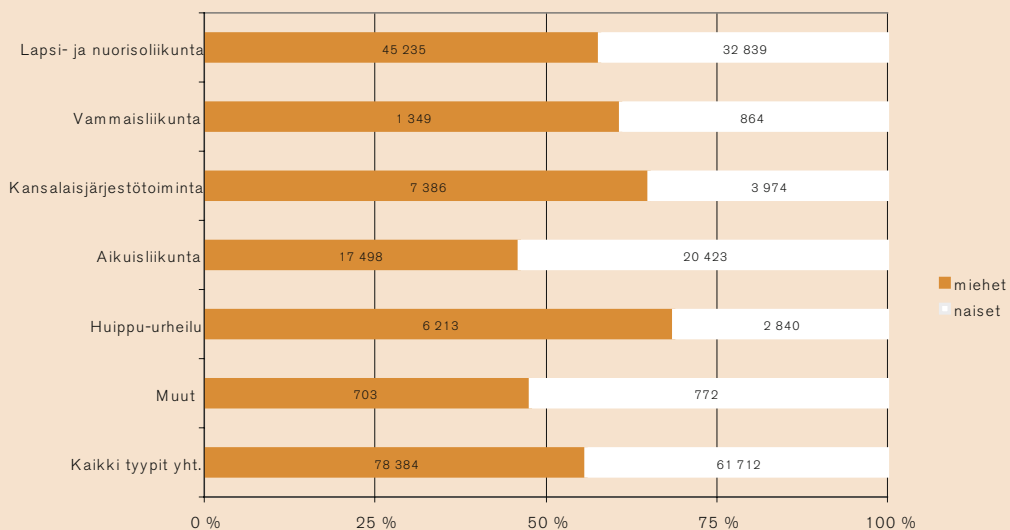
Kuvioissa 12 ja 13 havainnollistetaan nais- ja miesopiskelijoiden osuuksia vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2007. Miesopiskelijat muodostavat enemmistön vapaan sivistystyön koulutuksessa lähes joka alueella. Valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa naisten osuus on miehiä suurempi vain aikuisliikunnan ja “muun koulutuksen” alalla, alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa naisia osallistui miehiä enemmän kansalaisjärjestötoiminnan koulutukseen.

Lähteitä:

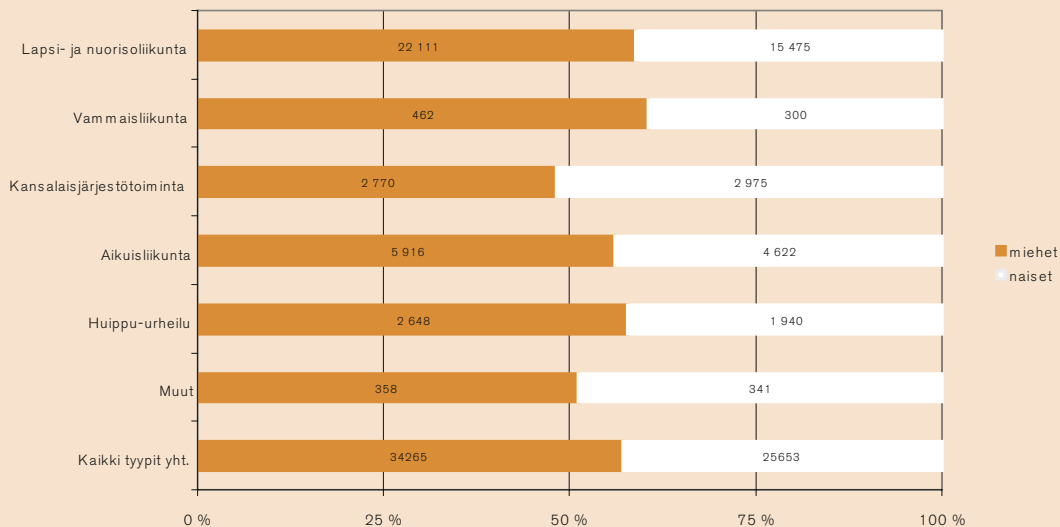
- Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutetusta opetuksesta 2007.
- Asetus vapaasta sivistystyöstä 6.11.1998/805. Saatavilla <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980805>.
- HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitteilyjärjestelmä.
- Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980632>.
- Oravainen T. 2007. Liikunnan koulutuskeskusten kokeilu- ja kehittämishankkeiden valtionavustukset vuonna 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Perustelumuiotio 12.4.2007.
- Opetusministeriö. Liikunta-sivut verkossa. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
- Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutetusta opetuksesta 2007.
- Virtala M. 2006. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena olevien opiskelijavuorokausien ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien määrääminen vuodelle 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Perustelumuiotio 18.10.2006.
- Valtion talousarvioesitys 2007. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2007. Saatavilla: http://budjetti.vm.fi/indox/tae/2007/he_2007.html.

Kuvio 11. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien kehitys vuosina 1998–2007

Kuvio 12. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2007

Kuvio 13. Nais- ja miesopiskelijoiden osuudet alueellisten liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön koulutuksessa vuonna 2007

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonais- rahoitus *	Suorite- perusteinen valtionosuus	Opiskelijapäivät					
			OPM:n päätös		Toteutuneet			
			vs-pv	€/vs- pv	vs-pv	€/vs-pv	muut pv	kaikki pv
Itä-Suomen liikuntaopisto	230 744	230 744	21 385	10,8	34 173	6,8	13 548	47 721
Norrvala Idrottsinstitut	161 443	134 443	12 460	10,8	25 388	5,3	192	25 580
Virpiniemen liikuntaopisto	210 102	185 102	17 155	10,8	24 483	7,6	4 115	28 598
Yhteensä	602 289	550 289	51 000		84 044		17 855	101 899
Keskiarvo				10,8		6,5		

* sis. käyttökustannusten suoritusperusteinen valtionosuus, kehittämisavustukset ja rakentamisavustukset vs-pv=vapaan sivistystyön päivä

Taulukko 18. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoitus, vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2007

Koulutuksen osa-alue	Valtakunnalliset koulutuskeskukset		Alueelliset koulutuskeskukset	
	n	%	n	%
Vapaan sivistystyön koulutus	140 096	56,0 %	59 918	98,2 %
- lapsi- ja nuorisoliikunta	78 074		37 586	
- vammaisliikunta	2 213		762	
- kansalaisjärjestötoiminta	11 360		5 745	
- aikuisliikunta	37 921		10 538	
- huippu-urheilu	9 053		4 588	
- muut	1 475		699	
Ammatillinen peruskoulutus (valtion rahoittama)	702	0,3 %	0	0 %
- nuorisooasteen ammatillinen peruskoulutus	693		0	
- aikuisten ammatillinen peruskoulutus	0		0	
- vammaisten valmentava ja kuntouttava opetus	9		0	
Ammatillinen lisäkoulutus	853	0,3 %	274	0,4 %
- tutkintoon tähtäävä koulutus	679		216	
- muu pitkäkestoinen lisäkoulutus	48		58	
- lyhytkestoinen ammatillinen täydennyskoulutus	126		0	
Maksullinen palvelutoiminta	108 332	43,3 %	848	1,4 %
- ammattikorkeakoulun tutkintotavoitteiden koulutus	179		0	
- työvoimapolitiittinen koulutus	1		6	
- oppisopimuskoulutus/teoriakurssit	241		0	
- työnantajan tilaama koulutus	16 387		666	
- urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen koulutus	37 069		176	
- muun lainsäädännön perusteella toteutettava koulutus	13 549		0	
- muut	40 906		0	
Yhteensä	249 983	100 %	61 040	100 %

Taulukko 19. Liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutusaloittain vuonna 2007

Liikunnan koulutus- keskukset	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen perus- koulutus		Ammatillinen lisä- koulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä		
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Kaikki
Eerikkilän Urheiluopisto	10 349	4 683	0	0	24	71	14 848	6 446	25 221	11 200	36 421
Kisakallion Urheiluopisto	5 359	6 569	61	61	0	0	2 444	1 685	7 864	8 315	16 179
Kuortaneen Urheiluopisto	11 537	8 100	35	48	86	70	6 990	5 447	18 648	13 665	32 313
Lapin Urheiluopisto	4 849	3 116	41	58	46	29	4 194	5 445	9 130	8 648	17 778
Liikunta- keskus Pajulahti	9 863	7 858	52	39	57	37	3 061	1 334	13 033	9 268	22 301
Solvalla Idrottsinstitut	1 774	1 963	24	22	4	5	7 467	5 109	9 269	7 099	16 368
Suomen Urheiluopisto	16 389	13 615	73	44	168	108	1 612	688	18 242	14 455	32 696
Tanhuvaaran Urheiluopisto	5 197	4 372	49	36	0	0	4 111	2 871	9 357	7 279	16 636
Urheiluopisto Kisakeskus	3 736	3 715	0	0	13	25	1 748	1 698	5 497	5 438	10 935
Varalan Urheiluopisto	3 454	3 586	30	30	17	18	10 600	8 718	14 101	12 352	26 453
Vuokatin Urheiluopisto	5 877	4 135	0	0	33	42	4 389	2 278	10 299	6 455	16 754
Yhteensä	78 384	61 712	365	338	448	405	61 464	41 719	140 660	104 174	244 834
%-osuus	56	44	52	48	52	48	60	40	57	43	100

Taulukko 20. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2007

Liikunnan koulutuskeskus	Vapaa sivistystyö		Ammatillinen perus- koulutus		Ammatillinen lisä- koulutus		Muu maksullinen palvelutoiminta		Yhteensä		
	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	Kaikki
Itä-Suomen Liikuntaopisto	8962	8320	0	0	86	101	140	169	9188	8590	17778
Virpinemen Liikuntaopisto	9900	7348	0	0	24	54	296	243	10220	7645	17865
Norrvala Idrottsinstitut	15403	9985	0	0	8	1	0	0	15411	9986	25397
Yhteensä	34265	25653	0	0	118	156	436	412	34819	26221	61040
%-osuus	57,2	42,8	0,0	0,0	43,1	56,9	51,4	48,6	57,0	43,0	100

Taulukko 21. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin 2007

6 Liikunnan kansalaistoiminta

Liikunta on suurelta osin vapaaehtoista järjestö- ja kansalaistoimintaa. Toiminnasta vastaavat pääasiassa liikuntajärjestöt, jotka järjestävät liikuntamahdollisuuksia lapsille, nuorille, aikuisille ja ikääntyville ihmisille. Suomessa on noin 9000 urheiluseuraa, joissa yli puoli miljoonaa aikuista tekee liikunnan ja urheilun vapaaehtoistyötä ja yli miljoona lasta, nuorta, aikuista ja ikääntyvää ihmistä osallistuu liikuntatoimintaan.

Opetusministeriö jakaa harkinnanvaraisia avustuksia liikunnan kansalaistoimintaan valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille niiden toiminnan tulosten perusteella. Lisäksi myönnetään valtakunnallisten liikuntajärjestöjen kehittämisavustuksia muun muassa liikuntajärjestöjen yhteishankkeisiin sekä alueellisten liikuntajärjestöjen yhteisille kehittämishankkeille. Valtakunnalliset liikuntajärjestöt järjestävät koulutus-, valmennus- ja kilpailutoimintaa paikallisille seuroille, mutta eivät voi suoraan avustaa niitä valtionapua siirtämällä, elleivät hae siihen erillistä lupaa. Myös liikunnan aluejärjestöt tukevat paikallisten seurojen toimintaa. Kuntien tehtävänä on tukea paikallisia liikuntaseuroja, johon ne voivat esimerkiksi käyttää saamiaan valtionosuuksia. Kuntien liikuntatoimea on käsitelty luvussa kolme.

Liikunta-asetuksen (1055/1998) mukaan valtion-apukelpoisia järjestöjä ovat valtakunnalliset tai alueelliset rekisteröidyt yhdistykset, joiden pääasiallisena tehtävänä on liikunnan järjestäminen tai muu liikunnan edistäminen. Järjestöllä on oltava vähintään 30 jäsenyhdistystä, joissa on vähintään tuhat harrastajaa, ja liikuntalajilla on oltava kansainvälinen organisaatio

tai lajin on oltava kansallisesti merkittävä. Valtionavustusta ei yleensä myönnetä, ennen kuin järjestö on toiminut vähintään vuoden mittaisen tilikauden.

Liikuntalain (1054/1998) mukaan valtionavustuksen määrää harkittaessa huomioidaan, miten järjestö toimii lain tarkoituksen toteuttamiseksi, toiminnan laatu ja laajuus sekä yhteiskunnallinen merkitys. Yhteiskunnallista merkitystä arvioidaan kansalaistoiminnan näkökulmasta, dopingin vastaisen toiminnan sekä opetusministeriön työryhmien (OPM 2000:29 ja OPM 2004:33) muistioiden pohjalta. Lisäksi otetaan huomioon eettiset periaatteet ja avustuksen tarve. Vuoden 2007 valtionavustuksia myönnettäessä otettiin huomioon erityisesti järjestöjen määrälliset, laadulliset ja yhteiskunnalliset tulokset lapsi- ja nuorisoliikunnan, aikuisten liikunnan ja huippu-urheilun tulosalueilla sekä järjestöjen antidopingtoiminta ja toiminta tasa-arvon ja suvaitsevaisuuden alueilla. Valtion liikuntaneuvosto antaa ministeriölle esityksen avustusten myöntämisestä.

6.1 Liikuntajärjestöille myönnetyt valtionavustukset

Taulukossa 22 on esitetty liikuntajärjestöille myönnetty valtionavustukset vuosina 1998–2007. Taulukon lukuihin ei ole sisällytetty Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n eikä Suomen Olympiakomitean toimintaavustuksia. Indeksikorjaus on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Vuonna 2007 opetusministeriön käytössä olevat määrärahat liikuntajärjestöjen avustamiseen nousivat noin 2,3 miljoonaa euroa ilman indeksikorjausta. Järjestöryhmien välisessä jakosuhteessa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Taulukossa 23 on esitetty liikuntajärjestöjen valtionavustusten jakautuminen järjestöryhmittäin vuosina 2006 ja 2007 ja kuviossa 14 valtionavustusten järjestöryhmäkohtaiset prosenttiosuudet vuonna 2007. Taulukossa 24 on esitetty valtionavustusta saaneiden järjestöjen määrällinen kehitys vuosina 1998–2007.

Vuonna 2007 valtionavustusta haki 139 järjestöä, joista 78 oli lajiliittoa ja 61 muuta valtakunnallista liikuntajärjestöä. Vuonna 2006 hakijoita oli yhteensä 135. Seitsemän hakijaa oli uusia järjestöjä, joita opetusministeriö ei ollut hyväksynyt valtionavustukseen oikeutetuiksi valtakunnallisiksi liikuntajärjestöiksi: Aivohalvaus- ja dysfasialiitto ry, Suomen Agilityliitto ry, Suomen Avantouintiiliitto ry, Suomen Kaukalopalloliitto ry, Suomen Krokettiliitto ry, Suomen Liikunnan Ammatilaiset ry ja Suomen Raketlonliitto ry. Näistä Suomen Liikunnan Ammatilaiset ry hyväksyttiin ainoana uutena järjestönä valtionapukelpoiseksi. Kyseinen järjestö muodostettiin, kun Suomen Liikunnan ohjaajat ry, Suomen Liikuntapaikkojen hoitajat ry ja Suomen Liikuntatoimenjohtajat ry yhdistyivät.

Liikuntajärjestöjen tietoja käsitellään jatkossa omis- sa taulukoissaan jaoteltuna seuraavasti: lajiliitot, erityisliikuntajärjestöt, koululais- ja opiskelijaliikunta- järjestöt sekä omassa taulukossaan Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry, Finlands Svenska Idrott CIF rf, Suomen Latu ry sekä Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry. Lisäksi muut varsinaiset liikunta- järjestöt, joita ei ole sisällytetty muihin taulukoihin, ovat omassa taulukossaan. Liikunnan palvelujärjestöis- tä valtakunnalliset ja alueelliset liikunnan palvelujär- jestöt on eritelty omiin taulukoihinsa.

Vuonna 2007 valtionavustuskorotukset kohdisteti- tiin lajiliittojen osalta liitoille, joiden toiminnallinen laatutaso on korkea, erityisesti niille, joiden valmen- nus-, koulutus- ja kilpailujärjestelmät ovat toimivia ja jotka ottavat huomioon tulospäätösten avustusrjes- telmän toimialakohtaiset painotukset. Myös järjestö- jen muun toiminnan ja yhteiskuntavastuun osuus on huomioitu. Prosentuaalisesti suurimmat korotukset, 13,2 prosenttia, kohdistuivat keskiuurille lajiliitoille. Suurten liittojen korotukset olivat keskimäärin 8 pro- senttia ja pienten liittojen 9,1 prosenttia.

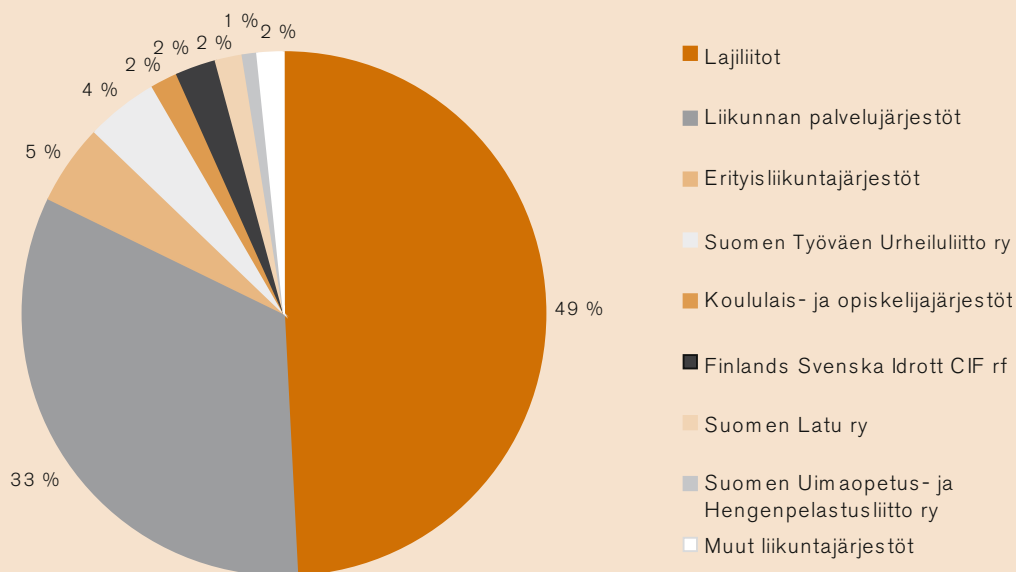
Kaukalopallon osalta avustusten valmistelussa läh- dettiin siitä, että vuoden 2007 alusta Suomessa olisi yksi kaukalopallon lajiliitto kahden sijaan. Yhdisty- mishanke ei kuitenkaan toteutunut, eikä tasokorotet- tua toiminta-avustusta voitu myöntää.

Vuosi	Valtionavustuksiin oikeuttavat menot	Valtionavustukset	Avustus%	Indeksikorjatut avustukset	Reaalimuutos ed. vuoteen
1998	61 739 601	19 963 907	32,3	24 897 952	
1999	68 719 905	20 317 102	29,6	24 912 184	0,1 %
2000	63 369 522	20 401 195	32,2	24 266 880	-2,6 %
2001	59 366 882	21 528 055	36,3	24 797 900	2,2 %
2002	77 935 585	22 301 000	28,6	25 376 333	2,3 %
2003	70 942 050	22 434 000	31,6	24 754 759	-2,4 %
2004	77 797 437	22 861 000	29,4	24 584 944	-0,7 %
2005	89 111 519	24 261 000	27,2	25 302 410	2,9 %
2006	94 767 198	25 529 024	26,9	25 884 142	2,3 %
2007	99 227 807	27 547 000	27,8	27 547 000	6,4 %

Taulukko 22. Liikuntajärjestöille myönnettyt valtionavustukset 1998–2007 (€), indeksikorjattu JMHI 1995=100 (ei sisällä SLU:n ja Olympiakomitean avustuksia)

Järjestöryhmä	Avustus			
	2006		2007	
	euroa	%	euroa	%
Varsinaiset liikuntajärjestöt				
Lajiliitot	14 708 400	48,2	16 120 000	49,1
Erytisliikuntajärjestöt	1 541 000	5,0	1 684 000	5,1
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	547 700	1,8	582 000	1,8
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 400 000	4,6	1 450 000	4,4
Finlands Svenska Idrott CIF rf	743 900	2,4	768 000	2,3
Suomen Latu ry	527 000	1,7	560 000	1,7
Suomen Uimaopetus- ja hengenpelastusliitto ry	237 000	0,8	262 000	0,8
Muut liikuntajärjestöt	491 500	1,6	576 000	1,8
Liikunnan palvelujärjestöt		0,0		
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	7 324 500	24,0	7 723 000	23,5
Alueelliset liikuntajärjestöt	3 009 000	9,9	3 137 000	9,5
Yhteensä	30 530 000	100,0	32 862 000	100,0

Taulukko 23. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin vuosina 2006 ja 2007, indeksikorjaamaton

Kuvio 14. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöryhmittäin 2007

Järjestöryhmä	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Varsinaiset liikuntajärjestöt										
Lajiliitot	72	72	71	71	71	70	72	72	73	73
Erytisliikuntajärjestöt	12	13	13	14	12	13	14	14	14	14
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Finlands Svenska Idrott CIF rf	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Suomen Latu ry	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Muut liikuntajärjestöt	16	16	18	17	17	17	17	17	17	14
Liikunnan palvelujärjestöt										
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Alueelliset liikuntajärjestöt	12	13	15	15	15	15	15	15	15	15
Yhteensä	124	126	129	129	127	127	130	130	131	128

Taulukko 24. Valtionavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin vuosina 1998–2007

Erytisliikuntajärjestöistä korotuksia on osoitettu erityisesti Soveltava Liikunta Sovelille kansanterveysjärjestöjen yhteisen koulutuksen tukemiseen, Suomen Invalidien Urheiluliitolle apuvälinetoiminnan vahvistamiseen ja Suomen Kehitysvammaisten Liikunnan ja Urheilun valmennustoiminnan kehittämiseen. Koululais- ja opiskelijajärjestöistä Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliiton toiminnan vahvistuminen on huomioitu erityisesti.

Muista varsinaisista liikuntajärjestöistä Suomen Liikunta-alan ammattilaiset ry on uusi järjestö, jonka muodostivat Suomen Liikuntapaikanhoitajat ry, Suomen Liikunnanohjaajat ry ja Suomen Liikuntatoimenjohtajat ry. Järjestön vuoden 2006 toiminta-avustus taulukossa 29 on laskettu sen kolmen edeltäjän vuonna 2006 saamista valtionavustuksista, ja vuoden 2007 osalta avustuksessa on huomioitu yhteen liittymisen tuomat edut. Liikunnan ja terveystiedon opettajien toiminta-avustukseen on sisällytetty aiemmin erityisavustuksena myönnettyjä avustuksia.

Palvelujärjestöistä Nuori Suomi sai merkittävän lisäyksen toiminta-avustukseensa vuonna 2006, joten vuoden 2007 korotus on maltillinen. Lisäksi tulee huomioida järjestön saama Lasten ja nuorten liikuntaohjelman toteuttamiseen myönnetty yli miljoonan euron projektiavustus. Suomen Olympiakomitean ja Suomen Paralympiakomitean korotukset perustuvat

Kalevi Kivistön työryhmän esityksen mukaisesti erityisesti valmennustoiminnan tukemiseen.

Liikunnan aluejärjestöistä Päijät-Hämeen Liikunnan, Pohjois-Savon Liikunnan, Pohjois-Karjalan Liikunnan ja Etelä-Karjalan liikunnan korotukset perustuvat seuratoimintatyöntekijän palkkaukseen. Aluejärjestöjen valtionavustusten kokonaistarkastelu toteutettaneen vuoden 2008 avustuspäätösten yhteydessä.

Taulukoissa 25–31 on esitetty liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin vuosina 2006 ja 2007.

Lajiliitot		2006	2007	%-muutos
1	AKK-Motorsport ry	195 000	200 000	2,56
2	Sukeltajaliitto ry	104 000	120 000	15,38
3	Suomen Aikidoliitto ry	31 000	38 000	22,58
4	Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	38 000	55 000	44,74
5	Suomen Ampumahiihtoliitto ry	100 000	125 000	25,00
6	Suomen Ampumaurheiluliitto ry	430 000	500 000	16,28
7	Suomen Baseball ja Softball -liitto ry	5 500	5 000	-9,09
8	Suomen Biljardiliitto ry	34 000	37 000	8,82
9	Suomen Castingliitto ry	6 700	6 700	0,00
10	Suomen Cheerleadingliitto ry	13 000	20 500	57,69
11	Suomen Curlingliitto ry	33 000	35 000	6,06
12	Suomen Dartsliitto ry	27 500	28 000	1,82
13	Suomen Golfliitto ry	340 000	360 000	5,88
14	Suomen Hiihtoliitto ry	910 000	945 000	3,85
15	Suomen Hockeyliitto ry	29 000	29 000	0,00
16	Suomen Ilmailuliitto ry	111 000	115 000	3,60
17	Suomen ITF Taekwon-Do ry	5 300	8 000	50,94
18	Suomen Jousiampujain Liitto ry	48 000	48 000	0,00
19	Suomen Judoliitto ry	182 000	235 000	29,12
20	Suomen Jääkiekkoliitto ry	960 000	1 060 000	10,42
21	Suomen Jääpalloliitto ry	95 000	110 000	15,79
22	Suomen Kanoottiliitto ry	98 000	132 000	34,69
23	Suomen Karateliitto ry	145 000	142 000	-2,07
24	Suomen Kaukalopalloliitto ry	30 000	30 000	0,00
25	Suomen Keilailuliitto ry	173 000	200 000	15,61
26	Suomen Keskusshakkiliitto ry	32 000	33 000	3,13
27	Suomen Kiipeilyliitto ry	37 000	40 000	8,11
28	Suomen Koripalloliitto ry	500 000	555 000	11,00
29	Suomen Krikettiliitto ry	10 000	12 800	28,00
30	Suomen Kyykkäliitto ry	8 400	9 000	7,14
31	Suomen Käsipalloliitto ry	102 000	120 000	17,65
32	Suomen Lentopalloliitto ry	620 000	715 000	15,32
33	Suomen Liitokiekkoliitto ry	23 000	25 000	8,70
34	Suomen Luisteluliitto ry	175 000	200 000	14,29
35	Suomen Lumilautaliitto ry	25 000	35 000	40,00
36	Suomen Miekkaileiliitto ry	36 000	38 000	5,56
37	Suomen Moottoriliitto ry	154 000	154 000	0,00
38	Suomen Muay Thai-liitto ry	13 000	13 000	0,00
39	Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun Liitto ry	36 000	36 000	0,00
40	Suomen Nyrkkeilyliitto ry	133 000	146 000	9,77

Taulukko 25. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2006 ja 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliitot	2006	2007	%-muutos
41 Suomen Oriental Moodo -liitto ry	12 000	13 000	8,33
42 Suomen Painiliitto ry	221 000	245 000	10,86
43 Suomen Painonnostoliitto ry	125 000	160 000	28,00
44 Suomen Palloliitto ry	1 460 000	1 540 000	5,48
45 Suomen Pesäpalloliitto ry	425 000	465 000	9,41
46 Suomen Pétanque-Liitto ry	27 000	28 000	3,70
47 Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	23 000	25 000	8,70
48 Suomen Purjehtijaliitto ry	189 000	215 000	13,76
49 Suomen Pyöräilyunioni ry	114 000	128 000	12,28
50 Suomen Pöytätennisliitto ry	82 000	82 000	0,00
51 Suomen Ratagolfliitto ry	14 500	15 500	6,90
52 Suomen Ratsastajainliitto ry	390 000	464 000	18,97
53 Suomen Ringetteliitto ry	140 000	160 000	14,29
54 Suomen Saappaanheittoliitto ry	5 000	5 000	0,00
55 Suomen Salibandyliitto ry	610 000	665 500	9,10
56 Suomen Soutuliitto ry	76 000	103 000	35,53
57 Suomen Squashliitto ry	135 000	142 000	5,19
58 Suomen Sulkapalloliitto ry	168 000	200 000	19,05
59 Suomen Suunnistusliitto ry	677 000	722 000	6,65
60 Suomen Taekwondoliitto ry	70 000	88 000	25,71
61 Suomen Taidoliitto ry	25 000	30 000	20,00
62 Suomen Taitoluisteluliitto ry	180 000	210 000	16,67
63 Suomen Tanssieurheiluliitto ry	199 000	210 000	5,53
64 Suomen Tennisliitto ry	194 000	198 000	2,06
65 Suomen Tikkaurheiluliitto STURL ry	23 000	24 000	4,35
66 Suomen Triathlonliitto ry	44 000	44 000	0,00
67 Suomen Uimaliitto ry	487 000	555 000	13,96
68 Suomen Urheiluliitto ry	852 000	910 000	6,81
69 Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	20 000	20 000	0,00
70 Suomen Veneilyliitto ry	110 000	118 000	7,27
71 Suomen Vesihiihtourheilu ry	7 000	7 000	0,00
72 Suomen Voimanostoliitto ry	33 000	42 000	27,27
73 Suomen Voimisteluliitto Svoli ry	1 522 500	1 570 000	3,12
Yhteensä:	14 708 400	16 120 000	9,60

Taulukko 25. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2006 ja 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Erityisliikuntajärjestöt		2006	2007	%-muutos
1	Elinsiirtoväen liikuntaliitto ry	33 000	45 000	36,36
2	Epilepsialiitto ry	10 000	10 000	0,00
3	Hengitysliitto Heli ry	39 000	40 000	2,56
4	Mielenterveyden Keskusliitto ry	69 000	72 000	4,35
5	Näkövammaisten Keskusliitto ry	220 000	232 000	5,45
6	Soveltava Liikunta SoveLi ry	87 000	100 000	14,94
7	Suomen CP-liitto ry	10 000	20 000	100,00
8	Suomen Invalidien Urheiluliitto ry	510 000	540 000	5,88
9	Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu ry	260 000	290 000	11,54
10	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	182 000	200 000	9,89
11	Suomen MS-liitto ry	33 000	40 000	21,21
12	Suomen Parkinson-liitto ry	10 000	15 000	50,00
13	Suomen Reumaliitto ry	39 000	40 000	2,56
14	Suomen Sydänliitto ry	39 000	40 000	2,56
Yhteensä		1 541 000	1 684 000	9,28

Taulukko 26. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2006 ja 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt

Koululais- ja opiskelijajärjestöt		2006	2007	%-muutos
1	Koululiikuntaliitto ry	225 000	230 000	2,22
2	Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	221 000	230 000	4,07
3	Suomen ammat. oppil. kulttuuri- ja urheiluliitto ry	100 000	120 000	20,00
4	Suomen Koulukotien Urheiluyhdistys ry	1 700	2 000	17,65
Yhteensä		547 700	582 000	6,26

Taulukko 27. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2006 ja 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelijajärjestöt

TUL, CIF, Suomen Latu, SUH		2006	2007	%-muutos
1	Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 400 000	1 450 000	3,57
2	Finlands Svenska Idrott CIF rf	743 900	768 000	3,24
3	Suomen Latu ry	527 000	560 000	6,26
4	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	237 000	262 000	10,55
Yhteensä		2 670 900	2 778 000	4,01

Taulukko 28. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2006 ja 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, CIF, Suomen Latu, SUH

Muut liikuntajärjestöt		2006	2007	%-muutos
1	Kalottiturheilu ry (Urheilun kalottikeskus)	30 000	32 000	6,67
2	Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat	54 200	68 000	25,46
3	Reserviläisurheiluliitto ry	33 000	37 000	12,12
4	Suomen Erotuomarien Liitto ry	27 000	30 000	11,11
5	Suomen Liikunnan ammattilaiset ry *	85 500	115 000	34,50
6	Suomen Metsästäjälitto ry	20 000	20 000	0,00
7	Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry	9 000	13 000	44,44
8	Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	61 000	68 000	11,48
9	Suomen Sotilasurheiluliitto ry	46 000	48 000	4,35
10	Suomen Työpaikkaurheilu ry	3 000	3 000	0,00
11	Suomen Valmentajat ry	50 000	57 000	14,00
12	Suomen Veteraaniturheiluliitto ry	50 000	60 000	20,00
13	Työväen retkeilyliitto ry	18 000	20 000	11,11
14	Urheilutoimittajain Liitto ry	4 800	5 000	4,17
Yhteensä		491 500	576 000	17,19

Taulukko 29. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2006 ja 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt

Liikunnan palvelujärjestöt: valtakunnalliset liikuntajärjestöt		2006	2007	%-muutos
1	Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 600 000	1 660 000	3,75
2	Nuori Suomi ry	986 500	1 000 000	1,37
3	Suomen Kuntourheiluliitto ry	758 000	770 000	1,58
4	Suomen Olympiakomitea	3 400 000	3 658 000	7,59
5	Suomen Paralympiakomitea	580 000	635 000	9,48
Yhteensä		7 324 500	7 723 000	5,44

Taulukko 30. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2006 ja 2007. Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset liikuntajärjestöt

Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset liikuntajärjestöt		2006	2007	%-muutos
1	Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	117 000	137 000	17,09
2	Etelä-Savon Liikunta ry	141 000	144 000	2,13
3	Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	431 000	434 000	0,70
4	Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	292 000	292 000	0,00
5	Kainuun Liikunta ry	161 000	164 000	1,86
6	Keski-Pohjanmaan liikunta ry	133 000	136 000	2,26
7	Keski-Suomen Liikunta ry	176 000	179 000	1,70
8	Kymenlaakson Liikunta ry	115 000	135 000	17,39
9	Lapin Liikunta ry	144 000	147 000	2,08
10	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	445 000	448 000	0,67
11	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	255 000	258 000	1,18
12	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	145 000	165 000	13,79
13	Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	178 000	182 000	2,25
14	Pohjois-Savon Liikunta ry	135 000	155 000	14,81
15	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	141 000	161 000	14,18
Yhteensä		3 009 000	3 137 000	4,25

Taulukko 31. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2006 ja 2007. Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset liikuntajärjestöt

6.2 Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset vuonna 2007

Taulukoissa 32–39 on esitetty liikuntajärjestöjen varsinaisen toiminnan kulut, hyväksyttävät toimintamenot, valtionavustus vuoden 2007 toimintaan, avustuksen osuus hyväksytyistä menoista sekä koko julkisen tuen osuus hyväksytyistä menoista. Julkiseen tukeen kuuluvat toiminta-avustuksen lisäksi valtiolta saadut erityisavustukset sekä Olympiakomitealta, Paralympiakomitealta tai eri julkisilta tahoilta saadut avustukset, jotka on taulukoissa eritelty omiin sarakkeisiinsa. Olympiakomitea ja Paralympiakomitea jakavat lajiliitoille esimerkiksi apurahaa saavien urheilijoiden valmentajatukia. Erityisavustuksia käsitellään tarkemmin luvussa 6.3.

Liikuntalain (1054/1998) mukaan hyväksyttävinä toimintamenoina ei piderä liiketoiminnasta aiheutuneita menoja. Opetusministeriön käytännön mukaan valtionavun ulkopuolelle jäävät myös välitystoiminnasta, varainhankinnasta, sijoitustoiminnasta, lainojen lyhennyksistä ja koroista, vuokratuloista, poistoista ja varauksista sekä keskinäisistä avustuksista aiheutuvat menot, kilpailujen järjestämisestä ja julkaisutoiminnasta aiheutuvat menot mahdollista hyväksyttävää tappiota lukuun ottamatta sekä järjestön toiselle myymistä tavaroista tai hallinto- ja tietohallintopalveluista saaduilla tuloilla katetut menot. Hyväksyttäviin menoihin ei myöskään lasketa tiettyjä palkkaukseen liittyviä menoja eikä erikseen määriteltyjä irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenoja.

Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämien varojen jakautuminen toiminnanaloittain vuonna 2007 on esitetty taulukossa 40. Liikuntajärjestöjä koskevat tiedot ovat peräisin liikuntajärjestöjen tilinpäätösyhteenvedoista sekä valtionapulaskelmista.

6.3 Liikuntajärjestöille myönnetty erityisavustukset vuonna 2007

Opetusministeriö myöntää liikuntajärjestöille vuosittain erityisavustuksia toiminta-avustusten lisäksi. Erityisavustuksia myönnetään ensisijaisesti erilaisiin liikunnan edistämistä koskeviin tarkoituksiin, jotka

ovat luonteeltaan yleensä projektiluonteisia. Erityisavustuksia voidaan myöntää myös muille kuin valtakunnallisille liikuntajärjestöille.

Taulukossa 41 on esitetty liikuntajärjestöille myönnetty erityisavustukset vuonna 2007 avustuskohteen mukaan. Kappalemäärä kertoo, kuinka monta hanketta yhteensä on saanut rahoitusta kunkin kategorian alla. Lisäksi taulukossa on ilmoitettu kunkin kategorian saama rahallinen kokonaistuki sekä sen osuus kaikista jaetuista erityisavustuksista. Taulukossa on huomioitu edellä käsiteltyjen varsinaisten liikuntajärjestöjen ja liikunnan palvelujärjestöjen lisäksi muut liikuntajärjestöt ja liikuntaseurat, joille avustuksia on myönnetty.

Vuonna 2007 liikuntajärjestöille myönnettiin yhteensä noin 5,7 miljoonaa euroa erityisavustuksina. Eniten yksittäisiä avustuksia myönnettiin kilpailumatkoihin ulkomaille, joihin on laskettu matkat arvokilpailuihin sekä Euro Cup -kilpailumatkat. Osa myönnettyistä yksittäisistä avustuksista saattoi kattaa useampia kilpailumatkoja, joten kokonaisuudessaan avustettuja matkoja tehtiin todennäköisesti taulukossa esitettyä lukua enemmän. Suurin yksittäinen avustus arvokilpailumatkojen osalta, 65 000 euroa, myönnettiin Opiskelijoiden Liikuntaliitolle Kesäuniversiadeja varten. Pienimmät yksittäiset avustukset jäivät alle tuhannen euron.

Kilpailut ja muut tapahtumat -kohta kattaa Suomesa järjestetyt kilpailu- ja muut tapahtumat sekä urheilujärjestöille myönnetty tappiontakuit. Tappiontakuita myönnettiin Suomen Uimaliitolle 100 000 euroa lyhyen radan EM-uintien järjestämiseen sekä Suomen Karateliitolle 25 000 euroa MM-kilpailujen järjestämiseen. Muut järjestämisavustukset olivat suuruudeltaan 1 900–95 000 euroa. Näistä suurimmat myönnettiin Suomen Työväen Urheiluliitolle 11. liittouhlien järjestämiseksi (95 000 euroa) sekä Hämeen Liikunta ja Urheilu ry:lle Euroopan nuorten olympiafestivaalien järjestämiseksi vuonna 2009 (75 000 euroa).

Rahamäärältään suurimmaksi avustuskohteeksi nousivat projektit, hankkeet ja ohjelmat, joiden osuus oli lähes kaksi kolmannesta kaikista jaetuista erityisavustuksista. Kohtaan sisältyvät lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen, terveysliikunnan kehittämiseen, joukkuepallolupprojektiin ja ohjaaja- ja valmentajakoulutuksen kehittämiseen myönnetty avustukset sekä muita liikuntaa edistäviä hankkeita, joiden avus-

tukset on rahoitettu opetusministeriön käytettäväksi -kohdasta liikuntatoimen budjetista. Lukuun sisältyvät Nuori Suomi ry:lle myönnetty 1,02 miljoonan ja 750 000 euron hanketuet lasten ja nuorten liikuntaohjelman toteuttamiseen ja edelleen jaettaviin avustuksiin sekä Suomen Liikunta ja Urheilu ry:lle myönnetty 350 000 euron suuruinen avustus ohjaaja- ja valmentajakoulutuksen kehittämiseen. Terveyttä edistävää liikuntaa käsitellään luvussa 10, lasten ja nuorten liikuntaohjelmaa luvussa 11 ja joukkuepallolupprojektia luvussa 9, huippu-urheilun yhteydessä.

Liikuntajärjestöjen kehittämisavustusten määrärahaa pienennettiin vuodelle 2007, jolloin se oli 600 000 euroa (vuonna 2006: 700 000 euroa). Hakijoita oli 63, joista 36:lle myönnettiin kehittämisavustus. Kehittämisavustuksia myönnettäessä otettiin erityisesti huomioon hallitusohjelmaa tukevat laajat järjestöjen yhteistyöhankkeet, kansalaistoiminnan elinvoimaisuuden vahvistamiseen liittyvät hankkeet ja huippu-urheilutyöryhmän esitykset. Lisäksi Suomen Liikunta ja Urheilu ry:lle on osoitettu määräraha Hyvä Seura -hankkeita varten vuodesta 2005 alkaen. Yksittäisten hanketukien suuruudet vaihtelivat 3000 euron ja 55 000 euron välillä. Suurimmat avustukset, 55 000 euroa, myönnettiin Suomen Invalidien Urheiluliitolle Kaikille avoin liikunta -hankkeeseen sekä Suomen Paralympiakomitealle vammaishuippu-urheilun integraatiohankkeeseen.

Järjestöille myönnettiin erityisavustuksia myös kansainväliseen yhteistyöhön, kongresseihin ja kokouksiin. Kansainvälistä toimintaa on käsitelty tarkemmin luvussa 8. Historiikkien kirjoittamiseen tukea sai seitsemän järjestöä. Muut-kohta sisältää muita liikuntajärjestöjen saamia erityisavustuksia, jotka on rahoitettu pääosin opetusministeriön käytettäväksi -kohdasta liikuntatoimen budjetista. Taulukossa ei ole huomioitu mahdollisia järjestöille myönnettyjä avustuksia liikuntapaikkarakentamiseen tai rakentamisen tutkimukseen.

Lähteitä:

- HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
- Haukilahti T. 2007. Liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 9.1.2007.
- Haukilahti T. 2006. Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen valtionavustusten myöntäminen, lukuun ottamatta lajiliittoja, vuonna 2007 ja eräiden hakemusten hylkääminen. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 7.12.2006.
- Kansallinen liikuntatutkimus 2005–2006 Vapaaehtoistyö. SLU:n julkaisusarja 6/06. Helsinki: Suomen Liikunta ja Urheilu.
- Liikunta-asetus 18.12.1998/1055. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981055>.
- Liikuntajärjestöjen avustusjärjestelmätyöryhmä III:n muistio. Opetusministeriön työryhmien muistioita 2000:29.
- Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2007.
- Liikuntajärjestöjen tulosohtauksen kehittäminen - Liikuntajärjestöjen avustusjärjestelmätyöryhmä IV. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:33.
- Liikuntalaki 18.12.1998/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981054>.
- Opetusministeriö. Liikunta-sivut verkossa. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
- Tolonen H. 2007. Vuoden 2007 valtakunnallisten liikunnan lajiliittojen avustusvalmistelun esittelymuistio. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 16.1.2007.
- Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen yleisavustuksiin liittyvät ehdot ja rajoitukset. Opetusministeriö 2002.

Lajiliitot		Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväk- sytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
1	AKK- Motorsport ry	1 690 527	1 705 096	200 000	12	14	38 000	0	0	0
2	Sukeltaja- liitto ry	636 438	638 288	120 000	19	22	12 500	0	0	5 000
3	Suomen Aikidoliitto ry	107 102	106 538	38 000	36	36	0	0	0	0
4	Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	346 126	299 921	55 000	18	22	0	0	0	12 000
5	Suomen Ampuma- hiihtoliitto ry	722 768	721 333	125 000	17	27	11 000	61 500	0	0
6	Suomen Ampuma- urheiluliitto ry	1 536 988	1 483 791	500 000	34	51	11 000	163 349	61 000	17 750
7	Suomen Baseball ja Softball -liitto ry	12 392	12 275	5 000	41	41	0	0	0	0
8	Suomen Biljardiliitto ry	135 477	118 928	37 000	31	40	10 000	0	0	0
9	Suomen Castingliitto ry	8 729	7 860	6 700	85	85	0	0	0	0
10	Suomen Cheerleading- liitto ry	375 205	167 551	20 500	12	16	7 000	0	0	0
11	Suomen Curlingliitto ry	129 709	129 490	35 000	27	49	1 500	25 000	0	2 394
12	Suomen Darts- liitto ry	197 687	115 847	28 000	24	27	3 000	0	0	0
13	Suomen Golf- liitto ry	2 436 774	2 431 646	360 000	15	15	4 000	0	0	0
14	Suomen Hiihto-liitto ry	7 837 216	7 766 434	945 000	12	23	20 000	771 000	67 500	0
15	Suomen Hockeyliitto ry	53 459	50 647	29 000	57	61	2 000	0	0	0

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväk- sytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
16 Suomen Ilmailu- liitto ry	788 129	772 850	115 000	15	40	1 500	0	0	193 000
17 Suomen ITF Taekwon-Do ry	72 087	40 190	8 000	20	20	0	0	0	0
18 Suomen Jousiampujain Liitto ry	135 358	96 816	48 000	50	50	0	0	0	0
19 Suomen Judo- liitto ry	859 256	858 490	235 000	27	42	0	117 000	0	10 050
20 Suomen Jääkiekko-liitto ry	12 150 907	11 777 128	1 060 000	9	11	109 000	155 000	0	0
21 Suomen Jääpallo- liitto ry	286 037	236 357	110 000	47	47	0	0	0	0
22 Suomen Kanoottiliitto ry	317 481	323 689	132 000	41	55	20 000	25 500	0	0
23 Suomen Karate-liitto ry	273 193	268 077	142 000	53	53	0	0	0	0
24 Suomen Kaukalopallo- liitto ry	131 115	131 115	30 000	23	23	0	0	0	0
25 Suomen Keilailuliitto ry	774 266	619 533	200 000	32	36	3 000	20 000	0	0
26 Suomen Keskusshakki- liitto ry	111 464	94 335	33 000	35	41	5 500	0	0	0
27 Suomen Kiipeilyliitto ry	166 826	145 903	40 000	27	32	7 000	0	0	0
28 Suomen Koripalloliitto ry	2 586 452	2 508 822	555 000	22	26	64 000	10 000	0	22 500
29 Suomen Krikettiliitto ry	54 416	54 416	12 800	24	41	9 500	0	0	0
30 Suomen Kyykkäliitto ry	14 271	14 079	9 000	64	64	0	0	0	0

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväk- sytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
31 Suomen Käsipalloliitto ry	552 759	526 562	120 000	23	28	12 000	17 000	0	0
32 Suomen Lentopalloliitto ry	3 826 330	3 588 335	715 000	20	28	8 000	271 901	0	0
33 Suomen Liitokiekkoliitto ry	130 428	127 738	25 000	20	22	3 000	0	0	0
34 Suomen Luisteluliitto ry	774 583	770 095	200 000	26	45	12 000	134 750	0	0
35 Suomen Lumilautaliitto ry	156 213	153 213	35 000	23	44	912	31 391	0	0
36 Suomen Miekkailuliitto ry	97 587	94 035	38 000	40	52	8 500	2 500	0	0
37 Suomen Moottoriliitto ry	856 916	855 572	154 000	18	19	6 000	0	0	0
38 Suomen Muay Thai-liitto ry	32 248	32 453	13 000	40	45	1 500	0	0	0
39 Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun Liitto ry	52 282	51 763	36 000	70	77	4 000	0	0	0
40 Suomen Nyrkkeily-liitto ry	264 594	255 068	146 000	57	64	0	18 110	0	0
41 Suomen Oriental Moodo- liitto ry	16 940	14 646	13 000	89	89	0	0	0	0
42 Suomen Paini- liitto ry	589 179	585 561	245 000	42	65	0	127 000	0	7 000

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväk- sytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
43 Suomen Painonnosto- liitto ry	210 395	209 883	160 000	76	81	7 000	2 500	0	0
44 Suomen Pallo- liitto ry	13 281 513	8 240 622	1 540 000	19	20	140 000	-10 000	0	0
45 Suomen Pesäpallo- liitto ry	1 009 429	989 925	465 000	47	49	25 000	0	0	0
46 Suomen Pétanque- Liitto ry	85 356	68 937	28 000	41	41	0	0	0	0
47 Suomen Potkunyrkkeily- liitto ry	104 310	104 310	25 000	24	24	0	0	0	0
48 Suomen Purjehtijaliitto ry	1 227 632	1 220 775	215 000	18	40	34 000	157 500	0	76 810
49 Suomen Pyöräilyunioni ry	280 225	279 210	128 000	46	46	0	0	0	0
50 Suomen Pöytätennis- liitto ry	171 346	167 012	82 000	49	56	7 000	0	0	5 000
51 Suomen Ratagolf- liitto ry	33 751	23 418	15 500	66	66	0	0	0	0
52 Suomen Ratsastajain- liitto ry	2 433 162	2 219 256	464 000	21	26	20 000	12 500	0	85 522
53 Suomen Ringette- liitto ry	527 957	508 637	160 000	31	35	10 000	0	0	6 000
54 Suomen Saappaan- heittoliitto ry	13 968	13 696	5 000	37	66	4 000	0	0	0

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväk- sytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
55 Suomen Salibandyliitto ry	3 718 042	1 952 774	665 500	34	37	50 000	0	0	0
56 Suomen Soutuliitto ry	232 018	231 949	103 000	44	57	0	24 000	0	5 000
57 Suomen Squash-liitto ry	230 392	228 331	142 000	62	64	5 000	0	0	0
58 Suomen Sulkapallo-liitto ry	461 469	446 667	200 000	45	51	9 000	20 000	0	0
59 Suomen Suunnistus- liitto ry	1 950 281	1 783 959	722 000	40	46	20 000	74 000	0	0
60 Suomen Taekwondo- liitto ry	277 529	276 133	88 000	32	40	5 000	17 089	0	0
61 Suomen Taido- liitto ry	88 988	88 988	30 000	34	34	0	0	0	0
62 Suomen Taitoluistelu- liitto ry	886 369	841 818	210 000	25	32	58 000	0	0	0
63 Suomen Tanssiurheilu- liitto ry	471 666	471 100	210 000	45	49	21 000	0	0	0
64 Suomen Tennis- liitto ry	931 959	858 428	198 000	23	27	0	22 500	3 000	10 000
65 Suomen Tikkaurheilu- liitto STURL ry	51 412	49 580	24 000	48	48	0	0	0	0
66 Suomen Triathlon-liitto ry	75 444	75 178	44 000	59	59	0	0	0	0
67 Suomen Uima- liitto ry	1 524 802	1 514 184	555 000	37	52	21 000	123 050	42 900	46 835

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Lajiliitot	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväk- sytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
68 Suomen Urheilu- liitto ry	5 485 733	5 124 126	910 000	18	27	75 500	342 179	57 800	0
69 Suomen Valjakkourheili- joiden Liitto ry	46 772	46 742	20 000	43	48	2 500	0	0	0
70 Suomen Veneily- liitto ry	421 268	414 856	118 000	28	29	3 000	0	0	0
71 Suomen Vesihiihto- urheilu ry	12 210	11 936	7 000	59	59	0	0	0	0
72 Suomen Voimanosto- liitto ry	155 530	116 236	45 000	39	39	0	0	0	0
73 Suomen Voimisteluliitto Svoli ry	3 377 825	3 315 610	1 570 000	47	50	21 510	30 000	0	20 000

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Lajiliitot

Erityisliikunta-järjestöt		Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväk- sytyt menot	Julkinen tuki-% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avustukset	Suomen Olympia- komitea ry	Suomen Paralympia- komitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1	Elinsiirtoväen Liikuntaliitto ry	84 168	84 168	45 000	53	65	10 000	0	0	0
2	Epilepsialiitto ry	22 974	22 974	10 000	44	44	0	0	0	0
3	Hengityслиitto Heli ry	137 971	137 971	40 000	29	29	0	0	0	0
4	Mielen- terveyden Keskusliitto ry	81 856	81 856	72 000	88	88	0	0	0	0
5	Näkö- vammaisten Keskusliitto ry	547 260	515 948	232 000	45	65	35 000	0	67 500	0
6	Soveltava Liikunta SoveLi ry	112 368	111 118	100 000	90	90	0	0	0	0
7	Suomen CP- liitto ry	23759	23759	20 000	84	84	0	0	0	0
8	Suomen Invalidien Urheiluliitto ry	1 454 194	1 448 473	540 000	37	66	308 866	0	101 500	0
9	Suomen Kehitys- vammaisten Liikunta ja Urheilu ry	753 306	706 722	290 000	41	59	129 000	0	0	0
10	Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	384 494	384 494	200 000	52	80	108 368	0	0	0
11	Suomen MS- liitto	90 767	74 860	40 000	53	53	0	0	0	0
12	Suomen Parkinson- liitto ry	18 107	18 107	15 000	83	83	0	0	0	0
13	Suomen Reumaliitto ry	61 642	61 642	40 000	65	65	0	0	0	0
14	Suomen Sydänliitto ry	138 460	108 087	40 000	37	65	0	0	0	30 000
Yhteensä:		3 911 326	3 780 178	1 684 000	57	67	591 234	0	169 000	30 000

Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Erityisliikuntajärjestöt

Koululais- ja opiskelijajärjestöt	Toiminnan kulut	Hyväksytyt toimintamenot	Valtionavustus	Avustus- % hyväksytyt menot	Julkinen tuki % hyväksytyt menot	Valtion erityisavustukset	Suomen Olympiakomitea ry	Suomen Paralympiakomitea ry	Muut julkiset avustukset ja tuet
1 Koululiikunta- liitto ry	604 347	538 375	230 000	43	53	52 000	0	0	3 000
2 Opiskelijoiden Liikunta- liitto ry	530 347	440 582	230 000	52	91	171 000	0	0	0
3 Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto ry	517 641	514 262	120 000	23	58	0	0	0	177 103
4 Suomen Koulukotien Urheiluyhdistys ry	4 677	4 677	2 000	100	43	0	0	0	0
Yhteensä:	1 657 012	1 497 897	582 000	55	61	223 000	0	0	180 103

Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007.
Varsinaiset liikuntajärjestöt: Koululais- ja opiskelija-järjestöt

TUL, CIF, Suomen Latu	Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväk- sytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suo- men Olym-pia- komitea ry	Suo- men Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
1	Suomen Työväen Urheilu- liitto TUL ry	2 209 108	2 039 146	1 450 000	71	79	118 000	0	41 600
2	Finlands Svenska Idrott Cif rf	1 690 482	1 087 359	768 000	71	72	16 000	0	0
3	Suomen Latu ry	1 887 773	1 744 327	560 000	32	36	73 975	0	0
4	Suomen Uima- opetus- ja Hengen- pelastus- liitto ry	799 362	798 623	262 000	33	49	0	0	128 000
Yhteensä:	6 586 726	5 669 454	3040000	52	59	207975	0	0	169600

Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007.
Varsinaiset liikuntajärjestöt: TUL, CIF, Suomen Latu, SUH

Muut liikuntajärjestöt	Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväksy- tyt menot	Julkinen tuki/% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olym- piakomi- tea ry	Suo-men Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
1	Kalotti- urheilu ry (Urheilun kalotti- keskus)	32 427	32 000	99	99	0	0	0	0
2	Liikunnan ja Terveys- tiedon Opettajat	240 538	68 000	28	41	31 620	0	0	0
3	Reserviäis- urheilu- liitto ry	94 869	37 000	39	41	1 711	0	0	0
4	Suomen Erotuo- marien Liitto ry	37 809	30 000	79	90	4 000	0	0	0
5	Suomen Liikun- nan ammatti- laiset ry	159 347	115 000	73	74	1 258	0	0	0
6	Suomen Metsäs- täjäliitto ry	1 061 568	20 000	2	8	0	0	0	65 550

Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt

7	Suomen Moni-kulttuurinen Liikunta-liitto FIMU ry	38 760	38 760	13 000	34	62	11 000	0	0	0
8	Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry	335 881	334 596	68 000	20	24	10 000	0	0	1 500
9	Suomen Sotilas-urheiluliitto ry	204 752	204 750	48 000	23	23	0	0	0	0
10	Suomen Työpaikka-urheilu ry	57 480	57 043	3 000	5	5	0	0	0	0
11	Suomen Valmentajat ry	424 768	417 967	57 000	14	26	51 500	0	0	0
12	Suomen Veteraani-urheiluliitto ry	212 549	183 336	60 000	33	34	3 200	0	0	0
13	Työväen retkeilyliitto ry	50 754	31 691	20 000	63	63	0	0	0	0
14	Urheilutoimittajain Liitto ry	71 734	62 187	5 000	8	8	0	0	0	0
Yhteensä:		3 023 234	2 914 960	576 000	37	43	114 289	0	0	67050

Taulukko 36. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Varsinaiset liikuntajärjestöt: Muut liikuntajärjestöt

Liikunnan palvelujärjestöt: valtakunnalliset liikuntajärjestöt	Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväksy- tyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olym- piakomi- tea ry	Suo-men Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
1 Suomen Liikunta ja Urheilu ry	4 923 785	2 482 759	1 660 000	67	84	374 325	0	0	42 000
2 Nuori Suomi ry	3 144 196	2 964 020	1 000 000	34	70	1 069 630	0	0	0
3 Suomen Kunto- liikuntaliitto, Kunto ry	1 334 146	1 320 847	770 000	58	62	55 000	0	0	0
4 Suomen Olympia- komitea	5 216 980	5 235 123	3 658 000	70	72	122 000	0	0	0
5 Suomen Para- lympia- komitea	760 026	758 535	635 000	84	94	76 000	0	0	0
Yhteensä:	15 379 131	12 761 285	7 723 000	62	76	1696955	0	0	42000

Taulukko 37. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Liikunnan palvelujärjestöt: Valtakunnalliset liikuntajärjestöt

Liikunnan palvelujärjestöt: alueelliset liikuntajärjestöt	Toiminnan kulut	Hyväksyt- tävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväksy- tyt menot	Julkinen tuki% hyväk- syt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olym- piakomi- tea ry	Suo-men Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
1 Etelä- Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	352 111	350 811	137 000	39	64	79 301	0	0	9 000
2 Etelä- Savon Liikunta ry	1 025 060	1 021 646	144 000	14	20	10 000	0	0	55 216
3 Etelä- Suomen Liikunta ja Urheilu ry	672 979	672 979	434 000	64	69	17 000	0	0	12 500
4 Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	821 367	802 798	292 000	36	54	114 000	0	0	28 000
5 Kainuun Liikunta ry	1 219 098	1 211 617	164 000	14	34	62 938	0	0	186 694
6 Keski- Pohjan- maan liikunta ry	436 315	438 068	136 000	31	43	40 371	0	0	11 500
7 Keski- Suomen Liikunta ry	425 934	425 934	179 000	42	49	22 500	0	0	8 900
8 Kymen- laakson Liikunta ry	220 159	221 942	135 000	61	67	9 000	0	0	4 000

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset liikuntajärjestöt

9	Lapin Liikunta ry	243 511	242 364	147 000	61	71	0	0	0	25 000
10	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 416 705	1 413 408	448 000	32	39	81 815	0	0	27 252
11	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	643 901	580 234	258 000	44	57	62 500	0	0	8 607
12	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	1 179 415	682 839	165 000	24	54	31 000	0	0	169 485
13	Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	360 366	354 479	182 000	51	58	23 500	0	0	0
14	Pohjois-Savon Liikunta ry	544 451	549 953	155 000	28	32	0	0	0	22 000
15	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	453 099	450 408	161 000	36	43	11 500	0	0	22 500
Yhteensä:		10 014 471	9 419 482	3 137 000	39	50	565 425	0	0	590 654

Taulukko 38. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin 2007. Liikunnan palvelujärjestöt: Alueelliset liikuntajärjestöt

Järjestöryhmä	Toiminnan kulut	Hyväk- syttävät toiminta- menot	Valtion- avustus	Avustus- % hyväk- sytyt menot	Julkinen tuki% hyväk- sytyt menot	Valtion erityis- avus- tukset	Suomen Olym- piakomi- tea ry	Suo- men Para- lympia- komitea ry	Muut julkiset avus- tukset ja tuet
Varsinaiset liikuntajärjestöt	97 254 965	84 764 922	22 005 000	23	54	2 070 420	2 766 318	401 200	971 613
Liikunnan palvelujärjestöt	25 393 602	22 180 767	10 860 000	43	63	2 262 380	0	0	632 654
Kaikki liikuntajärjestöt yhteensä	122 648 567	106 945 690	32 865 000	27	59	4 332 800	2 766 318	401 200	1 604 267

Taulukko 39. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä 2007

Järjestöryhmä	Nuorisoliikunta	Aikuisten liikunta	Huippu-urheilu	Järjestötoiminta
VARSINAISET LIIKUNTAJÄRJESTÖT				
Lajiliitot	24 %	13 %	34 %	29 %
Erytisliikuntajärjestöt	7 %	21 %	35 %	37 %
Koululais- ja opiskelijajärjestöt	38 %	11 %	16 %	34 %
Suomen Työväen Urheiluliitto ry	26 %	20 %	2 %	52 %
Finlands Svenska Idrott CIF rf	41 %	9 %	0 %	50 %
Suomen Latu ry	25 %	55 %	0 %	20 %
Muut liikuntajärjestöt	10 %	10 %	1 %	79 %
Varsinaiset liikuntajärjestöt: keskiarvo	23 %	14 %	31 %	32 %
LIIKUNNAN PALVELUJÄRJESTÖT				
Valtakunnalliset palvelujärjestöt	23 %	3 %	22 %	52 %
Alueelliset liikuntajärjestöt	32 %	26 %	0 %	42 %
Liikunnan palvelujärjestöt: keskiarvo	27 %	12 %	14 %	48 %
KAIKKI LIIKUNTAJÄRJESTÖT: keskiarvo	25,4 %	18,0 %	12,4 %	44,2 %

Taulukko 40. Liikuntajärjestöjen varsinaiseen toimintaan käyttämät varat prosenttiosuuksina toiminnanaloittain vuonna 2007

Avustuskohde		kpl	€	%
1	Kilpailumatkat ulkomaille	83	491 100	9
2	Kilpailujen ja tapahtumien järjestäminen	20	453 700	8
3	Projektit, hankkeet ja ohjelmat	71	3 619 500	64
4	Liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset	37	600 000	11
5	Kansainvälinen yhteistyö ja kongressit	16	312 000	6
6	Julkaisut ja historiikit	7	47 000	1
7	Muut	12	137 000	2
Yhteensä		246	5 660 300	100

Taulukko 41. Liikuntajärjestöille myönnetyt erityisavustukset vuonna 2007

7 Liikuntatiede

Opetusministeriö tukee vuosittain liikuntatieteellistä tutkimusta, jota toteuttavat muun muassa tutkimuslaitokset, yliopistot, ammattikorkeakoulut ja yksittäiset tutkijat. Avustuksia myönnetään tutkimusprojekteihin ja tutkimusyhteisöille. Tutkimusprojektiavustusta voivat hakea tutkimusryhmät ja yksittäiset tutkijat, ja suurin osa tutkimusprojektihakemuksista tulee yliopistojen kautta. Tutkimusyhteisöjen toiminta-avustuksia voivat puolestaan hakea liikuntatieteelliset tutkimusyhteisöt, jotka toimivat liikunta- ja urheilulääketieteen, liikunnan ja terveyden, liikuntatieteellisen tiedonvälityksen sekä kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuksen alueilla.

Vuonna 2007 liikuntatieteisiin myönnettiin avustusta yhteensä 4,7 miljoonaa euroa. Tästä liikuntatieteellisille yhteisöille myönnettiin 2,7 miljoonaa euroa eli 57 prosenttia ja tutkimusprojekteille 2,0 miljoonaa euroa eli 43 prosenttia. Vuoden 2007 määrärahojen jakautuminen liikuntatieteellisille tutkimusyhteisöille ja projekteille on esitetty kuviossa 15. Valtionavustusten indeksikorjattu kehitys vuosina 1998–2007 on esitetty kuviossa 16. Indeksikorjaus on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100. Liikuntatieteellisten yhteisöjen osalta kuvioissa 15 ja 16 on huomioitu ainoastaan toiminta-avustus. Lukuihin ei sisälly valtionavustuksia laitehankintoihin tai muita erityisavustuksia.

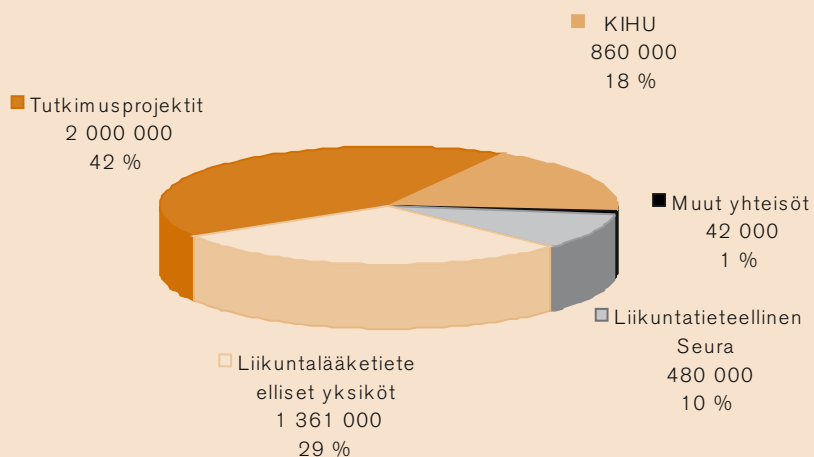
Lisäksi opetusministeriö myöntää avustuksia kansainvälisten tieteellisten kongressien järjestämiseen sekä liikuntapaikkojen rakentamista, ylläpitoa tai käyttöä palvelemaan tutkimus- ja kehitystyöhön. Kansainvälisiä kongresseja käsitellään luvussa 8.4 ja liikuntapaikkarakentamisen tutkimusta luvussa 4.2.

7.1 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit

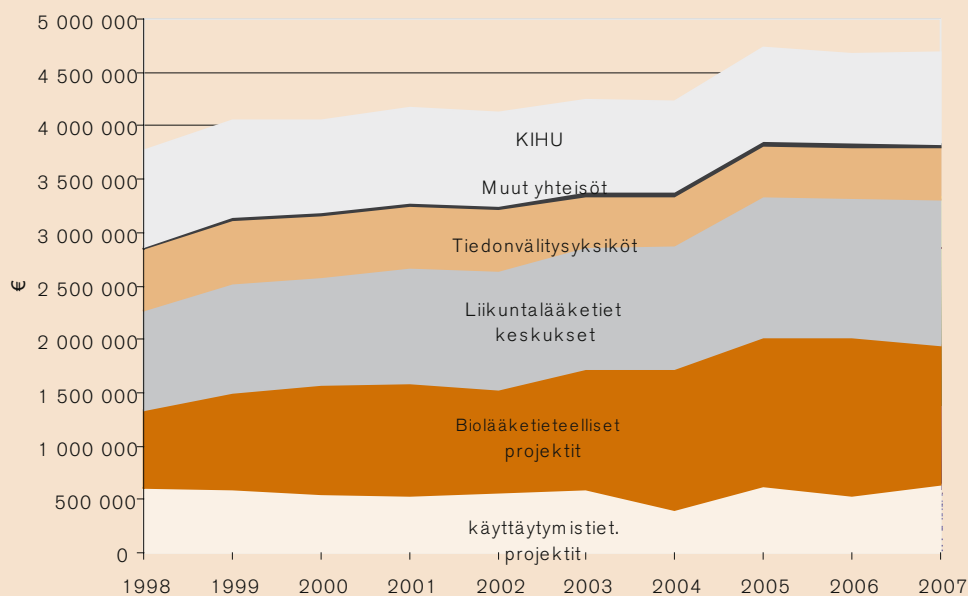
Liikuntatieteen tutkimushenkilöstöä toimii yliopistoissa, tutkimuslaitoksissa ja yksittäisinä tutkijoina. Liikuntatieteiden tutkimusprojektirahoitusta voi hakea tutkijoiden ja muun tutkimushenkilöstön palkkoihin, palkkioihin ja sivukuluihin, henkilökohtaisiin apurahoihin enintään kuuden kuukauden ajaksi, tutkimustyöhön liittyviin kotimaan ja ulkomaan matkoihin sekä kansainvälisiin kongressimatkoihin, kulutus- tarvikkeisiin, tilastoanalyysiin ja julkaisukuluihin sekä yliopistojen ja valtion tutkimuslaitosten perimiin yleiskustannuksiin.

Valtion liikuntaneuvoston liikuntatieteen jaosto antaa lausunnon hakemuksista. Hakemukset arvioidaan kahdessa liikuntatieteen jaoston koordinoimassa arviointipaneelissa, jotka edustavat liikunnan biolääketieteellisen sekä kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen alueita. Monitieteelliset hakemukset käsitellään molemmissa paneeleissa.

Vuonna 2007 opetusministeriö otti käyttöön ehdolliset, pidempiaikaiset rahoituspäätökset, joiden myötä liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille voidaan myöntää ehdollinen tuki pääsääntöisesti enintään kolmelle vuodelle. Edellytyksenä on, että hanke etenee suunnitelmansa mukaisesti ja että eduskunta osoittaa liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuosittain riittävät määrärahat. Vuodelle 2008 ehdollinen päätös tehtiin yhteensä 30 tutkimushankkeelle, joihin varattiin 970 000 euroa. Vuodelle 2009 varauksia tehtiin 19 hankkeelle yhteensä 570 000 euroa.

Kuvio 15. Valtionavun jakautuminen liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja yhteisöille (toiminta-avustus) 2007

Kuvio 16. Liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille ja liikuntatieteellisille yhteisöille myönnetty avustukset vuosina 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Vuosina 2004–2007 myönnetty avustukset tutkimusprojekteille on esitetty teemoittain taulukossa 42. Noin puolet vuonna 2007 myönnetystä tuesta tutkimusprojekteille meni liikunnan terveysvaikutusten tutkimukseen kuten myös aiempina vuosina. Vähiten rahoitusta ajanjaksolla on kohdistunut urheiluhistorialliseen tutkimukseen, liikunnan yhteiskunnalliseen ja sosiologiseen tutkimukseen, liikunta-aktiivisuuteen ja liikkumattomuuteen perehtyviin tutkimusprojekteihin sekä kulttuurianalyysiin ja toimintatutkimuksiin. Myös hakeuksia kyseenomaisilta aloilta on tullut vähän.

Vuonna 2007 tehtyjen liikuntatieteellisten tutkimusprojektien avustushakemusten ja myöntöjen määrä, myöntöprosentit sekä myönnetty kokonaissumma on esitetty taulukossa 43. Yhteensä 53 liikuntatieteelliselle tutkimusprojektille jaettiin avustusta 2 000 000 euroa. Määrärahasta kaksi kolmasosaa myönnettiin biolääketieteellisille tutkimusprojekteille. Yhteiskunta- ja käyttätymistieteellisille projekteille myönnettiin vajaa kolmannes määrärahasta. Lisäksi avustusta sai yksi monitieteellinen projekti.

Tutkimusprojektihakemuksia jätettiin vuonna 2007 yhteensä 103 kappaletta, joista biolääketieteellisiä hakemuksia oli 58 prosenttia, yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisiä hakemuksia 40 prosenttia ja monitieteellisiä 2 prosenttia. Kaikista haetuista projekteista hieman yli puolet sai rahoitusta.

Avustusta saaneiden tutkimusprojektien määrä jaoteltuna uusiin projekteihin ja jatkuviin projekteihin on esitetty kuviossa 17. Vuonna 2007 avustusta saaneista projekteista 33 oli saanut avustusta jo aiemmin ja 20 sai avustusta ensimmäistä kertaa. Uusista tuetuista projekteista 13 oli biolääketieteellisiä, kuusi yhteiskuntatieteellisiä ja yksi monitieteellinen. Jatkuvista projekteista 20 oli biolääketieteellisiä ja 13 yhteiskuntatieteellisiä. Jatkotutkimusten osalta avustus myönnettiin 82,5 prosentille hakeneista ja uusista tutkimusprojekteista 31,7 prosentille hakeneista.

Biolääketieteellisistä tutkimusprojekteista selkeä vähemmistö, 27 prosenttia, oli naisten johtamia. Mies toimi biolääketieteellisen projektin johtajana 24 tutkimushankkeessa, nainen yhdeksässä hankkeessa. Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisistä projekteista 10 oli naisten johtamia ja yhdeksän miesten johtamia. Myös osuus jaetuista tutkimusavustuksista oli miesten johtamien tutkimusprojektien osalta naisjohtajia suurempi. Miesten johtamiin projekteihin myönnettiin yhteensä 1 169 000 euroa ja naisten johtamiin projekteihin 781 000 euroa. Jako ei kuitenkaan kerro tutkimusrahoituksen kohdistumisesta sukupuolittain kokonaisuutena, sillä miesten johtamassa projektissa avustusta voi kohdistua naistutkijalle tai toisinpäin.

7.2 Liikuntatieteelliset yhteisöt

Liikuntatieteellisiä yhteisöjä ovat muun muassa liikuntalääketieteelliset keskuksset, liikuntatieteelliset tiedonvälitysyksiköt, Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU sekä muut pienet liikuntatieteelliset yhteisöt. Liikuntatieteellisten yhteisöjen toiminta-avustus on harkinnanvarainen ja siitä päätettäessä arvioidaan toiminnan kattavuutta, tehokkuutta ja tarpeellisuutta. Opetusministeriö päättää avustuksista pyydettyään harkintansa mukaan Valtion liikuntaneuvoston liikuntatieteen jaoston lausunnon. Valtionavustuspäätöksiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).

Liikuntatieteellisten yhteisöjen saamat toiminta-avustukset on esitetty taulukossa 44. Erityisavustuksia tai laiteavustuksia ei ole sisällytetty taulukon määrärahatietoihin. Liikuntatieteelliset yhteisöt saivat vuonna 2007 toimintaansa avustuksia yhteensä 2 743 000 euroa. Suurin yksittäinen avustus, 860 000 euroa, myönnettiin Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU:lle, jonka osuus kaikista liikuntatieteellisten yhteisöjen avustuksista oli noin 32 prosenttia.

Opetusministeriö jakaa resursseja kuudelle liikuntalääketieteelliselle keskukselle, joiden tehtävät ja kaantuvat kolmeen päälohkoon. Keskukset vastaavat koulutuksesta ja tiedonvälityksestä, kuten erikoislääkärinkoulutuksesta, niissä tehdään alan tutkimusta ja ne tarjoavat lääkäri- ja testauspalveluita. Liikuntalääketieteelliset keskuksset saivat vuonna 2007 avustuksia yhteensä 1 361 000 euroa. Liikuntalääketieteellisten keskusten saamien valtionavustusten kehitys vuosina 1998–2007 on esitetty kuviossa 18. Indeksikorjaus on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Liikuntalääketieteelliset keskuksset saivat vuonna 2007 toiminta-avustusten lisäksi laiteavustusta yhteensä 372 000 euroa. Laiteavustusten myöntäminen ei ole vuosittain säännönmukaista, vaan edellisen kerran kuudelle liikuntalääketieteen keskukselle myönnettiin avustusta vuonna 2005 yhteensä 186 900 euroa. Lisäksi liikuntatieteellisille yhteisöille voidaan myöntää muita erityisavustuksia, jotka vaihtelevat vuosittain.

Lähteitä:

HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.

Kooste opetusministeriön tukemista liikuntatieteellisistä tutkimusprojekteista 2004–2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.

Paajanen M. & Paavola S. 2008. Esitys määrärahasta liikunnan tiedeyhteisöiden laitehankintoihin. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 3.12.2007.

Tutkimus väestön liikuntakyvyn, liikuntahalun ja liikuntataitojen edistäjänä. Liikuntatutkimuksen suunta vuoteen 2010. Opetusministeriön julkaisuja 2005:16. Helsinki: Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.

Valtionavustuslaki 27.7.2001/688. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010688>.

Teema	2004		2005		2006		2007		2004-2007	
	kpl	€	kpl	€	kpl	€	kpl	€	YHT. €	osuus %
Lapset ja nuoret, koululiikunta, liikunnan opetus	4	126 000	7	240 000	8	284 000	12	382 000	1 032 000	14
Kilpa- ja huippu-urheilu, vammaishuippu-urheilu	9	241 600	11	299 000	7	190 000	6	170 000	900 600	12
Liikunnan terveysvaikutusten tutkimus	27	850 400	28	973 000	22	1 008 000	25	1 013 000	3 844 400	51
Diabetes	4	92 000	7	217 000	6	243 000	7	308 000	860 000	11
Sydän- ja verisuonisairaudet	2	87 400	2	89 000	3	160 000	3	150 000	486 400	6
Selkä-, tukielin-, nivel- ja lihasvaivat	4	117 000	2	59 000	2	83 000	3	88 000	347 000	5
Luusto	6	195 500	5	140 000	5	176 000	4	144 000	655 500	9
Muut liikunnan fysiologiset vaikutukset	11	358 500	12	468 000	6	346 000	8	323 000	1 495 500	20
Liikuntagerontologia ja erityisryhmien liikunta	7	229 500	7	310 000	8	376 000	4	225 000	1 140 500	15
Liikunta-aktiivisuus ja liikkumattomuus	2	70 000	1	33 000	2	75 000	2	75 000	253 000	3
Urheiluhistoria	2	55 000	1	8 000	0	0	1	30 000	93 000	1
Kulttuurianalyysit ja toimintatutkimukset	2	23 800	4	66 000	2	44 500	3	105 000	239 300	3
Yhteensä	53	1 596 300	59	1 929 000	49	1 977 500	53	2 000 000	7 503 014	100

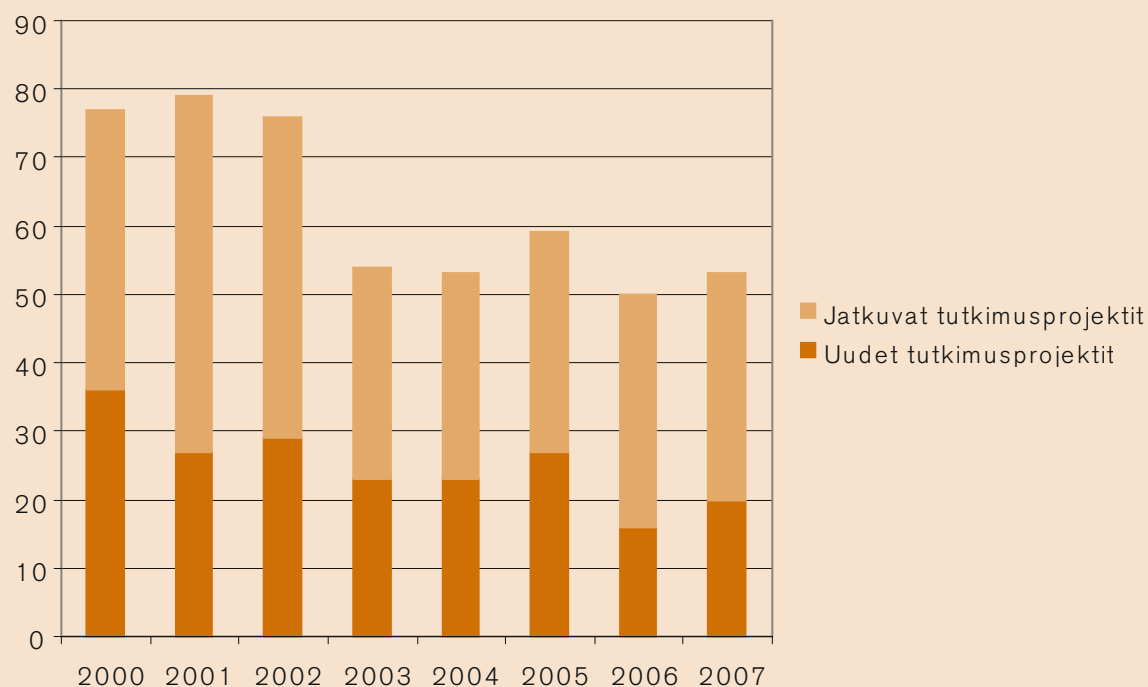
Taulukko 42. Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit teemoittain vuosina 2004–2007, indeksikorjaamaton

Projektit	Haettu kpl	Haettu €	Myönnetty kpl	Myönnetty €	Myönnetty %
Biolääketieteelliset projektit	60	4 005 937	33	1 319 000	55
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteelliset projektit	41	1 869 711	19	631 000	46
Monitieteelliset projektit	2	207 274	1	50 000	50
Yhteensä	103	6 082 922	53	2 000 000	51

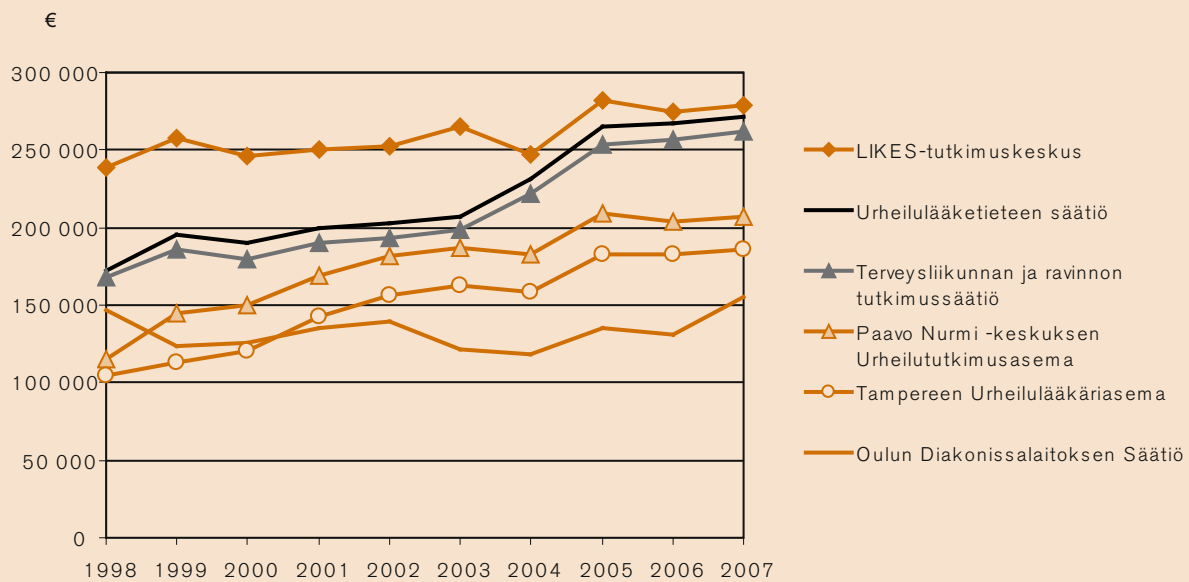
Taulukko 43. Valtionavustukset liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuonna 2007

1. Liikuntalääketieteelliset yhteisöt	
LIKES-tutkimuskeskus	279 000
Urheilulääketieteen säätiö	272 000
Terveyslääkinnän ja ravinnon tutkimussäätiö	262 000
Paavo Nurmi -keskuksen Urheilututkimusasema	207 000
Tampereen Urheilulääkäriasema	186 000
Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö / Oulun liikuntalääketieteellinen klinikka	155 000
Yhteensä	1 361 000
% osuus yhteisöiden va:sta	49,6 %
2. Liikuntatieteelliset tiedonvälitysyksiköt	
Liikuntatieteellinen Seura ry	480 000
Yhteensä	480 000
% osuus yhteisöiden va:sta	17,5 %
3. Muut	
Suomen Urheiluhistoriallinen Seura ry	15 000
Suomen Urheilulääkäriyhdistys	12 000
Suomen Urheilupsykologinen yhdistys	10 000
Suomen Urheilufysioterapeutit	5 000
Yhteensä	42 000
% osuus yhteisöiden va:sta	1,5 %
4. KIHU	
	860 000
% osuus yhteisöiden va:sta	31,4 %
Yhteensä	2 743 000

Taulukko 44. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuonna 2007

Kuvio 17. Avustusta saaneiden uusien ja jatkuvien liikuntatieteellisten tutkimusprojektien määrät vuosina 2000–2008

Kuvio 18. Liikuntalääketieteellisille yhteisöille osoitettujen valtionavustusten kehitys vuosina 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

8 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta

Opetusministeriö osallistuu eri maiden kahdenväliseen ja monenkeskiseen hallitusten yhteistyöhön sekä pohjoismaiseen yhteistyöhön. Keskeistä kansainvälistä toimintaa on yhteistyö Euroopan Unionin jäsenvaltioiden ja toimielinten kanssa. Pohjoismainen yhteistyö ja EU-yhteistyö liikunnan ja urheilun alalla on epävirallista. Muita liikunnan kannalta merkittäviä kansainvälisiä yhteistyöjärjestöjä ovat Euroopan Neuvosto, YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO sekä kansainvälinen antidopingtoimisto WADA. Tois-taiseksi Euroopan Neuvosto on ainoa toimivaltainen hallitustenvälinen yhteistyöelin liikunnan alalla.

Yhteistyössä painottuvat muun muassa lainsäädännön ja hallinnon kehittäminen, työllisyyden ja tasa-arvon edistäminen, antidopingtoiminta, yleisöväkivallan torjunta sekä urheilijoiden asemaan liittyvät kysymykset. Lisäksi opetusministeriö myöntää valti-onavustuksia liikunta-alan yhteisöille kansainväliseen toimintaan.

8.1 Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö

Suomen ja eri maiden kahdenvälinen yhteistyö perustuu kulttuurivaihtosopimuksiin tai muihin yhteistyöjärjestelyihin. Kulttuurivaihtosopimuksiin perustuvi-en asiantuntijavaihtojen tarkoituksena on tutustua eri maiden liikuntakulttuuriin, tehdä suomalaista liikun-takulttuuria tunnetuksi sekä edistää liikunta-alan kan-

sainvälistä yhteistyötä. Vuonna 2007 kahdenvälisen yhteistyön määrä väheni entisestään vuodesta 2006 - sitä tehtiin kahden tapaamisen puitteissa. Suomeen saapui yksi viiden hengen delegaatio Latviasta ja Suo-mesta vieraili yksi henkilö Itävallassa.

Monenkeskistä yhteistyötä tehdään erityisesti Eu-roopan Neuvoston, YK:n kasvatus-, tiede ja kulttuu-rijärjestö UNESCO:n ja Maailman antidopingtoimisto WADAn kautta. Vuonna 2007 monenkeskisen yhteis-työn tilaisuuksia oli yhteensä 40 ja niissä oli 66 osallis-tujaa, mikä on merkittävästi vähemmän kuin vuonna 2006, jonka jälkimmäiselle puoliskolle sijoittui Suo-men EU-puheenjohtajuuskausi.

Kuviossa 19 on esitetty EU-yhteistyön ja monen-keskisen yhteistyön tilaisuuksien ja osallistujien luku-määrien kehitys vuosina 1998–2007. Mukaan on las-kettu ulkomailla järjestettyihin tilaisuuksiin Suomes-ta matkanneiden henkilöiden lukumäärä. Suomessa järjestettyjä kansainvälisiä tilaisuuksia listassa ei ole huomioitu, mikä poikkeaa vuoden 2006 esitystavasta. Vuonna 2007 kansainvälisen monenkeskisen yhteis-työn tilaisuuksia järjestettiin Suomessa yksi.

Pohjoismaiden ministerineuvoston rakenteissa lii-kunnalla ei ole virallista asemaa, mutta hallitusten-välinen yhteistyö on aktiivista. Yhteistyö perustuu urheiluministereiden antamaan julistukseen pohjois-maiden hallitusten yhteistyöstä urheilun alueella, jois-ta viimeisin allekirjoitettiin vuonna 2003. Erityisesti pohjoismaita yhdistää liikunnan kansalaistoiminnan merkitys sekä valtion rooli sen edistäjänä. Vuonna

2007 pohjoismaisen yhteistyön puitteissa järjestettiin kaksi urheiluvirkamieskokousta sekä yksi liikuntapaikkakonferenssi. Kolmessa tilaisuudessa oli yhteensä viisi osallistujaa Suomesta.

Euroopan Neuvoston liikuntapoliittisessa yhteistyössä keskeisiä teemoja ovat dopingin ja katsomoväkivallan vastainen toiminta. Suomi on liittynyt kahteen Euroopan Neuvoston yleissopimukseen, jotka ovat Dopingin vastainen yleissopimus ja lisäpöytäkirja sekä Eurooppalainen yleissopimus katsojien väkivallasta ja epäsopivasta käyttäytymisestä urheilutilaisuuksissa. Suomi osallistuu myös niitä tarkkailevien valvontaryhmien toimintaan. Urheiluministerien liikuntapoliittinen yhteistyö puolestaan järjestetään osallistujamaiden erillisrahoituksella toimivalla osittaissopimuksella (EPAS). Suomesta osallistui vuonna 2007 yhteensä 16 henkilöä 12 Euroopan Neuvoston liikuntapoliittisen yhteistyön tilaisuuteen.

Suomi osallistuu aktiivisesti myös UNESCO:n urheilun ja liikuntakasvatusalan yhteistyöhön. UNESCO toimii erityisesti antidopingtyön alalla, mistä esimerkkinä kansainvälinen dopinginvastainen yleissopimus, jonka myös Suomi on ratifoinut ja jonka sopimusosapuolten joka toinen vuosi toistuvaan yleiskokoukseen Suomikin osallistuu. Vuonna 2007 kahdessa UNESCO:n tilaisuudessa oli yhteensä neljä suomalaisedustajaa.

Kansainvälistä antidopingtyötä toteutettiin myös WADAn tilaisuuksissa, joista kahteen osallistui viisi edustajaa Suomesta, sekä kehittyneiden antidopingmaiden International Antidoping Arrangement IADA-yhteistyön puitteissa, johon osallistui yksi edustaja. Muita monenkeskisen yhteistyön tilaisuuksia oli vuoden aikana viisi ja niihin osallistui seitsemän henkeä Suomesta.

8.2 Yhteistyö Euroopan Unionissa

Euroopan Unionilla ei ole toimivaltaa liikunnan ja urheilun alalla, joten urheilun EU-yhteistyö on luonteeltaan epävirallista. Vuonna 2007 yhteistyö vahvistui entisestään, kun Euroopan komissio julkaisi yhteistä liikuntapolitiikkaa vahvistavan strategisen asiakirjan, urheilun valkoisen kirjan. Vuonna 2007 EU:n jäsenmaat allekirjoittivat myös Unionia uudistavan Lissabonin sopimuksen, johon urheiluasiat on sisällytetty.

Mikäli sopimus astuu voimaan, perustaa sen 149 artikla unionille toimivallan vaikuttaa urheiluun liittyvien asioiden edistämiseen. Urheilu on kuitenkin myös taloudellista toimintaa, jolloin useita EU:n säädöksiä sovelletaan suoraan urheiluasioihin.

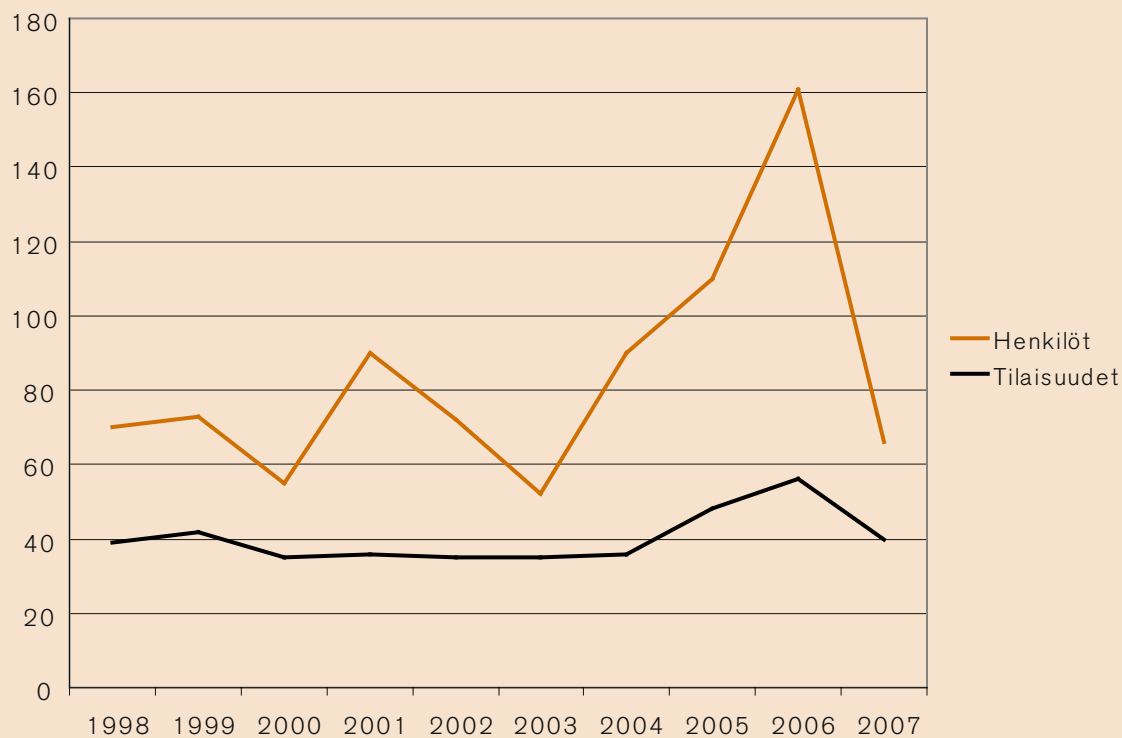
EU:n liikuntapoliittisessa yhteistyössä keskeisiä teemoja ovat liikuntaan liittyvien asioiden aseman edistäminen unionin politiikassa, liikuntakasvatus, terveysliikunnan edistäminen sekä nuorten urheilijoiden edunvalvontakysymykset. Säännöllisiä kokouksia ovat muun muassa urheilun toimialajohtajien epäviralliset kokoukset sekä urheilusta vastaavien ministerien epäviralliset kokoukset. Lisäksi urheilun alalla toimii erilaisia EU-työryhmiä. Vuonna 2007 yhteensä 28 henkilöä Suomesta osallistui 15:een Euroopan Unionin urheiluyhteistyön tilaisuuteen.

8.3 Valtionavustukset kansainvälisille liikuntatieteellisille ja muille kongresseille

Taulukossa 45 esitetään Suomessa järjestetyille tai järjestettäville kansainvälisille kongresseille kyseenomaisena vuonna myönnettyt valtionavustukset vuosina 2003–2007. Indeksikorjaus on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Vuonna 2007 Suomessa järjestettiin viisi kansainvälistä tieteellistä kongressia, joille myönnettiin yhteensä 266 000 euroa tukea. Jyväskylän yliopiston liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta sai avustusta Mind, body and physical activity -kongressin ja Health Behaviour in School Aged Children -kokouksen järjestämiseen 25 000 euroa sekä Learning and teaching of motor skills -symposiumin järjestämiseen 16 000 euroa. Jo aiemmin kongressin valmisteluun tukea saaneista yhteisöistä Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimus- ja kehittämissäätiölle myönnettiin 35 000 euroa Science for Success II -kongressiin, Terveystieteiden ja ravinnon tutkimussäätiön Kuopion liikuntalääketieteen tutkimuslaitokselle 100 000 euroa Puijo-symposiumia varten sekä LIKES-tutkimuskeskukselle 90 000 euroa 12th Annual Congress of the European College of Sport Sciences -kongressiin.

Ei-liikuntatieteellisistä kansainvälisistä kongresseista tukea sai Suomen Jalkapallovalmentajat ry, joka järjes-

Kuvio 19. EU- ja monenkeskisen yhteistyön kehitys vuosina 1998–2007

Vuosi	Avustus	Indeksikorjatut avustukset	Tilaisuuudet
2003	83 000	91 586	4
2004	65 000	69 902	4
2005	264 000	275 332	6
2006	286 000	289 978	8
2007	343 000	343 000	8

Taulukko 45. Harkinnanvaraiset valtionavustukset Suomessa järjestetyille kansainvälisille kongresseille 2003–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Vuosi	Avustus	Indeksikorjatut avustukset
2006	298 268	302 417
2007	397 000	397 000

Taulukko 46. Kansainväliset lajiliitot, kansainvälisten järjestöjen puheenjohtajuudet, hallinnolliset kulut 2006–2007

ti Euroopan jalkapallovalmentajaunionin kongressin. Myönnetty summa oli 50 000 euroa.

Valtionavustusta myönnettiin lisäksi myöhemmin järjestettävien kongressien valmistelutoimintaan. Lahden tiede- ja yrityspuisto Oy sai 15 000 euroa vuonna 2009 järjestettävän Ikääntyminen ja liikunta -kongressia varten, ja Liikuntatieteellinen seura sai 12 000 euroa vuonna 2008 järjestettävää Fédération Internationale d'Éducation Physique -kongressia varten.

8.4 Valtionavustukset kansainvälisille lajiliitoille, kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksiin ja hallinnollisiin kuluihin

Opetusministeriö myöntää harkinnanvaraisia avustuksia Suomessa toimivien kansainvälisten lajiliittojen toimintamenoihin sekä kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksista aiheutuviin hallinnollisiin kuluihin. Taulukossa 46 on esitetty näiden avustusten kokonaismäärä vuosina 2006–2007. Kansainvälisten lajiliittojen toimintamenoihin myönnettiin vuonna 2007 yhteensä 162 000 euroa ja puheenjohtajuuksista aiheutuviin kuluihin 33 000 euroa.

Vuonna 2007 suurin kansainvälisten järjestöjen toiminta-avustus, 50 000 euroa myönnettiin Suomen Salibandyliitolle Kansainvälisen Salibandyliiton toimintaan. Suomen Työväen Urheiluliitolle myönnettiin 40 000 euroa Kansainvälisen Työväen Urheiluliiton toimiston kuluihin ja European Association for Sport Management (EASM) sai niin ikään toimiston kuluihin 25 000 euroa. Lisäksi avustusta myönnettiin Suomen Kuurojen Urheiluliitolle 15 000 euroa Kuurojen Pohjois- ja Baltianmaiden urheiluliiton (NBDSF) toimintaan, Suomen Voimisteluliitolle 15 000 euroa Kansainvälisen joukkuevoimisteluliitto IFAGG:n toimintaan sekä Suomen Kuntoliikuntaliitolle 17 000 euroa FISAF -järjestön toimintaan.

Puheenjohtajuuksiin liittyviä valtionavustuksia sai Suomen Liikunta ja Urheilu European Non-Governmental Sports Organisation ENGSO:n varapuheenjohtajuuteen ja puheenjohtajuuteen yhteensä 25 000 euroa sekä International Working Group on Women and Sport -verkoston puheenjohtajuuden kuluihin 8 000 euroa.

Lisäksi vuonna 2007 myönnettiin muihin kansainvälistä yhteistyötä edistäviin tarkoituksiin yhteensä 202 000 euroa kahdeksalle hakijalle. Avustussummat vaihtelivat 3 000 euron ja 75 000 euron välillä, ja niistä suurimmat myönnettiin Liikuntatieteelliselle seuralle Motion - Sport in Finland -lehden julkaisukustannuksiin 75 000 euroa, Suomen antidopingtoimikunnalle tietojärjestelmien kehittämishankkeeseen 60 000 euroa sekä Suomen Voimisteluliitolle World Gymnaestrada -voimistelutapahtuman kustannuksiin 30 000 euroa.

Lähteitä:

- HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitteilyjärjestelmä.
Heikkinen S. 2008. Pohjoismainen yhteistyö liikunnan alalla. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 2.9.2008.
Heikkinen S. 2008. EU-yhteistyö urheilun alalla. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Taustamuistio 10.7.2008.
Nordgren U. 2008 Liikunnan kansainvälinen yhteistyö 2007. Lista toteutuneista tapahtumista 19.5.2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
Opetusministeriö. Liikunta-sivut verkossa. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

9 Huippu-urheilu

Opetusministeriö edistää osaltaan kilpa- ja huippu-urheilua ja luo sille menestymisen edellytyksiä. Huippu-urheilun tukemisella tavoitellaan eettisesti kestäväää kansainvälistä menestystä sekä joukkue- että yksilölajeissa. Valtio ei kuitenkaan tue voittoa tavoittelevaa ammattilaisurheilua. Huippu-urheilun tuki kanavoituu valmennuksen tehostamisen, valmentajakoulutuksen, urheilijoiden henkilökohtaisten tukien, antidopingtoiminnan ja huippu-urheilun koordinaation kautta.

Huippu-urheilun tehtäviä toteuttavat useat eri organisaatiot. Suomen Olympiakomitea vastaa monista huippu-urheilun asiantuntija-, koordinaatio- ja edunvalvontatehtävistä. Vammaishuippu-urheilun osalta asiantuntija-, koordinaatio- ja edunvalvontatehtävät ovat keskittyneet Suomen Paralympiakomitealle. Kilpa- ja huippu-urheilun soveltavasta tutkimus- ja kehitystyöstä sekä tutkimustiedon välityksestä vastaa osaltaan Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU. Suomen Antidopingtoimikunta koordinoi antidopingtoimintaa ja toteuttaa dopingtestit.

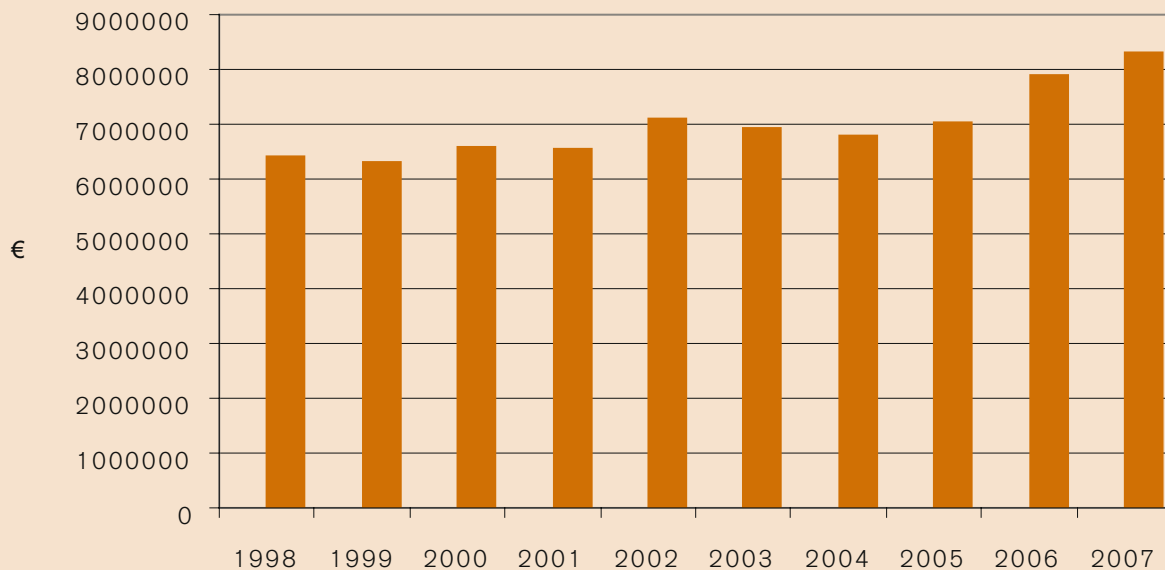
Vuonna 2007 käynnissä olleet huippu-urheilun kehittämiskohteet sisälsivät erityisesti joukkuepalloluprojektin sekä nuorten lahjakkaiden urheilijoiden valmennusedellytysten parantamisen. Yhteensä eri huippu-urheilua edistäviin tarkoituksiin myönnettiin 8,3 miljoonaa euroa. Kuviossa 20 on esitetty huippu-urheilun valtionavustusten kehitys vuosina

1998–2007. Kuvion indeksikorjaus on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Taulukossa 47 on esitetty opetusministeriön huippu-urheilun tukemiseen myöntämät määrärahat ja niiden jakautuminen vuosina 1998–2007. Järjestöjen osalta taulukkoon on kirjattu vain niiden saamat toiminta-avustukset. Suomen Olympiakomitealle ja Suomen Paralympiakomitealle myönnettyt tuet apurahaa saavien urheilijoiden henkilökohtaisille valmentajille sisältyvät kohtaan urheilijoiden ja valmentajien apurahat.

Joukkuepalloluprojektin puitteissa avustusta saivat Suomen Invalidien Urheiluliitto 30 000 euroa, Suomen Jääkiekkoliitto 85 000 euroa, Suomen Koripalloliitto 45 000 euroa, Suomen Lentopalloliitto 125 000 euroa sekä Suomen Palloliitto 45 000 euroa. Avustus on tarkoitettu niille lajiliitoille, jotka sitoutuvat lajin mies- tai naisjoukkueen pitkäjänteiseen, tavoitteelliseen ja ammattimaiseen kehittämisprosessiin ja joiden joukkueilla arvioidaan olevan menestymismahdollisuuksia ensisijaisesti tulevilla olympialaisissa ja paralympialaisissa sekä ei-olympialajeissa.

Lisäksi opetusministeriö myönsi niin sanottuja tapiontakuita Suomessa järjestettäviä arvokilpailuja varren sekä avustuksia Suomesta lähteille edustusjoukkueille. Vuonna 2007 näihin tarkoituksiin käytettiin yhteensä 560 000 euroa.

Kuvio 20. Huippu-urheilun valtionavustusten kehitys 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

	Olympia- komitea	Paralympia- komitea	Urheilijoiden ja valmentajien apurahat	Suomen Antidoping- toimikunta ADT ry	Muut (mm. arvokilpailut, Euro-Cupit, kisojen tappion- takuut)	Joukkue- palloliu- projekti	Kilpa- ja huippu- urheilun keskus KIHU	Yhteensä	Yhteensä (indeksi- korjattu)
1998	2 522 819	220 326	420 470	565 111	684 693	0	723 208	5 136 627	6 406 136
1999	2 522 819	269 100	504 564	565 111	538 201	0	740 027	5 139 822	6 302 287
2000	2 691 007	285 920	622 295	649 205	555 020	0	740 027	5 543 475	6 593 870
2001	2 758 282	336 376	622 295	649 205	555 020	0	770 301	5 691 480	6 555 945
2002	2 758 000	337 000	622 000	1 204 000	555 000	0	770 300	6 246 300	7 107 672
2003	2 758 000	363 000	622 000	1 204 000	555 000	0	770 300	6 272 300	6 921 159
2004	2 758 000	383 300	622 000	1 204 000	555 000	0	789 900	6 312 200	6 788 202
2005	2 758 000	483 000	762 000	1 350 000	555 000	0	833 900	6 741 900	7 031 298
2006	3 400 000	580 000	770 000	1 350 000	557 000	300 000	833 900	7 790 900	7 899 274
2007	3 658 000	635 000	860 000	1 400 000	560 000	330 000	860 000	8 303 000	8 303 000

Taulukko 47. Opetusministeriön huippu-urheilun tukemiseen käyttämät varat vuosina 1998–2007 (€), indeksikorjattu JMHI 1995=100

Taulukossa 47 mainittujen huippu-urheilun tuen kohteiden lisäksi urheilijoiden ammattienedistämistäitiölle myönnettiin 130 000 euroa, ja liikunnan Pro Urheilu -tunnustuspalkintoihin käytettiin 180 000 euroa. Urheilijoiden ammatinedistämistäitiö tukee sekä aktiivisesti valmentautuvien että uransa jo päättäneiden urheilijoiden koulutusta apurahoin. Yhdeksän Pro Urheilu -tunnustuspalkintoa myönnettiin entisille

huippu-urheilijoille ja arvokisamitalisteille tunnustuksena merkittävästä urheilu-urasta ja huomattavasta urheilusaavutuksesta. Pro Urheilu -tunnustuspalkinnot luotiin korvaamaan suunniteltua urheilijaeläkejärjestelmää. Niitä on jaettu vuodesta 2000.

9.1 Urheilijoiden ja valmentajien apurahat

Opetusministeriö myöntää vuosittain urheilijoille valmennus- ja harjoitteluapurahoja, joilla pyritään turvaamaan urheilijan mahdollisuus täysipainoiseen harjoitteluun. Apurahat on tarkoitettu urheilijoille, jotka sitoutuvat pitkäjänteiseen ammattimaiseen valmentautumiseen ja joilla arvioidaan olevan menestymismahdollisuuksia tulevilla arvokilpailuissa. Apurahajärjestelmä luotiin alun perin vuonna 1996 Atlantan ja Naganon olympialaisiin valmistautumista varten, ja muutettiin nykyiseen muotoonsa opetusministeriön päätöksellä (6/011/1999) vuonna 1999.

Vuonna 2007 apurahoja jaettiin kahdenlaisia: 15 000 euron ja 6000 euron arvoisia, yhteensä 762 000 euroa. 15 000 euron apurahat on tarkoitettu kansainvälisen huipputason yksilöurheilijoille, joilla arvioidaan olevan menestymismahdollisuuksia tulevilla arvokilpailuissa. 6000 euron apurahat suunnataan erityisesti lahjakkaille yksilölajien nuorille urheilijoille, jotka ovat jo menestyneet ja joilla on mahdollisuuksia menestyä myös tulevaisuudessa. Huomioon otetaan sekä naisten että miesten menestymismahdollisuudet lajeittain tavoitteena sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen huippu-urheilussa. Vuonna 2007 apuraha myönnettiin yhteensä 64 urheilijalle.

Kuviossa 21 on esitetty urheilija-apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2007. 15 000 euron apurahoja myönnettiin vuonna 2007 yhteensä 42, joista 16 naisurheilijoille ja 26 miesurheilijoille. Näistä kesäolympialajien urheilijoita oli 27 (11 naista / 16 miestä), talviolympialajien urheilijoita 10 (3 / 7) ja ei-olympialajien urheilijoita 5 (2 / 3). 6000 euron apurahoja myönnettiin 22 (8 / 14). Näistä kesäolympialajien urheilijoita oli 14 (6 / 8) ja talviolympialajien urheilijoita 8 (2 / 6). Paralympiakomitean esityksestä tuki myönnettiin 11 urheilijalle (3 / 11). Naisurheilijoita kaikista apurahan saaneista oli 37,5 prosenttia ja miesurheilijoita 62,5 prosenttia.

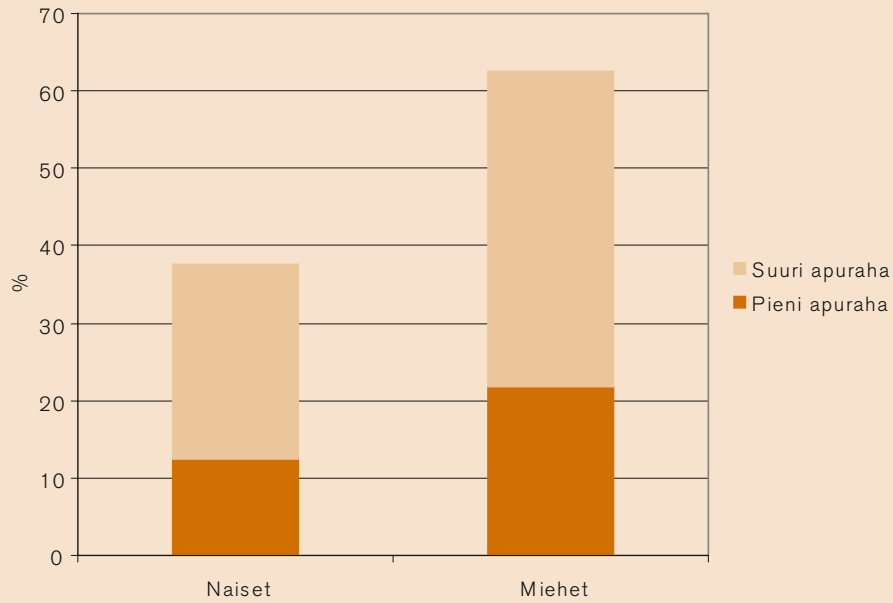
Opetusministeriö myöntää myös olympiakomitealle ja paralympiakomitealle avustuksia urheilija-apurahan saaneiden urheilijoiden henkilökohtaisten valmentajien tukemista varten. Vuonna 2007 olympiakomitealle myönnettiin 77 000 euroa ja paralympiakomitealle 21 000 euroa tähän tarkoitukseen.

9.2 Antidopingtyö

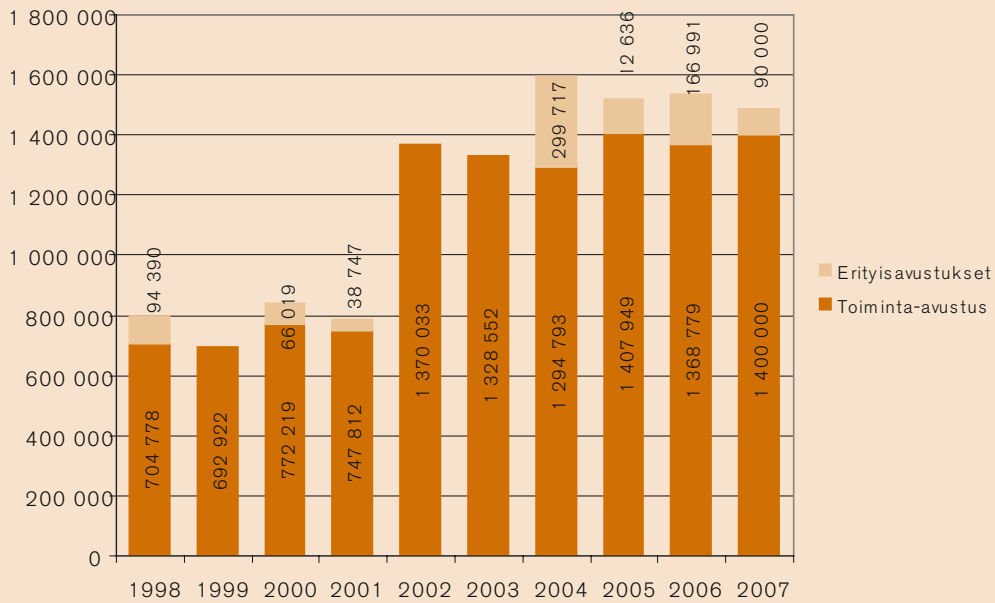
Opetusministeriö vastaa antidopingtoiminnan edistämisestä ja tukemisesta Suomessa. Se tukee, seuraa ja auttaa kehittämään antidopingtyötä ja vaikuttaa liikuntajärjestöjen antidopingtoiminnan kehittämiseen säätelemällä valtionapua. Lisäksi antidopingtoiminnasta vastaa osaltaan sosiaali- ja terveysministeriö, joka vastaa lääkelakiin liittyvästä säädöstyöstä sekä oikeusministeriö, joka vastaa rikoslain kehittämisestä. Tässä luvussa käsitellään antidopingtoimintaa lähinnä huippu-urheilun näkökulmasta, mutta myös huippu-urheilun ulkopuolista dopingin käyttöä on ryhdytty viime aikoina selvittämään entistä enemmän.

Antidopingtoimintaa koordinoi Suomen Antidopingtoimikunta (ADT), joka myös toteuttaa testauksen. ADT:n tehtävänä on edistää dopingin vastaista toimintaa sekä vastata valvonnasta Suomessa kansainväliset sopimukset huomioiden. Vuonna 2007 opetusministeriö myönsi antidopingtoimintaan toiminta-avustuksena ADT:lle 1,4 miljoonaa euroa sekä erityisavustuksina 90 000 euroa. Antidopingtoimintaan myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 1998–2007 on esitetty kuviossa 22. Indeksikorjaus on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100. ADT:n saama toiminta-avustus on indeksikorjattunakin tuplaantunut viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Suomi osallistuu aktiivisesti myös kansainväliseen yhteistyöhön antidopingtoiminnassa. Kansainvälisellä toiminnalla pyritään yhtenäistämään eri maiden ja organisaatioiden sääntöjä ja käytäntöjä, kehittämään dopingtestauksen laatua sekä edistämään koulutusta ja viestintää. Keskeisiä yhteistyötahoja ovat YK:n kasvatustiede ja kulttuurijärjestö UNESCO sekä Euroopan Neuvosto, joiden dopingin vastaiset hallitustenväliset yleissopimukset Suomi on allekirjoittanut. Suomi osallistuu myös Euroopan Unionissa ja Pohjoismaissa tehtävään antidopingyhteistyöhön, kehittyneiden antidopingmaiden International Antidoping Arrangement IADA -yhteistyöhön sekä Maailman antidopingtoimisto WADA:n kautta tehtävään yhteistyöhön.

Kuvio 21. Urheilijoiden apurahojen jakautuminen sukupuolittain vuonna 2007.

Kuvio 22. Antidopingtoimintaan myönnetty määrärahat 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Lähteitä:

- HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä. Opetusministeriö. Liikunta-sivut verkossa. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
- Tolonen H. 2007. Muistio valtionavustusten myöntämisestä joukkuepallolupprojekteille vuodelle 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 7.2.2007.
- Tolonen H. 2007. Piikkarit tasa-arvopalkintojen myöntäminen vuonna 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 5.9.2007.
- Tolonen H. 2007. Pro Urheilu -tunnustuspalkintojen myöntäminen vuonna 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 17.12.2007.
- Tolonen H. 2007. Valtion valmennus- ja harjoitteluapurahojen myöntäminen vuodelle 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 10.1.2007.
- Valtion talousarvioesitys 2007. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2007. Saatavilla: http://budjetti.vm.fi/indox/tae/2007/he_2007.html

10 Terveyttä edistävä liikunta

Terveyttä edistävän liikunnan menoihin käytettiin vuonna 2007 yhteensä 1,9 miljoonaa euroa. Niistä 1,45 miljoonaa euroa varattiin Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelmalle ja 0,45 miljoonaa euroa terveystoiminnan ohjelmalle. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnettyjen määrärahojen kehitys vuosina 1998–2007 on esitetty kuviossa 23. Indeksikorjaus on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Terveyttä edistävän liikunnan kehittämistä tehdään pitkälti poikkihallinnollisesti. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämislinjoja yhdessä sosiaali- ja terveystoiministeriön sekä opetusministeriön kanssa koordinoi monialainen terveyttä edistävän liikunnan neuvottelukunta, jonka toinen kolmivuotiskausi päättyi kesällä 2008. Neuvottelukunta antaa lausuntoja ja tekee esityksiä terveyttä edistävään liikuntaan liittyvästä rahoituksesta ja erilaisista hankkeista. Olosuhteita luovat osaltaan lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö ja ympäristöministeriö. Myös liikuntajärjestöt sekä sosiaali- ja terveystoimen järjestöt ovat keskeisiä toimijoita terveyttä edistävän liikunnan kehittämisessä ja järjestämisessä.

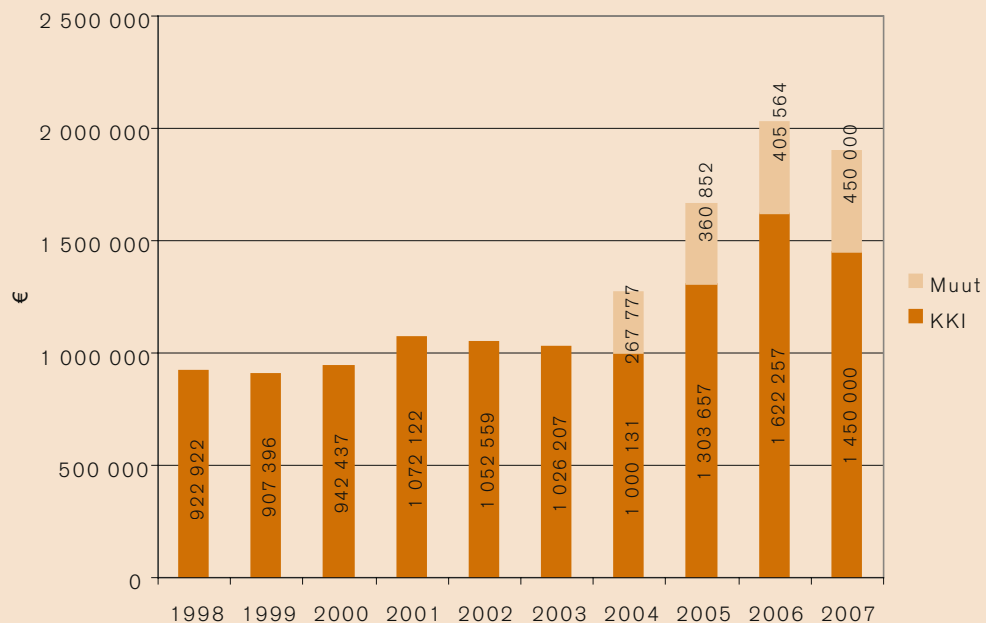
Kunnossa kaiken ikää -ohjelma on valtakunnallinen opetusministeriön ja sosiaali- ja terveystoiministeriön rahoittama toimintaohjelma, jossa mukana ovat myös liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö sekä Metsähallitus. Ohjelman toteuttamisesta vastaa Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES. Paikallisella tasolla toimintaa toteuttavat muun muassa kuntien liikunta- ja terveystoimet, työpaikat, työterveyshuolto, liikuntaseurat sekä muut järjestöt. KKI-ohjelman tavoitteena on yli 40-vuotiaiden kannustaminen säännöllisen liikunnan pariin, työikäisten ja ikääntyneiden terveyden ja hyvinvoinnin lisääminen liikunnan avulla sekä helposti lähestyttävien pysyvien aikuisten liikuntapalvelujen luominen eri puolille Suomea. Vuonna 2007 KKI-ohjelmassa oli käynnissä kolmas viisivuotiskausi 2005–2009. KKI-ohjelman

puitteissa myönnettiin projektiavustuksia yhteensä 576 600 euroa. Hakemuksia tehtiin 337, joista 179 hankkeelle myönnettiin avustusta. KKI-hankkeiden hakemusmäärät ja myönnot hanketyypeittäin on esitetty taulukossa 48.

Poikkihallinnollisella terveyttä edistävän liikunnan ohjelmalla tavoitellaan liikunnallisten elintapojen edistämistä ihmisten terveyden ja toimintakyvyn parantamiseksi. Terveystoiminnan ohjelman puitteissa myönnettiin avustuksia yhteensä 21 hankkeelle. Hankkekohtaiset myönnetty avustukset vaihtelivat 6000 euron ja 48 000 euron välillä. Hakijoita oli yhteensä 31 ja haettu yhteissumma oli 1 139 016 euroa. Avustuksia hakeneiden ja saaneiden määrät sekä myönnetty summat hakijatyypeittäin on esitetty taulukossa 49.

Lähteitä:

- HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
 Haukilahti T. 2007. Terveyttä edistävän liikunnan hankkeet 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 18.1.2007.
 Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelman hakujen 1/2007 ja 2/2007 yhteenvedot.
 Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelman verkkosivut. Saatavilla: <http://www.kki.likes.fi>.
 Opetusministeriö. Liikunta-sivut verkossa. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.
 Sosiaali- ja terveystoiministeriö. Verkkosivut. Saatavilla: <http://www.stm.fi>.
 Valtioneuvoston periaatepäätös terveyttä edistävän liikunnan kehittämislinjoista 2002. Sosiaali- ja terveystoiministeriön esitteitä 2002:2.
 Valtion talousarvioesitys 2007. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2007. Saatavilla: http://budjetti.vm.fi/indox/tae/2007/he_2007.html.

Kuvio 23. Terveyttä edistävän liikunnan kehittämiseen myönnetty määrärahat 1998–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Hanketyyppi	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €
Pienyhteisöhankeet	125	57	100 100
Paikallishankkeet	148	82	180 400
Suuret kaupungit	8	8	64 500
Aluehankkeet	25	19	199 500
Tukihankkeet	28	13	32 100
Muut hankkeet	3	0	0
Olosuhdehankkeet	0	0	0
Yhteensä	337	179	576 600

Taulukko 48. Kunnossa Kaiken Ikää -projektin hankkeet vuonna 2007

Hakija	Haettu, kpl	Myönnetty, kpl	Myönnetty, €
Kunta	10	8	182 000
Erytisliikuntajärjestö	3	2	30 000
Valtakunnallinen liikuntajärjestö	1	1	48 000
Alueellinen liikuntajärjestö	1	1	16 000
Lajiliitto	1	1	15 000
Muu järjestö tai säätiö	14	7	129 000
Liikuntatieteellinen yhteisö	1	1	30 000
Yhteensä	31	21	450 000

Taulukko 49. Terveyttä edistävän liikunnan hankkeet vuonna 2007

11 Lasten ja nuorten liikunta

Vuosina 2004–2007 käynnissä oli lasten ja nuorten liikuntaohjelma, jonka keskeisenä painopisteenä oli lasten ja nuorten kannustaminen päivittäiseen liikuntaan heille tarkoitettua liikuntaa kehittämällä ja tukemalla. Vuonna 2007 lasten ja nuorten liikunnan kehittämistoimintaan myönnettiin 3,045 miljoonaa euroa. Kuviossa 24 on esitetty lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnettyt avustukset 1999–2007. Indeksikorjaus on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Keskeisenä lasten ja nuorten liikuntaohjelman tavoitteena oli liikunnan lisääminen koulupäivän aikana. Ohjelman kautta tuettiin 3.–9.-luokkalaisten iltapäivätoiminnan liikunnallisia kerhoja, mitä varten opetusministeriö myönsi lääninhallituksille 660 000 euroa edelleen jaettavaksi paikallisille hankkeille. Liikuntaohjelmasta rahoitettiin myös 1.–2.-luokkalaisten iltapäivätoimintaan liittyvää sisällöntuotantoa sekä ohjaajien koulutusta.

Liikunnan aluejärjestöjen valmiuksia toimia lasten ja nuorten parissa ja liikuntaohjelman toteuttamista alueellisesti tuettiin yhteensä 218 000 eurolla. Lisäksi yhteensä 197 000 euroa erityisavustuksia myönnettiin viidelle liikuntajärjestölle ja yhdelle kaupungille pienimmän avustuksen ollessa 15 000 euroa ja suurimman 68 000 euroa. Lasten ja nuorten liikuntaoh-

jelman seurannasta ja arvioinnista vastasi Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiön Lasten ja nuorten elämäntavan tutkimusyksikkö LINET. Säätiölle myönnettiin 200 000 euroa ohjelman seurannan ja arvioinnin toteuttamiseksi.

Lasten liikunnan kehittämiseen varatusta määrärahaa 1,77 miljoonaa myönnettiin Nuori Suomi ry:lle, joka koordinoi ja toimii vastuullisena toteuttajana liikunnan seuraohjelmassa sekä lajiliittojen eettisissä kehityshankkeissa. Määrärahasta 750 000 euroa myönnettiin edelleen jaettavaksi seuratoiminnan kehittämishankkeisiin ja lajiliittojen eettisiin kehityshankkeisiin 1 020 000 euroa myönnettiin lasten ja nuorten liikuntaohjelman toteuttamiseen.

Lasten ja nuorten seuratoiminnan kehittämistukea myönnettiin yhteensä 450 000 euroa paikallistason hankkeisiin, joissa kehitettiin ohjaajien ja valmentajien osaamista, lisättiin lasten ja nuorten liikunnan harrastusmahdollisuuksia tai parannettiin seuratoiminnan laatua. Tukea sai yhteensä 412 hanketta. Määräraha palasi lähes vuoden 2005 tasolle vuoden 2006 miljoonan euron tilapäisen nousun jälkeen. Lajiliittojen eettisissä kehityshankkeissa lajiliittojen kilpailujärjestelmät ja toiminta arvioidaan lasten ja nuorten kannalta. Lasten ja nuorten liikunnan eettiseen kehittämiseen sekä pienten liittojen kokonaisvaltaiseen eettiseen ke-

hittämiseen tähtääville lajiliittohankkeille myönnettiin yhteensä 300 000 euroa.

Vuoden 2007 loppuun asti jatkui myös vuonna 2002 alkanut Liikuntaa kaikille lapsille -hanke, jossa etsittiin toimintamalleja avoimen ja kaikille soveltuvan lasten liikunnan toteuttamiseksi yhdessä lajiliittojen, liikunnan aluejärjestöjen, paikallisten urheiluseurojen ja muiden lasten liikuntaa toteuttavien tahojen kanssa. Hanketta toteuttivat vammaisurheilujärjestöt Suomen Kehitysvammaisten Liikunta ja Urheilu, Näkövammaisten Keskusliiton liikuntatoimi sekä Suomen Invalidien Urheiluliitto, jolle myönnettiin 68 000 euroa lasten liikunnan kehittämisen määrärahasta.

Lähteitä:

HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitteilyjärjestelmä.

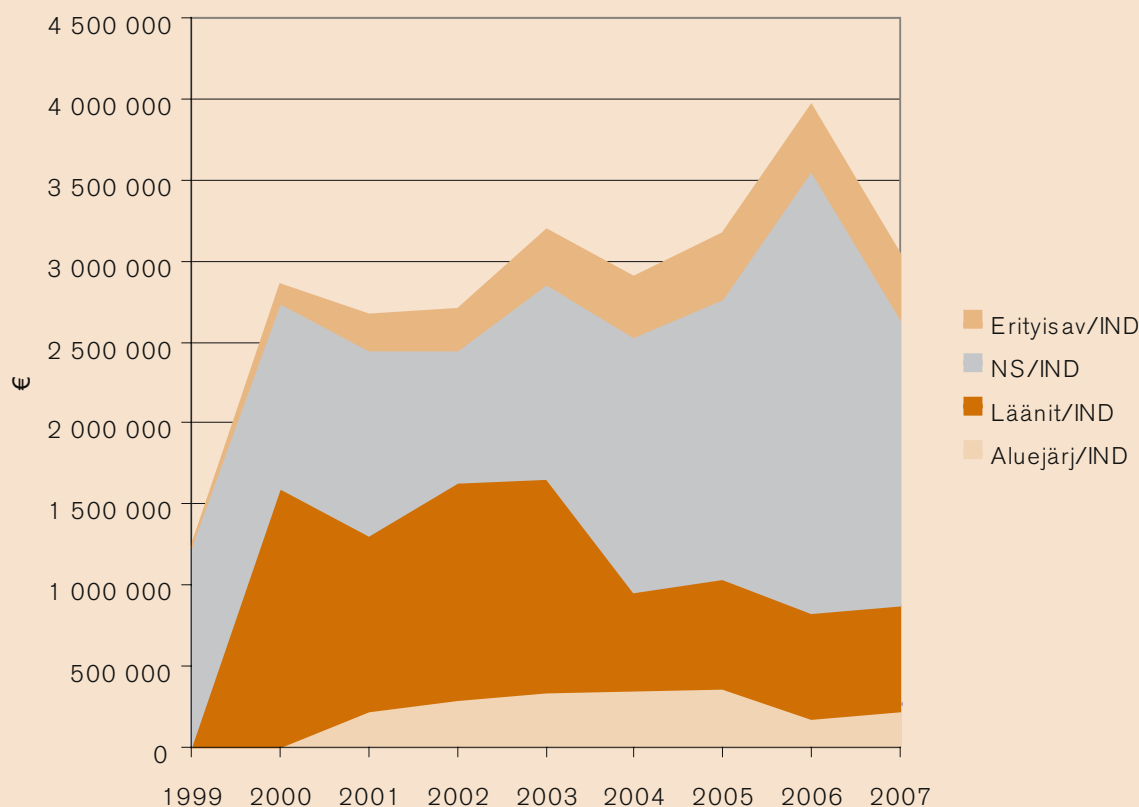
Liikuntaa kaikille lapsille kehityshanke. Verkkosivut. Saatavilla: <http://lkl.sporttisaitti.com>.

Nuori Suomi ry. Verkkosivut. Saatavilla: <http://www.nuorisuomi.fi>.

Opetusministeriö. Liikunta-sivut verkossa. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Tolonen H. 2005. Lasten ja nuorten liikuntaohjelma ja koululaisten iltapäivätoiminta. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Muistio 1.4.2005.

Valtion talousarvioesitys 2007. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2007. Saatavilla: http://budjetti.vm.fi/indox/tae/2007/he_2007.html.

Kuvio 24. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen myönnetyt avustukset 1999–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

12 Erityisliikunta

Erityisliikunta on sellaisten henkilöiden liikuntaa, joiden on vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan vamman, sairauden, muun toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteen takia. Erityisryhmien liikunta tai soveltava liikunta on enimmäkseen tavallista terveyttä tai toimintakykyä edistävää liikuntaa, mutta myös erityisryhmien huippu-urheilu lasketaan mukaan erityisliikuntaan. Arvioiden mukaan yli miljoona suomalaista kuuluu liikunnan erityisryhmiin korkean iän, sairauden tai vamman vuoksi. Osa heistä käyttää yleisiä liikuntapalveluja, osa tarvitsee kohderyhmän tarpeet huomioivaa erityisliikuntaa, jossa vaaditaan soveltamista ja erityisosaamista. Nykyisin ohjatussa erityisliikunnassa arvioidaan olevan mukana lähes 250 000 henkilöä.

Erityisryhmille soveltuvaa liikuntatoimintaa järjestävät muun muassa kunnat, erityisryhmien liikuntajärjestöt, sosiaali- ja terveydenhuollon laitokset sekä koulut, jotka tekevät myös yhteistyötä lajiliittojen ja urheiluseurojen kanssa. Yksi keskeinen tekijä erityisryhmien liikuntaa järjestettäessä on liikuntatilojen ja liikuntaympäristöjen esteettömyys, missä kunnilla on keskeinen rooli. Kuntien velvollisuus luoda edellytyksiä erityisliikunnalle on sisällytetty myös liikuntalakiin (1054/1998), jonka mukaan ”kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät”. Kunnissa työskentelee yhteensä noin 90 nimettyä erityisliikunnan ohjaajaa. Kunnille vuonna 2006 tehdyn kyselyn mukaan

vuonna 2006 kunnissa tehtiin erityisliikunnanohjaajanimikkeellä keskimäärin 1,91 henkilötyövuotta 100 000 asukasta kohden. Luku on suuntaa antava, sillä kaikki kunnat eivät vastanneet kyselyyn.

Liikuntalain mukaan valtion liikuntaneuvostossa on erityisliikunnan jaosto. Jaosto on liikunnan asiantuntijaelin vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja ikääntyneiden liikuntaan liittyvissä kysymyksissä. Erityisliikunnan jaoston tehtävänä on tehdä esityksiä, aloitteita ja kehittämisselvityksiä erityisliikunnan alalta, antaa erityisliikuntaan liittyviä lausuntoja, järjestää koulutustilaisuuksia alan yhteisöjen kanssa sekä vastata koulutuksen yhteensovittamisesta, osallistua alan kansainväliseen yhteistyöhön, toimia tiedonvälittäjänä eri hallintokuntien ja alan eri toimijoiden välillä sekä edistää erityisliikuntaa kunnissa, järjestöissä ja laitoksissa.

Erityisliikunnalle suoraan kohdistettu rahoitus jatkautuu useille eri momenteille valtion liikuntabudjetissa. Määrärahoja ohjattiin erityisliikunnalle muun muassa kuntien liikuntatoimen valtionosuuksien, terveyttä edistävän liikunnan ja lasten ja nuorten liikunnan kehittämisrahojen sekä liikuntajärjestöjen, liikuntatieteellisen tutkimuksen ja liikunnan koulutuskeskusten avustusten kautta. Erityisliikunnan kokonaistuki vuonna 2007 oli 5,7 miljoonaa euroa, joka on 100 000 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin. Erityisliikunnan saama kokonaisrahoitus vuosina 2000–2007 on esitetty kuviossa 25. Indeksikorjaus on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Kuntien liikuntatoimen valtionosuuksista kohdistettiin erityisliikuntaan noin 2 miljoonaa euroa. Tästä

noin puolet käytettiin erityisliikunnanohjaajien palkkoihin ja puolet ohjattuun erityisliikuntatoimintaan. Summa perustuu kunnille vuoden 2005 tilanteesta tehtyyn kyselyyn (Ala-Vähälä 2006).

Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen saama tuki oli 2,8 miljoonaa euroa, joka sisältää sekä paralympiakomitean että 14 muun erityisliikuntajärjestön toiminta-avustukset, vammaisurheilun apurahat sekä erilaisiin hankkeisiin tarkoitetut erityisavustukset. Tämän lisäksi lajiliittojen toteuttama erityisliikunta huomioidaan korottavana tekijänä osana lajiliittojen toiminta-avustuksia. Järjestöavustuksia käsitellään luvussa 6. Avustuksia erityisliikunnan hankkeisiin myönnettiin myös useille kunnille ja muille järjestöille.

Erityisliikuntaan liittyviin tutkimushankkeisiin osoitettiin 400 000 euroa, mikä on 150 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2006. Vuonna 2007 tuettuja tutkimushankkeita oli 10, mikä on neljä hanketta vähemmän kuin vuonna 2006. Muihin kohteisiin, kuten julkaisuihin, kansainväliseen yhteistyöhön, hallintoon ja kehittämishankkeisiin käytettiin yhteensä

500 000 euroa. Erityisliikunnan järjestöavustukset, erityisliikunnan tutkimus ja muut rahoituskohteet vuosina 2003–2007 on esitetty taulukossa 50. Taulukon indeksikorjaus on tehty käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä 1995=100.

Lähteitä:

Ala-Vähälä T. Raportti kuntien erityisliikunnan tilanteesta vuonna 2005. Opetusministeriön julkaisuja 2006:12. Helsinki: Opetusministeriö.

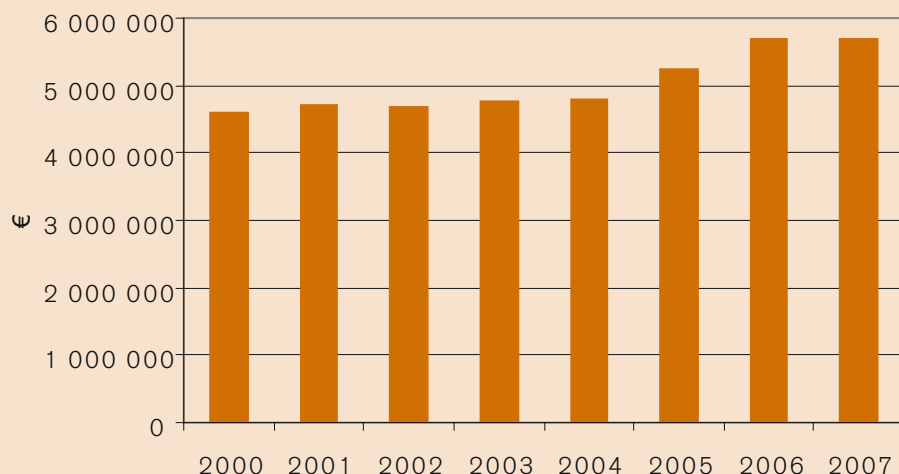
HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.

Koivumäki K. Erityisliikunnan kokonaisrahoitus. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistiot 2003–2007.

Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstöresurssit vuonna 2006. Opetusministeriön julkaisuja 2008:14. Helsinki: Opetusministeriö.

Liikuntalaki 18.12.1998/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981054>.

Opetusministeriö. Liikunta-sivut verkossa. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>.

Kuvio 25. Erityisliikunnan kokonaisrahoituksen kehitys vuosina 2000–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Hakija	2003	2004	2005	2006	2007
Erityisliikuntajärjestöt	2 184 828	2 258 361	2 419 587	2 636 167	2 846 000
Erityisliikunnan tutkimus	331 034	344 131	417 170	557 651	400 000
Muut kohteet	220 690	215 082	312 878	456 260	500 000
Yhteensä	2 736 552	2 817 574	3 149 634	3 650 077	3 746 000

Taulukko 50. Erityisliikunnan järjestöavustukset, tutkimus ja muut rahoituskohteet vuosina 2003–2007, indeksikorjattu JMHI 1995=100

Lähteet

- Ala-Vähälä T. Raportti kuntien erityisliikunnan tilanteesta vuonna 2005. Opetusministeriön julkaisuja 2006:12. Helsinki: Opetusministeriö.
- Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutetusta opetuksesta 2007.
- Arpajaislaki 23.11.2001/1047. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011047>.
- Asetus vapaasta sivistystyöstä 6.11.1998/805. Saatavilla <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980805>.
- Avustusesitykset liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin vuosina 2003–2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Budjettitalouden talousarvio- ja liikekirjanpito. Valtionhallinnon internetraportointi. Valtiokonttori. Saatavilla: <http://www.netra.fi>
- HARAVA. Opetusministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
- Haukilahti T. 2007. Liikuntajärjestöjen kehittämisavustukset 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 9.1.2007.
- Haukilahti T. 2007. Terveyttä edistävän liikunnan hankkeet 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 18.1.2007.
- Haukilahti T. 2006. Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen valtionavustusten myöntäminen, lukuun ottamatta lajiliittoja, vuonna 2007 ja eräiden hakemusten hylkääminen. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 7.12.2006.
- Heikkinen S. 2008. EU-yhteistyö urheilun alalla. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Taustamuistio 10.7.2008.
- Heikkinen S. 2008. Pohjoismainen yhteistyö liikunnan alalla. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 2.9.2008.
- Kansallinen liikuntatutkimus 2005–2006 Vapaaehtoistyö. SLU:n julkaisusarja 6/06. Helsinki: Suomen Liikunta ja Urheilu.
- Koivumäki K. Erityisliikunnan kokonaisrahoitus. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistiot 2003–2007.
- Kooste opetusministeriön tukemista liikuntatieteellisistä tutkimusprojekteista 2004–2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Kuntien liikuntatoimen talous- ja henkilöstöresurssit vuonna 2006. Opetusministeriön julkaisuja 2008:14. Helsinki: Opetusministeriö.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21.8.1998/635. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980635>.
- Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä 23.11.2001/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011054>.
- Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980632>.
- Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelman hakujen 1/2007 ja 2/2007 yhteenvedot.
- Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelman verkkosivut. Saatavilla: <http://www.kki.likes.fi>.
- Liikuntaa kaikille lapsille kehityshanke. Verkkosivut. Saatavilla: <http://kl.sporttisaitti.com>.
- Liikunta-asetus 18.12.1998/1055. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981055>.

- Liikuntajärjestöjen avustusjärjestelmätyöryhmä III:n muistio. Opetusministeriön työryhmien muistioita 2000:29.
- Liikuntajärjestöjen selvitykset valtionavustuksen käyttämisestä vuonna 2007.
- Liikuntajärjestöjen tulohajautuksen kehittäminen - Liikuntajärjestöjen avustusjärjestelmätyöryhmä IV. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:33.
- Liikuntalaki 18.12.1998/1054. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981054>.
- Liikuntatoimi tilastojen valossa. Perustilastot vuodelta 2006. Opetusministeriön julkaisuja 2008:2. Opetusministeriö.
- Nordgren U. 2008 Liikunnan kansainvälinen yhteistyö 2007. Lista toteutuneista tapahtumista 19.5.2008. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Nuori Suomi ry. Verkkosivut. Saatavilla: <http://www.nuorisuomi.fi>.
- Opetusministeriö. Liikunta-sivut verkossa. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta>
- Opetusministeriö. Linjaukset ja rahoitus. Veikkausvoittovarot. Saatavilla: http://www.minedu.fi/OPM/Linjaukset_ja_rahoyt/veikkausvoittovarot/?lang=fi
- Oravainen T. 2007. Liikunnan koulutuskeskusten kokeilu- ja kehittämishankkeiden valtionavustukset vuonna 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Perustelumistio 12.4.2007.
- Paajanen M. & Paavola S. 2008. Esitys määrärahasta liikunnan tiedeyhteisöiden laitehankintoihin. Opetusministeriö. Kulttuuri- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 3.12.2007.
- Tilastokeskus 2008. Kuntien talous ja toiminta 2006. Julkinen talous 2008. Helsinki.
- Tilastokeskus 2008. Julkisten menojen hintaindeksi. Opetusministeriön hallinnonala. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/jmhi/>.
- Tilastokeskus 2008. Rakennuskustannusindeksi. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/rki/>.
- Tolonen H. 2005. Lasten ja nuorten liikuntaohjelma ja koululaisten iltapäivätoiminta. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Muistio 1.4.2005.
- Tolonen H. 2007. Muistio valtionavustusten myöntämisestä joukkuepallolupprojekteille vuodelle 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 7.2.2007.
- Tolonen H. 2007. Piikkarit tasa-arvopalkintojen myöntäminen vuonna 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 5.9.2007.
- Tolonen H. 2007. Pro Urheilu -tunnustuspalkintojen myöntäminen vuonna 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 17.12.2007.
- Tolonen H. 2007. Valtion valmennus- ja harjoitteluapurahojen myöntäminen vuodelle 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 10.1.2007.
- Tolonen H. 2007. Vuoden 2007 valtakunnallisten liikunnan lajiliittojen avustusvalmistelun esittelymuistio. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 16.1.2007.
- Tutkimus väestön liikuntakyvyn, liikuntahalun ja liikuntataitojen edistäjänä. Liikuntatutkimuksen suunta vuoteen 2010. Opetusministeriön julkaisuja 2005:16. Helsinki: Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.
- Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutetusta opetuksesta 2007.
- Valtakunnallisten liikuntajärjestöjen yleisavustuksiin liittyvät ehdot ja rajoitukset. Opetusministeriö 2002.
- Valtionavustuslaki 27.7.2001/688. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010688>.
- Valtion liikuntaneuvosto 2005.
- Liikuntapaikkarakentamisen suunta 2007 - asiakirja. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö.
- Valtion talousarvioesitys 2007. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2007. Saatavilla: http://budjetti.vm.fi/indox/tae/2007/he_2007.html.
- Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2007. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.
- Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2008. Opetusministeriön hallinnonala. Valtiokonttori.
- Virtala M. 2007. Opetusministeriön rahoitus kuntien liikuntatoimintaan vuosina 2000–2006. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Muistio 12.2.2007.
- Virtala M. 2006. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena olevien opiskelijavuorokausien ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien määrääminen vuodelle 2007. Opetusministeriö. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto. Liikuntayksikkö. Perustelumistio 18.10.2006.

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Education

Julkaisumyynti / Bokförsäljning:

Yliopistopaino / Universitetsstryckeriet

PL 4 / PB 4 (Vuorikatu 3 / Berggatan 3)

00014 Helsingin yliopisto

puhelin / telefon (09) 7010 2363

faksi / fax (09) 7010 2374

books@yopaino.helsinki.fi

www.yliopistopaino.helsinki.fi

ISBN 978-952-485-646-1 (nid.)

ISBN 978-952-485-657-7 (PDF)

ISSN 1458-8110 (painettu)

ISSN: 1797-9501 (Verkkojulkaisu)

